

021.112

3-62

Samson

Johann Wolfgang

Goethe

Dramen

Ins Georgische
übertragen
von

Wachtang
Bezukeli

821.112.2-2 8-62
ითქან ვლფცანც

რტეთ

დნამეზი

თსკმანი
ცეკმანულიდან
კასტანტ
ბენუკელისა

სამხ. ბაიური, გიორგი რუსთაველის
სამხარეთო უნივერსიტეტი
ბიბლიოთეკა
№ 58607

გამომცემლობა „საბოთა საქართველო“
თბილისი — 1969

დიდი გერმანელი მწერლისა და მოაზროვნის, იოჰან ვოლფგანგ გოეთეს შემოქმედებაში დრამატულ ქმნილებებს სპატიო ადგილი უჭირავს. ამ წიგნში შესული დრამების უმეტესი ნაწილი („გიოც ფონ ბერლიხინგენი“, „იფიგენია თავრიდში“, „ეგმონტი“, „ტორკვატო ტასო“, „ელპენორი“) ქართულად ამ ცამეტი წლის წინ გამოქვეყნდა. დანარჩენი ნაწარმოებები კი („მოქალაქე გენერალი“, „პრომეთე“, „უკანონო ასული“) წელს პირველად იბეჭდება.

ბიოს

უმც

ბმკლინბანი

ტრატელია

1771

მოქმედი პირნი

ამპერატორი მაქსიმილიანე.

გიოც ფონ ბერლიხინგენი.

ელისაბედი, მისი ცოლი.

მარია, მისი და.

კარლი, მისი მცირეწლოვანი ვაჟი.

გეორგი, მისი საჟურველმტვირთველი

ეპისკოპოსი ფონ ბამბერგი.

ვაისლინგენი,

ადელჰაიდ ფონ ვალდორფი, } ეპისკოპოსის

ლიბეტრაუტი, } კარისკაცი.

აბატი ფონ ფულდა.

ოლეარიუსი, სამართლის დოქტორი.

ძმა მარტინი.

ჰანს ფონ ზელბიცი.

ფრანც ფონ ზიკინგენი.

ლერზე.

ფრანცი, ვაისლინგენის საჟურველმტვირთველი.

მოახლე ადელჰაიდისა.

მეცლერი, ზივერსი, ლინკი, კოლი, ვილდი —

ამბოხებულ გლეხთა მეთაურნი.

კავალრები და მანდილოსნები ბამბერგის კარისა.

იმპერატორის მრჩეველნი.

რატმანები ჰაილბრონისა.

საიდუმლო სასამართლოს მსაჯულნი.

ორი ნიურნბერგელი ვაჟარი.

მაქს შტუმფი, ფალცგრაფის კარისკაცი.

უცნობი.

სასიძო,

სასიმამრო, } გლეხები.

ბერლიხინგენის, ვაისლინგენის და ბამბერგის მხედრები.

კაპიტნები, ოფიცრები და ჯარისკაცნი საიმპერიო არმიისა.

მიკიტანი.

სასამართლოს მდივანი.

ჰაილბრონელი მოქალაქენი.

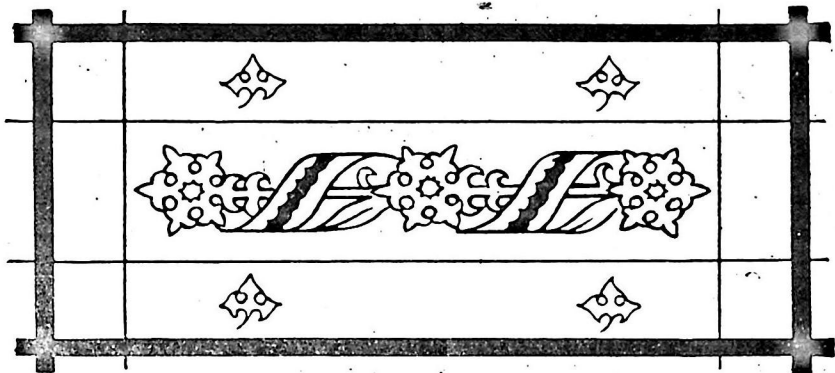
ქალაქის გუშაგნი.

ციხის დარაჯი.

გლეხები.

ბოშების ატამანი.

ბოშები: მამაკაცები და ქალები.

პირველი მოქმედება

ზვარცნავარგი ზრანკონიაში
სამიკიტნო

მეცლერი, ზივერსი მაგიდასთან სხედან. ორი ბამბერგელი მხედარი ცეცხლს ეხუხება. მიკიტანი.

ზივერსი. კიდევ ერთი ჭიქა არაყი დამისხი, ჰენზელ! მხოლოდ ქრისტიანულად ამივსე.

მიკიტანი. აი, შე ღორმუცელავ, შენა!

მეცლერი (ჩუმად ზივერსს). მოდი, ერთხელ კიდევ მიამბე ბერლიხინგენზე! ეგ ბამბერგელები მაინც ბრაზისაგან გულზე სკდებიან და, დაე, მთლად ნახშირივით გაშავდნენ და ცხვირ-პირი ჩამოუშვან!

ზივერსი. ბამბერგელები? მერედა, ისინი აქ რას აკეთებენ?

მეცლერი. ეს ორი დღეა ვაისლინგენი ბატონ გრაფთან იმყოფება ციხე-დარბაზში; ესენი კი ვაისლინგენს აცილებენ. არ ვიცი, აქ საიდან მოვიდა იგი; ბამბერგელები მას ელოდებიან. ვაისლინგენი ისევ ბამბერგში დაბრუნდება.

ზივერსი. ვინაა ეგ ვაისლინგენი?

მეცლერი. ეპისკოპოსის მარჯვენა ხელია, ძლიერი ბატონი. რომელიც შემთხვევას ეძიებს, რომ გიოცსაც ისევ დაუმეგობრდეს.

ზივერსი. დაე, კარგად ადევნოს თვალყური!

მეცლერი (ჩუმად). ოღონდ არ შეჩერდე! (ხამალა) რამდენი ხანია, რაც ბატონი ბერლიხინგენი ისევ წაეჩხუბა ბამბერგის ეპისკოპოსს? აკი ამბობდნენ, ისინი ყველაფერზე მორიდდნენ და უკვე დაზავდნენო?

ზივერსი. როგორ არა, ეგრე ადვილად მორიდდები ხუცესებთან! როცა ეპისკოპოსმა დაინახა, რომ ბერლიხინგენთან ვერაფერს გახდა და უხერხულ მდგომარეობაში ჩაიყენა თავი, ბედს დამორჩილა და ლაპარაკი დაიწყო ზავზე. გულკეთილმა ბერლიხინგენმა კი საოცრად ბევრი რამ დაუთმო ეპისკოპოსს. მან ხომ ყოველთვის ასე იცის, როცა გამარჯვება კარს მოადგება ხოლმე.

მეცლერი. ღმერთი იყოს მისი მფარველი! სამართლიანი ბატონია!

ზივერსი. აბა, ერთი კარგად დაუფიქრდი, მაშ, ეს საზიზღარი უნამუსობა არ არის? ისინი მოულოდნელად თავს დაესხნენ ბერლიხინგენის საჭურველმტვიროველს და ტყვედ ჩაიგდეს. მაგრამ ბერლიხინგენი მათ ამისათვის ერთს მაგრად კიდევ შეახურებს!

მეცლერი. ეს კი საწყენია, რომ უკანასკნელი მისი საქმე ბედნიერად ვერ დაგვირგინდა! ალბათ, ძალზე განრისხდებოდა.

ზივერსი. მგონი, კაი ხახია ასე არ განრისხებულა. ისიც უნდა ითქვას, რომ ყველაფერი ზუსტად იყო გამოანგარიშებული: როდის, რომელი გზით ბრუნდებოდა ეპისკოპოსი აგარაკიდან, რამდენი მხედარი ახლდა; ვერაგ, მუხთალ ადამიანებს რომ არ ეღალატათ, ბერლიხინგენი მას მაგრად შეახურებდა.

პირველი მხედარი. რასა ყბედობთ ჩვენს ეპისკოპოსზე? მგონი, თქვენ ჩხუბი გწადიათ.

ზივერსი. თქვენ თქვენს თავს მოუარეთ! რას მოძვრებით ჩვენს სუფრასთან?

მეორე მხედარი. ვინ მოგცათ ნება, რომ ასე აგდებულად ილაპარაკოთ ჩვენს ეპისკოპოსზე?

ზივერსი. ისღა მაკლია, ანგარიში თქვენ ჩაგაბაროთ! უყურეთ ერთი ამ სულელებს! (პირველი მხედარი სილას გააწნავს ზივერსს ურის ძირში.)

მეცლერი. დასცხე მაგ ძაღლიშვილს! (ერთმანეთს მისცივდებან.)

მეორე მხედარი. აბა, ერთი მობრძანდი, თუ ბიჭი ხარ!

მიკიტანი (აშველებს). აღარ უნდა დაისვენოთ, თქვე ბნელიანებო, თქვენა?! თუ ჩხუბი გინდათ, გარეთ გაეთრიეთ. ჩემს სამიკიტნოში ყველა წესიერად, სვინდის-ნამუსიანად უნდა მოიქცეს. (გაპყრის მხედრებს გარეთ.) თქვენ კი, ვირებო, ეს რა აურზაური ასტებეთ აქა?

მეცლერი. ეგრე ძალიან ნუ ილანძღები, ჰენზელ, თორემ მაგ მელოტ გოგრას ახლავე დაგიუთოვებთ! წავიდეთ, ამხანაგო, და გარეთ მაინც მივბეუოთ ისინი ერთი კარგად.

შემოდის ბერლიხინგენის ორი მხედარი.

პირველი მხედარი. ეს რა ამბავია?

ზივერსი. აა! სალამი, პეტერ! გამარჯობა, ფაიტ! საიდან?

მეორე მხედარი. ღმერთი არ გაგიწყრეს და ჩვენი ბატონის სახელი არ წამოგცდეს...

ზივერსი (ჩუმაღ). თქვენი ბატონი გიოცი, ალბათ, აქვე ახლოსაა.

პირველი მხედარი. ხმა ჩაიწყვიტე! აქ ვისთან გქონდათ ჩხუბი?

ზივერსი. იმ ბიჭებთან, თქვენ რომ შეგეხეჩნენ; ბამბერგელები არიან.

პირველი მხედარი. აქ რას აკეთებენ?

მეცლერი. ვაისლინგენი იქ, ზევით, არიან, ციხე-დარბაზში. დიდ ბატონთან, ეგენი კი მას აცილებენ.

პირველი მხედარი. ვაისლინგენი?

მეორე მხედარი (ჩუმაღ). კაი საკბილოს მივაგენით, პეტერ! (ხმააღლა) დიდი ხანია, რაც აქ არის?

მეცლერი. უკვე ორი დღეა. მაგრამ დღეს გაემგზავრება აქედან. ასე სთქვა მისმა ერთ-ერთმა ბიჭმა.

პირველი მხედარი (ჩუმაღ). არ გეუბნებოდი, ვაისლინგენი აქ იქნება-მეთქი! ჩვენ იქ ცოტა ხანს კიდევ უნდა გვეყარა-ულა, ფაიტ!

ზივერსი. ჯერ ჩვენ მოგვეშველეთ, რომ ბამბერგელები მივბერტყოთ.

მეორე მხედარი. თქვენ ხომ ისეც ორნი ხართ. ახლავე უნდა წავიდეთ. მშვიდობით! (გაღიან.)

ზივერსი. რა არამზადები არიან ეს მხედრები! მუქთად ერო ნაბიჯსაც არ გადადგამენ.

მეცლერი. თუნდა ჯვარზე დავიფიცავ, რომ მაგათ რაღაც განზრახვა აქვთ. ვის ემსახურებიან?

ზივერსი. ეს კი საიღუმლოა... ისინი ემსახურებიან გიოცს.

მეცლერი. აჰა! ახლა კი გარეთ გავცვივდეთ. წამოდი! ვიდრე ეს კეტი ხელთა მაქვს, მათი შამფურების სულაც არ მეშინია.

ზივერსი. აი, ერთხელ მაინც დაგვეცხო ასე თავადებისთვისაც, ღარიბებს რომ ცხრა ტყავს გვაძრობენ!

სამიკიტნო ტყუი

გიოცი (კარის წინ, ცაცხვის ქვეშ). სად დაიკარგნენ ჩემი მსახურები? ბოლთა მაინც დავარტყა, თორემ ძილი მომერევა. უკვე ხუთი დღე და დამეა, რაც ჩასაფრებული ვარ. ძვირად უჯდება ზოგიერთს მცირე ხნის სიცოცხლე და თავისუფლება. მაგრამ, თუ ხელში ჩაგიგდე, ვაისლინგენ, აი, მაშინ კი ამოვისუნთქავ თავისუფლად, გულს მოვიოხებ. (ასხამს.) მაინც არავინა ჩანს! გეორგ! ვიდრე თასში ღვინო მიდგას და ჩემს გულს სიმამაცე შესწევს, ყოველთვის დავცინებ თავადთა მზაკვრობასა და უფლების მოყვარულობას... გეორგ!.. გაგზავნე კიდევ შენი საყვარელი ვაისლინგენი ბიძაშვილებთან და ნათლიებთან, თავი მომჭერი, გამაშავე ყველას წინაშე! კარგი, განაგრძე! ფხიზლად ვარ! შენ ხელიდან გამისხლტი, ეპისკოპოსო! დაე, შენს მაგიერ შენმა საყვარელმა ვაისლინგენმა აგოს პასუხი... გეორგ! დაყრუვდი, ბიჭო? გეორგ! გეორგ!

საჭურველთმეტვირთველი (მოზრდილი აღმიანის ჯავშანში). თქვენო კეთილშობილებავ!

გიოცი. სად დაიკარგე? დაგეძინა? რა ეშმაკმა მოგპრანჭა ასე? ერთი აქ მოდი! საჭურველი გიხდება, ნუ გრცხვენია, ბიჭო! ყოჩაღ!

ჰო, მაგრამ ჯავშანი დიდრ 'მინც' არ მოგდიოდეს! ეს ჰანსის ბეგ-თარია?

გეორგი. ცოტა ხნით თვალის მოტყუება მოისურვა და გაეხადე.

გიოცი. ჰანსს უფრო უყვარს მოსვენება, ვიდრე მის ბატონს.

გეორგი. ნუ განრისხდებით! მე ჩუმაღ ავიღე ჯავშანი და გადავიცი, ჩამოვიღე კედლიდან მამაჩემის ძველებური ხმალი, გავვარდი გარეთ და ვიშიშვლე.

გიოცი. და დაიწყე ჩეხვა აქეთ-იქით! კაი დღე კი დაადგებოდათ ბუჩქებსა და ეკალ-ბარდებს! ჰანსს სძინავს?

გეორგი. თქვენს ძახილზე იგი წამოხტა და დამიყვირა, ბატონი გეძახისო. მინდოდა ჯავშანი გამეძრო, მაგრამ კვლავ გავიგონე თქვენი ხმა.

გიოცი. წადი, მიუტანე მას თავისი ჯავშანი და უთხარი მოემზადოს. ცხენებს მიხედოს.

გეორგი. მე მათ უკვე კარგად ვაჭამე და ისევ ჩავუღე ლაგმები. როცა მოინებებთ, მაშინვე შეგიძლიათ გაემგზავროთ.

გიოცი. შემომიტანე ერთი ხელადა ღვინო. ჰანსსაც მიუტანე ერთი ჭიქა. გადაეცი, რომ ფხიზლად იყოს, ასეა საჭირო. ყოველ წუთს ველოდები ჩემი მზვერავების დაბრუნებას.

გეორგი. ეჰ, თქვენო კეთილშობილებავ!

გიოცი. რა გინდა?

გეორგი. არ შეიძლება მეც თან წამოგყვეთ?

გიოცი. სხვა დროს, გეორგ, როცა ვაჭრებსა და ალაღებზე თავდასასხმელად წავალთ.

გეორგი. სხვა დროს! თქვენ სულ ასე მეუბნებით. წამიყვანეთ ახლავე! ახლავე! თუნდაც მხოლოდ თქვენს უკან ვირბენ და შორიდან გიყარაულებთ. მინდა გასროლილი ისრები უკანვე მოგიტანოთ.

გიოცი. შემდეგისათვის, გეორგ. ჯერ ჯავშანი, მუზარადი და სათხედი უნდა გიშოვნო.

გეორგი. ახლა წამიყვანეთ. მე რომ თქვენთან ვყოფილიყავი უკანასკნელად, მშვილდ-ისარი არ დაგეკარგებოდათ.

გიოცი. შენ ეს საიდან იცი?

გეორგი. როცა მტერს მშვილდ-ისარი თავში სთხლიშეთ, ვილაცა ქვეითმა ჯარისკაცმა აიღო და თვალთაგან გაჰქრა. ხომ მცოდნია?

გ ი ო ც ი. ეს ჩემმა აბჯროსნებმა გითხრეს?

გ ე ო რ გ ი. დიახ! სამაგიეროდ, მე მათთვის ყოველგვარ ჰანგზე ვუსტვენ და მხიარულ სიმღერებს ვასწავლი, როცა ცხენებს ვწმენდობოლმე.

გ ი ო ც ი. ყოჩალი ბიჭი ხარ.

გ ე ო რ გ ი. თან წამიყვანეთ, რომ დავიბტიკოთ კიდეც ჩემი სიყოჩაღე.

გ ი ო ც ი. შემდეგისათვის წაგიყვან, გეორგ, გაძლევე პატიოსან სიტყვას. შეუიარაღებელი არ უნდა გამოხვიდე ბრძოლაში. გულადი ვაჟკაცები მომავალშიც საჭირონი იქნებიან. დადგება ისეთი ძვირფასი დრო, გეუბნები მე შენ, ახალგაზრდავ, როდესაც თავადებო თავიანთ განძს არ დაიშურებენ მამაცი ვაჟკაცისათვის, ახლა რომ ასე სძულთ. წადი, გეორგ. მიეცი ჰანსს თავისი ჯავშანი და ღვინო შემომიტანე. (გეორგი გადის.) სად არის ჩემი ხალხი? ველარ მივმხვდარვარ! ბერი! ეს საიდანა მოდის? (შემოდის ძმა მარტინი.) სალამო მშვიდობისა, ღირსო მამაო! საიდან მობრძანდებით ასე გვიან? თქვენი ღვთაებრივი სიმშვიდე თვით რაინდებსაც კააკრთობს ხოლმე.

მ ა რ ტ ი ნ ი. გმადლობთ, კეთილშობილო ბატონო. მე ვეკუთვნი მორჩილ ძმათა რიცხვს, რაკი სიტყვა ჩემს ტიტულზე ჩამოვარდა. მონასტრებში ავგუსტინე შემარქვეს, მაგრამ მე უფრო მესიამოვნება, როცა ჩემი ნათლობის სახელს — მარტინს დამიძახებენ ხოლმე.

გ ი ო ც ი. დადლილი ჩანხართ, ძმაო მარტინ, და ეჭვი არაა, გწყურიათ კიდევაც. (შემოდის გეორგი.) აი, ეს ღვინოც სწორედ კაიდროს მოიტანეს.

მ ა რ ტ ი ნ ი. მე მხოლოდ ერთი ყლუბი წყალი მინდა. ღვინის სმის უფლება კი არა მაქვს.

გ ი ო ც ი. ასეთია თქვენი აღთქმა?

მ ა რ ტ ი ნ ი. არა, მოწყალეო ბატონო, ჩემი აღთქმა არაა ღვინის სმის წინააღმდეგი, მაგრამ თვით ღვინოა წინააღმდეგი ჩემი აღთქმისა. აი, რატომ არა ვსვამ ღვინოს.

გ ი ო ც ი. რას გულისხმობთ თქვენ მაგ სიტყვებში?

მ ა რ ტ ი ნ ი. ბედნიერი ხართ, რომ არ გესმით. სასმელ-საჭმელი, ჩემი აზრით, სიცოცხლეა ადამიანისა.

გ ი ო ც ი. მართალია.

მ ა რ ტ ი ნ ი. როცა სასმელ-საჭმელს მიირთმევთ ხოლმე, ახალ-დაბადებულივით გრძნობთ თავს, უფრო მხნე და ჯანსაღი ხდებით. თქვენს საქმეში უფრო მეტად მოხერხებული. ღვინო ამხიარულებს ადამიანის გულს, მხიარულება კი ყოველგვარი სათნოების დედაა. როცა კაცი ღვინოს გადაჰკრავს, მისი მხნეობა ორკეცდება ხოლმე; უფრო ადვილია ფიქრი, უფრო ადვილია რაიმეს განზრახვა და განზრახულის სასწრაფოდ შესრულება.

გ ი ო ც ი. დიახ, როცა ღვინოსა ვსვამ, ეს, მართლაც, ასე ხდება ხოლმე.

მ ა რ ტ ი ნ ი. მეც მაგას მოგახსენებთ. ჩვენ კი... (გეორგს წყალი შემოაქვს.)

გ ი ო ც ი (გეორგს ჩუბად). გადი დაქსბახის გზაზე, ყური დაადე მიწას, ხომ არ მოისმის ცხენების ფეხის ხმა, და ახლავე დაბრუნდი.

მ ა რ ტ ი ნ ი. ჩვენ კი, როდესაც სასმელ-საჭმლით გამოვძღვებით, სწორედ ისეთი ვხდებით, როგორნიც არ უნდა ვიყოთ. საჭმლის ნელი მონელების დროს კუჭი ჩვენს გონებას თავის ჰკუაზე წაიყვანს, მეტისმეტი მოდუნება და მოსვენება კი ავხორციულ სურვილებს აღგვიძრავს, ასე ადვილად რომ გვიმორჩილებს ხოლმე.

გ ი ო ც ი. ერთი ჰიქა ღვინო, ძმაო მარტინ, მშვიდ ძილს არ დაგირღვევთ. თქვენ ხომ დღეს დიდი გზა გაქვთ გამოვლილი. (აწვდის ჰიქას.) გაუმარჯოს ყველა მებრძოლს!

მ ა რ ტ ი ნ ი. ღმერთმა გაუმარჯოს! (ერთმანეთს ჰიქებს მიუქახუნებენ.) ვერ ვიტან მუქთახორა ხალხს; მაგრამ იმასაც ვერ ვიტყვი, რომ ყველა ბერი მუქთახორა იყოს. ისინი აკეთებენ მხოლოდ იმას, რაც შეუძლიათ. გუშინ წმინდა ფაიტი ვინახულე და ღამე მასთან გვათენე. წინამძღვარმა ბალში შემეყვანა. რაღას იტყვი, იქ რომ არ იყოს: საუცხოო სალათა თუ გულის გამხარებელი კომბოსტო! განსაკუთრებით კი კალნაბი და ისეთი ოქრომხალა, როგორსაც მთელ ევროპაში ვერა ნახავთ!

გ ი ო ც ი. ეგ ხომ თქვენი საქმე არ არის. (წაშოდგება, გაიხედავს იმ მხარეს, საითყნაც გეორგი წავიდა, და უკანვე დაბრუნდება.)

მ ა რ ტ ი ნ ი. ეჰ, ღმერთს რომ ენებებინა და მებაღიდ ან სამკურნალო მცენარეთა შემგროვებლად გავეჩინე, ბედნიერი კაცი ვიქნებოდი. ჩემი მონასტერი ერფრუტშია, საქსონიაში; წინამძღ-

ღვარს ძლიერ ვუყვარვარ. მან იცის, რომ მოსვენებით ყოფნა არ შემიძლია, და, სადაც კი რაიმე საქმე გამოჩნდება, იქ ყოველთვის მე მგზავნის ხოლმე. ახლაც კონსტანცის ეპისკოპოსთან მივდივარ.

გიოცი. ერთი ჭიქა კიდევ! წარმატებას გისურვებთ!

მარტინი. თქვენც გაგიმარჯოთ!

გიოცი. ეგრე რად მიცქერით, ძმაო მარტინ?

მარტინი. ძლიერ მხიბლავს თქვენი ჯავშანი.

გიოცი. მაშ, მოგწონთ ჩემი ჯავშანი? იგი მძიმეა და ძალზე ძნელია სატარებლად.

მარტინი. ამქვეყნად რაღა არ არის ძნელი. ჩემი აზრით კი, იმაზე ძნელი არაფერია, (რომ კაცს ვერ გაგიბედავს ადამიანი იყო: სილატაკე, უბიწობა და მორჩილება — აი, ის სამი აღთქმა) რომელთაგან ყოველი მათგანი ცალკე რომ განვიხილოთ, შეიძლება ბუნებისათვის შეუსაბამოდ მოგვეჩვენოს, ხოლო სამივე ერთად კი აუტანელია. მთელი შენი სიცოცხლე უნდა გაატარო ამ მძიმე ტვირთქვეშ და უფრო მეტიც, თანაც საშინლად გაწამებდეს სინდისის ქენჯნა. ოჰ, ღმერთო ჩემო! აბა, რა არის თქვენი ცხოვრების ყველა მძიმე საზრუნავი ჩვენი წოდების საცოდავ მდგომარეობასთან შედარებით, რომელიც ღვთაებასთან ახლო ყოფნის ყალბად გაგებულის სურვილის გამო უარყოფს ჩვენს საუკეთესო სურვილებს, იმ სურვილებს, რომლის მეოხებითაც ჩვენ ვიბადებით, ვიზრდებით და ვვითარდებით?

გიოცი. ეგეთი წმინდა აღთქმა რომ არ გქონდეთ დადებული, დაგიყოლიებდით, ჯავშანს გადაგაცმევდით, ცხენზე შეგსვამდით და ერთად გავემგზავრებოდით.

მარტინი. ოჰ, ნეტავი ღმერთს ჩემი მხრებისათვის ისეთი სიმტკიცე მოეცა, რომ ჯავშანი მეტარებინა, ჩემი მკლავებისათვის კი ისეთი ძალა — მტერი ცხენიდან ძირს ჩამომეგდო! საბრალო. უძლური სული, მხოლოდ ჯვრის ჭერასა და საკმევლის ქნევას რომ არის შეჩვეული, როგორ უნდა შეაიარაღოთ ხმლითა და შუბით! ჩემი ხმა, რომელიც მხოლოდ „დედაო ღვთისაო“ და „აღილუიას“ გალობს, მტერს ჩემი უღონობის მაცნედ გამოადგება, მაშინ როცა თქვენი ვაჟკაცური შეძახილი წინასწარვე შეაძრწუნებს და დაამარცხებს. ასე რომ არ იყოს, მე ვერავითარი აღთქმა ვერ დამაკავებდა, შევსულიყავი იმ ორდენში, რომელიც თვით ჩემმა შემოქმედმა დააარსა.

გიოცი. ბედნიერ დაბრუნებას გისურვებთ!

მარტინი. მე კი ამ ჭიქით უნდა შევსვა მხოლოდ თქვენი ბედნიერად დაბრუნებისა. ჩემი დაბრუნება საკანში კი არის მუდამ უბედურება. როდესაც თქვენ, ბატონო ჩემო, ბრუნდებით საკუთარ ციხე-დარბაზში სიმამაცისა და სიმტკიცის გაუტეხელი გრძნობით, რომელიც ვერავითარმა დაღლილობამ ვერ დასძლია, და ხანგრძლივი მოგზაურობის შემდეგ პირველად, უბაჯრ-უჭავშნოდ დაწვებით საკუთარ სარეცელზე ისე, რომ მტრის თავდასხმა აღარ გაშინებთ, და შეგიპყრობთ ძილი, რომელიც თქვენთვის უფრო ტკბილია, ვიდრე ჩემთვის ერთი ყლუბი წყალი, ხანგრძლივი, საშინელი წყურვილის შემდეგ, აი, მაშინ შეგიძლიათ სთქვათ, ბედნიერად ვარო.

გიოცი. მაგრამ ეს იშვიათად ხდება ხოლმე.

მარტინი (მგზნებარედ). და, როცა ეგ ხდება, თქვენ გრძნობთ ღვთაებრივ ნეტარებას. — როცა ნადავლით დატვირთული ბრუნდებით ბრძოლიდან და გახსენდებათ: „მე ძირს ჩამოვაგდე მტერი და ცხენიანად ავჩიხე, ვიდრე სროლას შესძლებდა იგი“... და ასე მიაღვებით თქვენს ციხე-დარბაზს...

გიოცი. მერედა, მაგითი რისი თქმა გსურთ?

მარტინი. და თქვენი ქალები (ასხამს ღვინოს.) თქვენი მეუღლის სადღეგრძელო იყოს! (თვალებს იწმენდს.) ხომ გყავთ მეუღლე?

გიოცი. კეთილშობილი, მშვენიერი ქალი!

მარტინი. ნეტარება მას, (ცისაც სათნოებით აღსავსე ცოლი ჰყავს! იგი ერთიორად მეტხანს იცოცხლებს.) მე არ ვიცი, რასა ჰქვია ქალი, თუმცა იგი გვირგვინია შემოქმედებისა!

გიოცი (თავისთვის). რარიგ მეცოდება! თავისი მდგომარეობის შეგრძნება გულს უფლეთს.

გეორგი (შემოვარდება). ცხენების თქარუნი მესმის, თქვენო კეთილშობილებავ! ორნი არიან! ნამდვილად ისინი არიან!

გიოცი. გამოიყვანე ჩემი ცხენი! ჰანსიც ახლავე ცხენს მოახტეს. მშვიდობით, ძვირფასო ძმაო! ღმერთი იყოს თქვენი მფარველი! იყავით მხნე და მომთმენი! ღმერთი არ გაგწირავთ.

მარტინი. მითხარით თქვენი სახელი!

გიოცი. მპატიეთ! მშვიდობით! (ართმევს მარცხენა ხელს.)

მარტინი. რატომ მართმევთ მარცხენა ხელს? განა ღირსია არა ვარ რაინდის მარჯვენა ხელისა?

გიოცი. თუნდაც იმპერატორი ყოფილიყო, მაინც მარცხენა ხელს ჩამოგართმევდით, რადგანაც ჩემი მარჯვენა გამოუსადეგარია ბრძოლისათვის, მეგობრული ხელის ჩამორთმევისათვის კი უგრძობელი. იგი ხელთათმინანია, ხომ ხედავთ, რკინისაა.

მარტინი. მაშ, თქვენ გიოცი ფონ ბერლიხინგენი ბრძანდებოთ? გმადლობ, უფალო, რომ მანახე იგი, ის მამაცი ადამიანი, რომელიც ჭირივით სძულს ყველა თავადს და რომლისკენაც ისწრაფვიან შევიწროებულნი! (ჩამოართმევს მარჯვენა ხელს.) მომეცით ეგ ხელი. ნება მიბოძეთ, ვეამბორო.

გიოცი. ნუ ინებებთ.

მარტინი. ნება მიბოძეთ! შენ უფრო ღირსეული ხარ, ვიდრე წმინდანთა ნაწილი, რომელშიც წმინდა სისხლი ჩქეფდა ოდესღაც, უსულო იარაღი, რომელსაც კვლავ სიცოცხლეს ანიჭებს კეთილშობილი სულის ღვთაებისადმი სასოება. (გიოცი დაიხურავს მუხარადს და შუბს აიღებს.) დიდხანს ცხოვრობდა ჩვენს მონასტერში ერთი ბერი, რომელიც თქვენთან სტუმრად იყო სწორედ მას შემდეგ, რაც ეგ ხელი გაგიხვრიტეს ლანდსჰუტის ბრძოლაში. მან გვიამბო, რანაირად იტანჯებოდით და რა ძლიერ სწუხდით, რომ ეს ხელს შეგიშლიდათ თქვენი ვალის აღსრულებაში, და ბოლოს, როგორ გაიმბეს ერთი რაინდის შესახებ, რომელსაც აგრეთვე მხოლოდ ცალი ხელი ჰქონდა, და მაინც, როგორც მამაცი რაინდი, თავის საქმეს დიდხანს ემსახურებოდა... არა, ამას ვერასოდეს ვერ დავივიწყებ.

შემოდის ორი აბჯროსანი. გიოცი მათ ჩუმად ესაუბრება.

მარტინი (განავრძობს). და ვერასოდეს ვერ დავივიწყებ იმას, როგორ წარმოთქვა მან ღვთაების მიმართ გულწრფელი, კეთილშობილებით აღსავსე სასოებით: „თუნდა თორმეტი ხელი მქონოდა და შენი წყალობა მომკლებოდა, რა სარგებლობას მომიტანდნენ ისინი! ახლა კი ცალი ხელითაც შევძლებ...“

გიოცი. მაშ, ჰასლახის ტყისკენ! (შემობრუნდება მარტინისაკენ.) მშვიდობით, ღირსეულო ძმაო მარტინ! (ჰკონის.)

მარტინი. ნუ დამივიწყებთ, როგორც მე თქვენ არ დავივიწყებთ.

გიოცი გადის.

რარიგ შემეკუმშა გული, ბერლიხინგენი რომ ვნახე. ის არაფერს მეუბნებოდა, მაგრამ ჩემსა გულმა იცნო მაშინვე. რაღა იმაზე ნეტარება, რომ იხილო უდიდესი ადამიანი.

გეორგი. ჩვენთან გაათევთ ღამეს, წმინდაო მამავ?

მარტინი. ლოგინს გამიშლით?

გეორგი. არა. ბატონო ჩემო, ლოგინი მხოლოდ ისე გამიგონია. ჩვენს სამიკიტნოში ჩალის მეტი არა არის რა.

მარტინი. ეგაც კარგია. რა გქვია, ბიჭო?

გეორგი. გეორგი, წმინდაო მამაო!

მარტინი. გეორგი. მაშ, შენ მამაცი წმინდანის სეხნია ყოფილხარ.

გეორგი. ამბობენ, რაინდი იყო, მეც რაინდობა მინდა.

მარტინი. მოიცა! (ამოიღებს ლოცვანს და საჭურველთმცირთველს მისცემს ხატს.) აი, იგი, გქონდეს. მიჰყევ მის მაგალითს და ღმერთისა გეშინოდეს. (გადის.)

გეორგი. აჰ, რა მშვენიერი თეთრი რაშია. მეც რომ ოდესმე ვიშოვო ასეთი რაში!.. და ოქროს ჯავშანი!.. აი, ეს მძვინვარე, საზიზღარი ურჩხული!.. მე კი ახლა მხოლოდ ბელურებს ვესვრა ხოლმე... წმინდაო გიორგი! გამხადე დიდი და ძლიერი, მომეცა შუბი, ჯავშანი და რაში, დე. შემომიტონ მაშინ ასეთმა ურჩხულებმა!

ი ა მ ს ტ ჰ ა უ ზ ე ნ ი

გიორცის ციხე-დარბაზი

ელისაბედი, გიორცის ცოლი. მარია, გიორცის და. კარლი, გიორცის მცირეწლოვანი შვილი.

კარლი. ერთხელ კიდევ მომიყევი, საყვარელო მამიდავ, გულკეთილ ბავშვზე; რა მშვენიერი ამბავია.

მარია. შენ თვითონ მომიყევი, ცელქო ბიჭუნავ, მინდა გავიგო, ყურადღებით მისმენ თუ არა.

კარლი. მოიცა, გავიხსენო. იყო და არა იყო რა... ჰო, იყო ერთი ბავშვი... ერთხელ დედა ავად გაუხდა, ჰოდა, ადგა ბავშვი და წავიდა...

2. გოეთე

გ ი რ ც ი ს ც ი ხ ე - დ ა რ ბ ა ზ ი

მარიამ. არა, ჯერ არა. დედამ ბავშვს უთხრა: „საყვარელო შვილო...“

კარლი. მე ავადა ვარ...

მარიამ. და გარეთ გასვლა არ შემიძლია...“

კარლი. მისცა ფული და უთხრა: „წადი და შენტვის საუზმე მოიტანე“. აი, მოდის ერთი გლახა.

მარიამ. ბავშვი წავიდა. წინ შემოხვდა ერთი მოხუცი, რომელიც იყო... აბა, განაგრძე, კარლ!

კარლი. რომელიც იყო... მოხუცი...

მარიამ. რა თქმა უნდა. მოხუცი ძლივს მოხანხალებდა... ბავშვს უთხრა: „საყვარელო ბავშვო...“

კარლი. მომეცი რამე, მეორე დღეა არაფერი მიჭამია“. და აი, ბავშვმა მისცა ფული...

მარიამ. რომელიც მას თავისი საუზმის საყიდლად სჭირდებოდა.

კარლი. მაშინ მოხუცმა უთხრა...

მარიამ. მაშინ აიყვანა მოხუცმა ბავშვი...

კარლი. ხელში და უთხრა... უცბად შარავანდედით მოსილ წმინდანად გადაიქცა და უთხრა: „საყვარელო ბავშვო...“

მარიამ. შენი გულკეთილობისათვის ღვთისმშობელი ჩემი საშუალებით გაჯილდოებს. რომელ სნეულსაც შეეხები...

კარლი. ხელით...“ ალბათ, მარჯვენა ხელით, ხომ?

მარიამ. დიახ.

კარლი. „მაშინვე განიკურნება“.

მარიამ. გაიქცა ბავშვი შინისაკენ და ხმის ამოღებაც კი ვერ შესძლო სიხარულისაგან.

კარლი. მოეხვია დედას ყელზე და სიხარულისაგან ატირდა.

მარიამ. მაშინ დედამ უცებ წამოიყვია: „ეს რა მემართება!“ და გა... აბა, განაგრძე, კარლ!

კარლი. და გა... და გა...

მარიამ. შენ ყურს აღარ მიგდებ! და განიკურნა. ამის შემდეგ ბავშვი ჰჰურნავდა მეფეებსა და იმპერატორებს და ისე გამდიდრდა, რომ ერთი დიდი მონასტერი ააშენა.

ელისაბედო. ველარ მივმხვდარვარ, სად არის ჩემი ქმარი აქამდე. უკვე ხუთი დღეა, რაც გაემგზავრა, ის კი მალე ფიქრობდა თავისი საქმის მოთავეზას.

მარია. მე უკვე დიდი ხანია ვღელავ. ასე მუდმივად ხიფათში ჩავარდნილი ქმარი რომ შემხვდეს, გათხოვების პირველ წელსვე გული გამისკდება.

ელისაბედი. მაღლობა ღმერთს, რომ მე მაგარი გული მაქვს.

კარლი. მაშ, რატომ მიემგზავრება ხოლმე მამა, თუ ეს ასეთი სახიფათოა?

მარია. მას ასე ნებავეს.

ელისაბედი. იგი ვალდებულია, საყვარელო კარლი!

კარლი. რატომ?

ელისაბედი. იცი, რატომ გაემგზავრა მამაშენი. ამ ბოლო დროს, შენ რომ ფუნთუშები მოვიტანა საჩუქრად?

კარლი. ახლა კი აღარ მომიტანს?

ელისაბედი. რა თქმა უნდა. იცი, რაში ყოფილა საქმე? — ერთ შტუტჰარტელ თერძს, რომელიც კარგი მსროლელი ყოფილა, შეჭიბრში პირველი ჯილდო აუღია.

კარლი. მაინც რამდენი, ბევრი?

ელისაბედი. ასი ტალერი. მაგრამ თურმე არ უნდოდათ, რომ მიეცათ.

მარია. ეს ხომ ნამდვილი საძაგლობაა, კარლ?

კარლი. საძაგელი ხალხი!

ელისაბედი. მაშინ მოვიდა თერძი მამაშენთან და სთხოვა, ფულის მიღებაში დამეხმარეო. ჰოდა, მამაშენი წავიდა, დაიჭირა ორი კელნელი ვაჭარი და მანამდე ჰყავდა დამწყვდეული, სანამ ფული არ გამოუგზავნეს. შენ კი არ წახვიდოდი, კარლ?

კარლი. არა! იქ ხომ კაცმა უღრან, უღაბურ ტყეზე უნდა გაიაროს, სადაც ბოშები და ჯადოქრები დაძრწიან?

ელისაბედი. უკვე დიდი ბიჭი ხარ და ჯადოქრებისა კი გეშინია.

მარია. უფრო კარგს იზამ, კარლ, თუ შენს ციხე-დარბაზში იცხოვრებ, როგორც ღვთისმოსოში ქრისტიანი რაინდი. საკუთარ სამფლობელოშიც კპოვებს კაცი საკმაო შემთხვევას ქველმოქმედებისათვის. თვით პატიოსანი რაინდებიც კი თავიანთი მოგზაურობისას უფრო მეტ უსამართლობას სჩადიან, ვიდრე სამართლიანობას.

ელისაბედი. არც კი უფიქრდები, რას ლაპარაკობ, ჩემო დაო. ღმერთმა ქნას, ჩვენი ყრმა თავისი დროის მამაცი რაინდი

გამოვიდეს და არ დაემგვანოს ვაისლინგენს, რომელიც ასე ვერა-
გულად ექცევა ჩემს ქმარს.

მ ა რ ი ა. ამაზე ნუ ვიდავებთ, ელისაბედ. ჩემი ძმა ძალზე გა-
გულისებულია, ასევე შენც. მე კი მთელ ამ საქმეს უფრო მოწმე-
სავით ვუტყერი და შემიძლია მიუდგოპელი ვიყო.

ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი. მისი გამართლება შეუძლებელია.

მ ა რ ი ა. ყოველივე იმან, რაც მე ვაისლინგენზე მომისმენია,
მის მიმართ თანაგრძნობა გამიღვიძა. განა თვითონ შენმა ქმარმა არ
გვიამბო ამ რაინდზე ბევრი კარგი რამ? რა ბედნიერი იყო მათი
ახალგაზრდობა, როდესაც ორივენი მარკგრაფის პაჟები იყვნენ!

ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი. დაე, ეგრე იყოს! მაგრამ, აბა, ერთი მითხარ,
როგორ შეიძლება კეთილი იყოს ის კაცი, ვინც უღალატებს თავის
საუკეთესო, ერთგულ მეგობარს, ჩემი ქმრის მტერს მიჰყიდის
თავის თავს და შეეცდება ცრუ, სულმდაბალი დაბეზღებებით თა-
ვის მხარეზე გადაიბიროს ჩვენი საყვარელი იმპერატორი, რომე-
ლიც ჩვენს მიმართ ასეთი მოწყალეა.

კ ა რ ლ ი. მამა! მამა მოვიდა! გესმით მეციხოვნის საყვირის
ხმა: „გასწი, გააღე ჭიშკარი!“

ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი. იგი ნადავლით დაბრუნდა.

შემოდის მხედარი.

მ ხ ე დ ა რ ი. ჩვენ უკვე ვინადირეთ! ნანადირევით დაგბრუნდით!
გამარჯობათ, ქალბატონებო!

ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი. ვაისლინგენი ხომ არ დაგიჭერიათ?

მ ხ ე დ ა რ ი. ის და მისი სამი მხედარი.

ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი. რა დაგემართათ, ასე დიდხანს რატომ დაყოვნ-
დით?

მ ხ ე დ ა რ ი. მას ნიურნბერგიდან ბამბერგისკენ მიმავალ გზაზე
ვდარაჯობდით, ის კი არ მოდიოდა. მაგრამ ჩვენ ვიცოდით, რომ
იგი უკვე გამოემგზავრა. ბოლოს შევიტყვეთ, თურმე სხვა გზით
წამოსულიყო და შვარცენბერგში არხეინად იჯდა გრაფთან.

ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი. ალბათ, სურდა, გრაფი ჩემი ქმრის წინააღმდეგ
აემხედრებინა.

მ ხ ე დ ა რ ი. მაშინვე შევატყობინე ბატონს. წამსვე ცხენებს
მოვახტით და გაექუსლეთ ჰასლახის ტყისკენ. გზაზე სასაცილო
ამბავს წავაწყდით: ტყეში დაჰლამებია მწყემსს და მის ფარას თავს

დასძმია ზუთი მგელი. მგლები ცხვრებს მუსრს ავლებდნენ. გაიცინა ჩვენმა ბატონმა და გვითხრა: „ეს ჩვენთვის კარგის მომასწავებელი ნიშანია, ძვირფასო ამხანაგებო! ყველას საქმე კარგად მიდის და ჩვენიც ბედნიერად დაგვირგვინდება“. ამ კარგმა ნიშანმა ყველანი გაგვახარა. ამასობაზე გამოჩნდა ვაისლინგენიც ოთხი მხედრის თანხლებით.

მ ა რ ი ა. მე უკვე გული მიკანკალებს.

მ ხ ე დ ა რ ი. მე და ჩემი ამხანაგი, ასე გვექონდა ბატონისგან ნაბრძანები, მაშინვე ყელში ეწვდით ვაისლინგენს, თითქოს ერთად გაზრდილი ვიყავით, მან კი განძრევაც ვერ მოახერხა. ბატონი და ჰანსი კი მხედრებს თავს დაესხნენ და ტყვედ ჩაიგდეს. მხოლოდ ერთი დაგვისხლტა ხელიდან.

ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი. ძალზე მაინტერესებს მისი ნახვა. მალე მოვლენ?

მ ხ ე დ ა რ ი. უკვე ველზე გამოვიდნენ; თხუთმეტ წუთში აქ იქნებიან.

მ ა რ ი ა. ალბათ ძალზე შეწუხებულია.

მ ხ ე დ ა რ ი. საკმაოდ მოღუშული გამოიყურება.

მ ა რ ი ა. რომ ენახო, გული მეტკინება.

ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი. აჰ! ახლავე მოგიმზადებთ საჭმელს. პური მოგ-
შივდებოდათ.

მ ხ ე დ ა რ ი. რა თქმა უნდა.

ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი. წაიღე, მარია, სარდაფის გასაღები და საუკეთესო ღვინო ამოიტანე! ალალია ამათზე.

(გადის.)

კ ა რ ლ ი. მეც წამიყვანე, მამიდა!

მ ა რ ი ა. წავიდეთ, ბიჭუნავ! (გაღიან.)

მ ხ ე დ ა რ ი. ეჰ, ეს ბავშვი თავის მამას არა ჰგავს, თორემ საჯინიბოში გამომყვებოდა.

გიოცი, ვაისლინგენი. მხედრები.

გ ი ო ც ი (აწყობს მაგიდაზე ხმალსა და მუზარადს). გამიხსენით ჯავ-
შანი და ჩემი კამზოლი მომეცით. რაც უფრო თავისუფლად ვიქ-
ნები, უკეთესია. მართალს ამბობდი, ძმაო მარტინ! — სული არ
მოგვათქმევინეთ, ვაისლინგენ!

ვაისლინგენი (პასუხს არ აძლევს, დაიარება წინ და უკან).

გიოცი. გამხნევდით! მოიხსენით აბჯარი! სად არის თქვენი ტანსაცმელი? იმედი მაქვს, არაფერი დაიკარგებოდა. (მსახურს) დაუძახე მის მსახურებს, მოხსენით ბარგი და უყურეთ, არაფერი დაიკარგოს. შემიძლია ჩემიც გათხოვოთ.

ვაისლინგენი. თავი დამანებეთ, ჩემთვის ახლა ყველაფერი სულ ერთია.

გიოცი. შემიძლია მოგცეთ მშვენიერი, სუფთა ტანსაცმელი. თუმცა ტილოსი კია. მე უკვე ვიწრო მომდის. ეს ტანსაცმელი მეცვა ჩემი მოწყალე ბატონის ფალცგრაფის ქორწილში. სწორედ მაშინ, როდესაც თქვენი ეპისკოპოსი ასე გაგულისდა ჩემზე. იმაზე ორი კვირის წინ კი მაინში ჩავუძირე ორი ნავი. მახსოვს, ერთხელ ჰაიდელბერგში სამიკიტნო „ირემის“ კიბეებზე ავდიოდი ფრანც ფონ ზოკინგენტან ერთად. ამ კიბეებზე სანამ მალლა ააღწევდეთ, არის ერთი რკინის მოაჯირიანი პატარა ბაქანი. სწორედ იქ იდგა ეპისკოპოსი და, როდესაც ფრანცმა გვერდით გაუარა, ეპისკოპოსმა ხელი ჩამოართვა, შემდეგ კი მეც, როცა ეპისკოპოსს მივუახლოვდი. გულში გამეცინა, მივედი ლანდგრაფ ფონ ჰანაუელთან. რომელიც ძლიერ მიყვარდა, და ვუთხარი: „ეპისკოპოსმა ხელი ჩამოართვა, ნაძლევსა ვდებ, რომ მან ვერ მიცნო“. ეპისკოპოსმა ჩემი ნათქვამი რომ გაიგონა, — მე ხომ ეს სიტყვები განგებ ხმამალლა წარმოვთქვი, — ამაყად მოვიდა ჩვენთან და მითხრა: „დიახ. მე, მართლაც, ვერ გიცანით და ამიტომ ჩამოგართვით ხელი!“ „მე თვითონ მიგხვდი, ბატონო ჩემო, რომ ვერ მიცანით, — მივუგე ეპისკოპოსს, — შეგიძლიათ თქვენი ხელისჩამორთმევა უკან დაიბრუნოთ!“ მაშინ ეს კაცუნა კიბოსავით გაწითლდა სიბრაზით და შევარდა ოთახში ფალცგრაფ ლუდვიგთან და თავად ნასაუელთან და შესჩივლა ჩემზე. ამის შემდეგ ხშირად ვიგონებდით ამას და ვიცინოდით.

ვაისლინგენი. გთხოვთ, მარტო დამტოვოთ.

გიოცი. რატომ? დამშვიდდით, გეთაყვა. მართალია, ჩემს ხელში ხართ, მაგრამ ცუდს არაფერს გიზამთ.

ვაისლინგენი. ეგ არც მე მაშინებს. ეს ხომ თქვენი რაინდული მოვალეობაა.

გიოცი. თქვენ იცით, რომ ეს მოვალეობა ჩემთვის წმიდათა-
წმიდაა.

ვაისლინგენი. მე ტყვე ვარ. დანარჩენი ჩემთვის სულ ერთია.

გიოცი. ასე ნუ ლაპარაკობთ. თქვენ რომ თავადებს ხელთ ჩავარდნოდით, ბორკილს დაგადებდნენ, ჩაგაგდებდნენ ჯურღმულში და დარაჯების სტვენა არ მოგცემდათ ძილისა და მოსვენების საშუალებას. (მსახურს ტანსაცმელი შემოაქვს, ვაისლინგენი ტანსაცმელს იცვლის.)

შემოდის კარლი.

კარლი. დილა მშვიდობისა, მამა!

გიოცი (პკონის შვილს). გაიზარდე, ჩემო პატარავ. აბა, მითხარ, დრო როგორ გაატარე?

კარლი. ძალიან კარგად, მამა. მამიდაჩემი მეუბნება, ჭკვიანი ბიჭი ხარო.

გიოცი. მართლა?

კარლი. არაფერი მომიტანე?

გიოცი. ამჯერად არაფერი.

კარლი. მე კი ბევრი რამ ვისწავლე.

გიოცი. აჰა!

კარლი. გიამბო გულკეთილი ბავშვის ამბავი?

გიოცი. სადილის შემდეგ.

კარლი. მე კიდევ რაღაცა ვიცი.

გიოცი. რა იცი?

კარლი. იაქსტაუზენი არის სოფელი და ციხე-კოშკი იაქსტაზე და უკვე ორასი წელია, რაც იგი ეკუთვნის ბატონ ბერლიხინგენებს მემკვიდრეობისა და საკუთრების კანონის ძალით.

გიოცი. შენ იცნობ ბატონ ბერლიხინგენს?

კარლი (უყურებს გაშტერებით).

გიოცი (თავისთვის). იგი მეტისმეტი განსწავლულობით თავის მამას ველარ სცნობს... ვის ეკუთვნის იაქსტაუზენი?

კარლი. იაქსტაუზენი არის სოფელი და ციხე-კოშკი იაქსტაზე...

გიოცი. მაგას არ გეკითხები. მე ვიდრე მდინარის, სოფლისა და ციხის სახელს გავიგებდი, უკვე ვიცოდი ყოველი ბილიკი, ყოველი გზა და ყველა ფონი. დედა სამხარეულოშია? :

კარლი. დიახ, მამიკო! დედა თეთრ თალგამს ხარშავს და ცხვრის ხორცს სწვავს.

გიოცი. შენ ეგეც იცი, მზარეულო!

კარლი. მე კი მამიდამ პირის ჩასაგემრიელებლად ვაშლი შემეწვა.

გიოცი. შეუწვავ ვაშლს არ მიირთმევ?

კარლი. შემწვარი უფრო გემრიელია.

გიოცი. შენ ხომ მუდამ განსაკუთრებული რაღაცეები უნდა მიირთვა. — ვაისლინგენ! ახლავე დაებრუნდები. მეუღლე უნდა ვინახულო. წავიდეთ, კარლ!

კარლი. ვინ არის ეს კაცი?

გიოცი. მისალმე და სთხოვე, გამხიარულდეს.

კარლი. ეი, ბიძია, გამხიარულდი! სადილი მალე მზად იქნება.

ვაისლინგენი (ხელში აიყვანს და ჰკოცნის). ბედნიერი ბავშვი! მას მხოლოდ ის აწუხებს, რომ სადილი არ დააგვიანონ. ღმერთმა ქნას, რომ მრავალი სიხარული მოგანიჭოს ამ ბავშვმა, ბერლიხინგენი!

გიოცი. სადაც დიდი ნათელია, იქ დიდი ჩრდილიცაა... მაგრამ მე ამაზეც თანახმა ვარ. აბა, წავიდეთ, ჩემო პატარავ, ერთი ვნახოთ, იქ რას აკეთებენ. (გაღიან.)

ვაისლინგენი. ო, ნეტავი ახლა ვიღვიძებდე, რომ ეს ყველაფერი სიზმრად მივიჩნიო! ბერლიხინგენის ხელში ვარ, რომლისგანაც ძლივს გავთავისუფლდი, ვისი მოგონებაც კი თავ'ხარსა მცემდა და რომლის დამარცხებასაც ასე ვიმედოვნებდი! ის კი ისევე ძველი, კეთილი გიოცია. წმინდაო ღმერთო, რითი დამთავრდება ეს ყველაფერი? აი, ისევ იმ დარბაზში ხარ, ადვლბგერტ, სადაც ჩვენ ბავშვობისას ვთამაშობდით... მაშინ შენ სულზე უტკბესად მიგაჩნდა გიოცი. ან ვის შეუძლია შეიძლოს იგი, თუ მასთან ოდესმე ყოფილა? ეჰ! ახლა მე აქ სრულიად უცხო ვარ. გაჰქრა ის ბედნიერი დრო, როდესაც აქ, ბუხართან, იჯდა მოხუცი ბერლიხინგენი, ჩვენ კი მის ირგვლივ ერთად ვთამაშობდით და ანგელოზებივით გვიყვარდა ერთმანეთი... როგორ შეშფოთდებიან ებისკოპოსი და ჩემი მეგობრები! ვიცი, მთელი ქვეყანა თანაგრძნობას გამომიცხადებს ამ უბედურების ჟამს! მაგრამ ეს რას მიშველის! განა ისინი შესძლებენ იმის მოცემას, რისკენაც მე ვისწრაფი?

გიოცი (ხელში ღვინიანი ხელადითა და თასებით). სანამ სადილი

მომზადდება, შეგვიძლია თითო გადავკრათ. მოდით, დაბრძანდით, ისე მოიქეცით, თითქოს საკუთარ ოჯახში იყოთ. ისევ გიოცის სტუმრად წარმოიდგინეთ თავი. ჩვენ ხომ დიდი ხანია სუფრასთან ერთად აღარა ვმსხდარვართ, დიდი ხანია ღვინით სავსე ხელადა ერთად აღარ გამოგვიცლია. (შიაწვდის თასს.) გაგიმარჯოთ!

ვაიხლინგენი. ის დრო წავიდა.

გიოცი. ღმერთმა დაიფაროს! თუმცა ისიც მართალია, რომ ველარ დავიბრუნებთ ისეთ მხიარულ დღეებს, როგორც მარკ-გრაფის კარზე გავგიტარებია. მაშინ ჩვენ სულ ერთად ვთამაშობდით და ერთმანეთს დავდევიდით კუდში. სიხარულით ვიგონებ ჩემს ახალგაზრდობას. აღარ გახსოვს, როგორ წავეჩხუბე ერთ პოლონელს, ხელჯავით რომ მივდექი მის კონტად დავარცხნილსა და შეგლესილ კულულებს?

ვაიხლინგენი. ეგ ხომ სადილობის დროს მოხდა, სუფრასთან რომ ვისხედით. ის კი მაშინვე დანით მოგვარდა.

გიოცი. ერთი რიგიანად მივტყიპე და თქვენც ამის გამო მის მეგობართან ჩხუბი მოგივიდათ. ჩვენ ყოველთვის ერთმანეთს ვემხრობოდით, როგორც ეს პატიოსან და მამაც ჭაბუკებს შეჰფერით ხოლმე, სამაგიეროდ, ყველა პატივს გვცემდა. (ღვინოს დაასხამს და შიაწვდის.) კასტორი და პოლუქსი! ყოველთვის მიხაროდა, როცა ჰერცოგი ამ სახელებით მოგემართავდა ხოლმე.

ვაიხლინგენი. ეს სახელები ეპისკოპოსმა ვურცბურგმა შეგვარქვა.

გიოცი. დიდად განსწავლული და ამასთანავე გულკეთილი. ალერსიანი ბატონი იყო. სანამ ცოცხალი ვარ, არ დამავიწყდებია, როგორ გვიფერებოდა იგი, როგორ აქებდა ჩვენს ერთსულოვნებას და ბედნიერ ადამიანად თვლიდა იმას, ვისაც მეგობარი საკუთარ ძმასავით უყვარდა.

ვაიხლინგენი. გთხოვთ შეწყვიტოთ, ნუღარ იხსენებთ!

გიოცი. რატომაც არა? გარჯა-დადლილობის შემდეგ ჩემთვის ისე სასიამოვნო არა არის რა, როგორც წარსულის მოგონება. მიხარია, როცა კიდევ გავიხსენებ, თუ როგორ ვიზიარებდით ერთმანეთის ჭირსა და ღვინის და ყველაფერი ვიყავით ერთმანეთისათვის. მე მაშინ მეგონა, რომ ეს ასე გაგრძელდებოდა მთელი ჩვენი სიცოცხლის მანძილზე! განა შენ არ იყავი მთელი ჩემი ნუგეში, როცა ლანდსჰუტის ბრძოლაში ეს ხელი ტყვიით გამიხვ-

რიტეს? შენ არ დამტრიალებდი თავს და მივლიდი საკუთარ ძმაზე მეტად? მეგონა, ადელბერტი იქნებოდა ჩემი მომავალი მარჯვენა ხელი. მაგრამ ახლა...

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. ოჰ!

გ ი ო ც ი. მაშინ რომ დამთანხმებოდი და ბრახანტში წამომყოლოდი, ახლა ყველაფერი ძველებურად იქნებოდა. შენ აქ გაკავებდა სასახლის უბადრუკი ცხოვრება, გიყვარდა ქალებთან არსიყოფა და კურკური. სულ იმას გეუბნებოდი, რომ, თუ საქმეს დაიჭერ ქარაფშუტა, ბილწ დედაკაცებთან და მოუყვები მათ ჩამლილ ქორწინებაზე, შეცდენილ ქალიშვილებზე, ვიდაცის კოჩრებსა თუ მრავალ სისულელეზე, რასაც ისინი ერთნაირი ხალისით ისმენენ ხოლმე, მაშინ შენც გაიძვერა იქნები-მეთქი. ადელბერტ, მე ხომ გეუბნებოდი ამას?

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. რა უნდა მითხრა ყოველივე ამით?

გ ი ო ც ი. ღმერთი ხომ ხედავს, ყველაფერს დავიწყებას მიცემდი, რომ ეს ასე არ იყოს. განა შენ წარმოშობით თავისუფალი და კეთილშობილი არ ხარ, როგორც ერთი ვინმე გერმანიაში? განა შენ დამოუკიდებელი არ ხარ, და მხოლოდ იმპერატორს არ ემორჩილები? მაშ, რატომღა ეწერები ვასალების რიცხვში? რა ვესაქმება ეპისკოპოსთან? ის, რომ იგი შენი მეზობელია და შეიძლება რაიმე გავნოს? განა შენ კი ხელები არა გაქვს და მეგობრები არა გყავს, რომ შენი გულისათვის შური იძიონ? არა, შენ დაგვიწყებია ღირსება თავისუფალი რაინდისა, რომელიც დამოკიდებულია მხოლოდ ღმერთზე, იმპერატორსა და თავის თავზე! შენ გადაქცეული ხარ თავნება, შურიანი ხუცესის მლიქვნელ კარისკაცად.

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. მეც მათქმევინეთ!

გ ი ო ც ი. რა გაქვს სათქმელი?

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. შენ თავადებს ისე უყურებ, როგორც მგელი მწყემსებს. განა ისინი იმისათვის უნდა გაჰკიცხო, რომ თავიანთი ქვეშევრდომებისა და სამფლობელოების სიკეთეს იცავენ? განა ისინი ერთი წამით მოსვენებული არიან უსინდისო რაინდებისაგან, რომელნიც ყოველ გზაჯვარედინზე თავს ესხმიან მათ ქვეშევრდომებს და სოფლებსა და ციხე-კოშკებს უოხრებენ? მეორეს მხრით, ჩვენი ძვირფასი იმპერატორის მიწები იმყოფება წყეული მტრის ხელში, ის თავის ქვეშევრდომებისაგან თხოულობს,

დახმარებას, მაგრამ მათ თავიანთი სიცოცხლის დაცვაჲ კი ძლივს შეუძლიათ. განა თავადებს კეთილმა სულმა არ მთავაგონა, გამოძებნონ საშუალება გერმანიის დასამშვიდებლად, სიმართლისა და კანონიერების აღსადგენად, რომ ყველა — ღიდი თუ პატარა — დატყბეს მშვიდობის ნაყოფით? შენ კი, ბერლიხინგენ, ჩვენ გვისაყვედურებ, რომ ვეძიებთ იმათ მფარველობას. რომელთა დახმარება ჩვენი უპირველესი მოვალეობაა, რადგან მისი უდიდებულესობა ჩვენგან შორს იმყოფება და მას თავის თავიჲ კი ვერ დაუტაცვს.

გ ი ო ც ი. დიახ! დიახ! მესმის! ეგ თავადები, მართლაც რომ ასეთნი იყვნენ, როგორც შენ ამბობ, ვაისლინგენ, მაშინ ხომ ყველაფერი გვექნებოდა, რაც ჩვენ ასე გვსურს. მშვიდობა და მყუდროება! მესმის. ეგ ხომ ყოველ მტაცებელ ფრინველსაც სურს, ნადავლი თავისუფლად რომ გადასანსლოს. საყოველთაო კეთილდღეობა! როგორ არა, ისინი ამაზე ზრუნვით თავს გაიცხებლებენ! რა უღირსად ექცევიან, რარიგ ათამაშებენ ჩვენს იმპერატორს. მას კეთილი განზრახვა აქვს, მისწრაფება კი უფრო უკეთესი, მაგრამ, აი, ყოველდღე ცხადდება მასთან ახალ-ახალი ექიმბაში და ყველა თავის წაძალს სთავაზობს. და რადგან ჩვენი იმპერატორი ყველაფერს სწრაფად ჰკიდებს ხელს. — საკმარისია ერთი თქვას და წამსვე ათასი ხელი ამოძრავდება, — იგი ფიქრობს, რომ ყველაფერს ასევე ერთი ხელის დაკვრით, ასევე ადვილად შეასრულებს. ბრძანება ბრძანებას მოსდევს და ისევ დავიწყებას ეძლევა ხოლმე; თავადები კი ხელს მაგრად ჩასჭიდებენ იმას, რაც მათთვის სასარგებლოა, გუნდრუკს უკმევენ იმპერიის მშვიდობას და უშიშროებას და უმწეოთა და მცირეთ კი ქუსლით სთელავენ. ყველაფერს გეფიცებით, ბევრი მათგანი გული გულში ღმერთს მადლობას სწირავს, რომ თურქი იმპერატორს ავიწროებს.

გ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. თქვენ ამ ამბავს საკუთარი არშინით ზომავთ.

გ ი ო ც ი. ყველა ასე იქცევა. საკითხავი კი ის არის, ვის მხარეზეა სიმართლე და სინათლე. თქვენ კი დღის სინათლის გეშინათ.

გ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. შეგიძლიათ ილაპარაკოთ... მე ხომ ტყვე ვარ.

გ ი ო ც ი. თუ თქვენი სინდისი სუფთაა, ახლავე თავისუფალი

ბრძანდებით. მაგრამ როგორ იყო საქმე საყოველთაო მშვიდობის ხელშეკრულების დადების დროს? გახსოვს, ჯერ კიდევ თექვსმეტი წლის ბიჭი მარკგრაფთან ერთად რაინხსტაგის სხდომას დავესწარი. როგორ გაპყვიროდნენ იქ თავადები, სასულიერო პირნი კი უფრო უარესად! თქვენმა ეპისკოპოსმა ყურები გამოუჭედა იმპერატორს სამართლიანობაზე ლაპარაკით. კაცი იფიქრებდა. სასწაული მომხდარა და სიმართლე ასე უცებ შეპყვარებიაო. ახლაც კი მან ტყვედ ჩაიგდო საჭურველთმტვირთველი, იმ დროს, როცა ჩვენ უკვე შერიგებული ვიყავით და მასზე ცუდს აღარაფერს ვფიქრობდი. განა ყველაფერი გათავებული არაა ჩვენს შორის? რადღა უნდა მას ჩემი საჭურველთმტვირთველი?

ვაისლინგენი. ეგ ამბავი ეპისკოპოსს არც გაუგია.

გიოცი. მაშ, რატომ არ ანთავისუფლებს?

ვაისლინგენი. ბიჭი ისე არ მოიქცა, როგორც მართებდა.

გიოცი. ისე არა, როგორც მართებდა? ძალმიძს დავიფიცო. რომ იგი სწორედ ისე მოიქცა, როგორც უნდა მოქცეულიყო, და ეს ისევე მართალია, როგორც ის, რომ ბიჭი შეიპყრეს ეპისკოპოსისა და თქვენი ნებართვით. თქვენ ხომ არა გგონიათ, ახალდაბადებული ბავშვი ვარ და ვერ ვხედავ, ეს ყველაფერი საიდან გამომდინარეობს?

ვაისლინგენი. ეჭვიანობა უსამართლოსა გხდით, ბერლიხინგენ.

გიოცი. შემძლია პირდაპირ, გულახდილად გითხრათ, ვაისლინგენ? რაც არ უნდა პატარა ვიყო, მაინც ეკლად გესობიოთ თვალში; ასევე ზიკინგენი და ზელბიცი, რადგანაც ჩვენ მტკიცედ გადავწყვიტეთ, რომ სჯობია დავიხოცნეთ, ვიდრე სიცოცხლეს ვინმეს ვუმადლოდეთ, გარდა ლმერთისა, და ვინმეს ერთგულად ვმსახურებდეთ, გარდა იმპერატორისა. აი, ამიტომ მდარაჯობენ ისინი და დაძრწიან ჩემს გარშემო, ამიტომ მცხებენ ჩირქს მისი უდიდებულესობის, მისი მეგობრებისა და ჩემი მეზობლების თვალში და ამიტომ დამდევენ ყოველგან, როგორც დაგეშილი მქებებები. მათ სურთ გზიდან ჩამომიცილონ, რადაც არ უნდა დაუჯდეთ. ამიტომ შეიპყარით ჩემი მსახურიც, რადგან გაიგეთ. რომ იგი დასაზვერად გამოვგზავნე. იგი ისე არ მოიქცა, როგორც მართებდა. იმიტომ რომ თქვენში არ გამცვალა. და შენც კი, ვაისლინგენ, შენ იმათი იარაღი ხარ.

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. ბერლიზინგენ!

გ ი ო ც ი. სიტყვა არ დასძრა! მე ნაშულს ყოველგვარი ახსნა-
კანმარტება, რადგან ეს იმას ნიშნავს, რომ ან თავის თავს იტყუებ
და ან სხვას ატყუებ, უფრო მეტად კი ორივეს.

კ ა რ ლ ი (შემოდის). სუფრასთან წამობრძანდით, მამაჩემო!

გ ი ო ც ი. სასიამოვნოა! — წავიდეთ, იმედი მაქვს ქალთა სა-
ზოგადოება გაგამხნევებთ. წინათ თქვენ დიდი მოყვარული იყა-
ვით მათი და ქალიშვილებიც ხშირად საუბრობდნენ თქვენზე.
წავიდეთ!

(გაღიან.)

ეპისკოპოსის სახალხო გამგებრჯი
სასაღილო დარბაზი

ეპისკოპოსი ფონ ბამბერგი. აბატი ფონ ფულდა.

ოლეარიუსი. ლიბეტრაუტი. კარისკაცები.

(სუფრასთან სხედან. შემოაქვთ დესერტი და ღვინო დიდი ოთონელებით.)

ეპისკოპოსი. ბევრი გერმანელი აზნაური სწავლობს ახლა
ბოლონიაში?

ოლეარიუსი. აზნაურებიცა და უაზნონიც. ყოველგვარი გა-
ზვიადების გარეშე რომ ეთქვათ, ისინი დიდ ქება-დიდებას იმსახუ-
რებენ. აკადემიაში უკვე ხშირად გაიგონებთ ასეთ გამოთქმას:
„ბეჯითი, როგორც გერმანელი აზნაური“. როცა უაზნონი ცდილო-
ბენ, რომ ღირსსაქებარი ბეჯითობით და ნიჭით დაფარონ თავიანთი
დაბალი წარმოშობა, აზნაურები მათთან ღირსსაქებარი შეჯიბრე-
ბით მიისწრაფიან, მემკვიდრეობით გადმოცემული ღირსება აიმაღ-
ლონ ბრწყინვალე დამსახურებით.

აბატი. ოჰო!

ლიბეტრაუტი. თქვენ ეგა თქვით და, რა სასწაულს არ
მოესწრება კაცი! „ბეჯითი, როგორც გერმანელი აზნაური!“ ჩემს
დღეში ასეთი რამ არ გამოიგონია.

ოლეარიუსი. დიახ, ისინი მთელ აკადემიას ანცვიფრებენ.
ზოგიერთნი — ასაკით შედარებით უფროსნი და უფრო ნიჭიერნი—

აქ დოქტორებად მოგვევლინებინ. იმპერატორი კარგს იზამს, თუ მათ საუკეთესო ადგილებზე გამოიყენებს.

ეპისკოპოსი. მაგას ლაპარაკი აღარ უნდა.

აბატი. არ იცნობთ თქვენ ერთ ახალგაზრდა თავადს? ის ჰესენიდან არის.

ოლეარიუსი. ჰესენიდან იქ ბევრნი არიან.

აბატი. მას ჰქვია... ის არის... თქვენ არავენ იცნობთ? მისი დედა იყო... ოჰ! მამამისი ცალთვალა იყო... მარშალი.

ლიბეტრაუტი. ფონ ვალდენჰოლცი?

აბატი. დიახ, დიახ... ფონ ვალდენჰოლცი.

ოლეარიუსი. კარგად ვიცნობ, დიდად ნიჭიერი ახალგაზრდაა. განსაკუთრებით ძლიერია პაექრობაში.

აბატი. ეგ ნიჭი დედისაგან გამოჰყოლია.

ლიბეტრაუტი. ქმარი კი მას ასეთი ნიჭისათვის არასოდეს ქებას არ ასხამდა.

ეპისკოპოსი. როგორ სთქვით, რა ჰქვია იმ იმპერატორს. რომელმაც დაწერა თქვენი Corpus Juris?

ოლეარიუსი. იუსტინიანე.

ეპისკოპოსი. დიდებული მეფე ყოფილა. გაუმარჯოს!

ოლეარიუსი. საუკუნო ხსენება იყოს მისი! (სვამენ.)

აბატი. ალბათ შესანიშნავი წიგნია!

ოლეარიუსი. მას თავისუფლად შეიძლება ეწოდოს წიგნ-ყოველთა წიგნთა. ყველა კანონთა კრებულია. ყოველი შემთხვევისათვის განაჩენი მზადაა. რაც უკვე მოძველდა და ბუნდოვანი გახდა, მას ავსებენ და განმარტებებს ურთავენ სწავლულნი კაცნი, რითაც მთლად შეამკეს ეს შესანიშნავი თხზულება.

აბატი. ყველა კანონთა კრებული. ფუი, დალაზვროს ღმერთ-მა! მაშ, შიგ ათი მცნებაც იქნება შეტანილი.

ოლეარიუსი. Implicite, რა თქმა უნდა, explicite კი არა.

აბატი. მეც ასე ვფიქრობ, თავისთავად, ყოველგვარი ახსნა-განმარტების გარეშე.

ეპისკოპოსი. ყველაფერზე მშვენიერი კი ის არის, რომ როგორც თქვენ ამბობთ, სახელმწიფო, სადაც ამ კანონთა კრებულს შეიტანენ და დაიცავენ ხელშეუხებლად, მტკიცე მშვიდობითა და მყუდროებით იქნება უზრუნველყოფილი.

ოლეარიუსი. უეჭველია.

ეპისკოპოსი. სამართლის დოქტორთა სადღეგრძელო იყოს!
ოლეარიუსი. დიდებულია! (სვაჟენ.) ღმერთმა ქნას და ჩემს
სამშობლოშიც ასე ილაპარაკონ!

აბატო. საიდან ბრძანდებით, ფრიად განსწავლულ ბატონო?

ოლეარიუსი. მაინის ფრანკფურტიდან, თქვენო ღირსებავ!

ეპისკოპოსი. განა თქვენ იქ, ბატონებო, დიდ პატივს არ
გცემენ? ასე რატომ ხდება?

ოლეარიუსი. პირდაპირ გასაოცარია. მე იქ ჩავედი მამის
მემკვიდრეობის მისაღებად, ბრბომ კი კინალამ ჩამაქვავა, როცა
შეიტყვეს, რომ იურისტი ვიყავი.

აბატო. ღმერთო, დაგვიფარე!

ოლეარიუსი. ეს კი იმიტომ ხდება, რომ მოსამართლეთა
ადგილები ყველგან ისეთ ადამიანებს აქვთ დაკავებული, რომელ-
ნიც სრულებით არ იცნობენ რომის კანონებს. მათ ჰგონიათ, საკ-
მარისია ქალაქის საშინაო და საგარეო მდგომარეობის ზუსტი
ცოდნა, რაც დიდი ხნის ცხოვრებითა და გამოცდილებით აქვთ
შეძენილი. ჰოდა, ასე ასამართლებენ მოქალაქეთ და გლეხებს
ძველი ადათებისა და რამდენიმე სტატუტის თანახმად.

აბატო. ეგ ხომ ძლიერ კარგია.

ოლეარიუსი. მაგრამ საკმარისი სრულებით არ არის. ადა-
მიანის სიცოცხლე ხანმოკლეა. ერთი თაობა ყველა ვითარებას ვერ
გამოსცდის. ჩვენი კანონთა წიგნი კი არის მრავალი საუკუნის მან-
ძილზე მომხდარ ვითარებათა გათვალისწინების მთლიანი კრებუ-
ლი. ამასთან, ადამიანის ნება და შეხედულება ძალზე მერყევიან.
რაც ზოგიერთს დღეს სამართლიანად ეჩვენება, ხვალ მეორეს არ
მოსწონს. ამიტომაც არევ-დარევა და უსამართლობა აუცილებე-
ლია. ყოველივე ამას კანონები უკეთ განსაზღვრავენ; კანონები
უცვლელნი არიან.

აბატო. ეგ, რა თქმა უნდა, უკეთესია.

ოლეარიუსი. ბრბოს კი ეს არაფრად მიაჩნია; მას თუმცა
ყოველ ახალ წესსა და ამბავზე ელევა სული, მაგრამ საშინლად
ეზიზღება ისეთი სიახლე, რომელსაც მისი ძველი გზიდან გადაც-
დენა ხურს, თუნდაც ბრბოსთვის ამას დიდი სიკეთე მოჰქონდეს.
მათ სძულთ იურისტი, ვითარცა შფოთვის თავი, როგორც ჯიბვირი,
და პირდაპირ გაცოფდებიან ხოლმე; როცა იგი მათ შორის ცხოვ-
რებას განიზრახავს.

ლიბეტრაუტი. მაშ, თქვენ ფრანკფურტელი ბრძანდებით. მე იქ კარგად მიცნობენ. იმპერატორ მაქსიმილიანეს ტახტზე ასკლისას თქვენს საქმროებზე ადრე კარგად ჩავიგემრიელეთ პირი. თქვენ ოლეარიუსი გქვიათ? მე იქ ასეთი სახელი არ გამიგონია.

ოლეარიუსი. მაშაჩემს ოელმანი ერქვა. მაგრამ ძალზე უხერხული იყო ჩემს ლათინურ წერილებში ტიტული არ მიმეწერა და, ამ უხერხულობის თავიდან ასაცილებლად, ჩემი ღირსეული მასწავლებლებისადმი წაბაძეთა და მათი რჩევით, დავირქვი ოლეარიუსი.

ლიბეტრაუტი. მშვენივრად მოქცეულხართ, თქვენი სახელი ლათინურად რომ გადაგიკეთებიათ. წინასწარმეტყველს თავის სამშობლოში არაფრად აგდებდნენ და ასევე დაგემართებოდათ თქვენც საკუთარ დედაენაში.

ოლეარიუსი. ეგ არ იყო მიზეზი.

ლიბეტრაუტი. ყოველ საქმეს ორი მიზეზი გააჩნია.

აბატი. წინასწარმეტყველს თავის სამშობლოში არაფრად აგდებდნენ!

ლიბეტრაუტი. და იცით რატომ, წმინდაო მამაო?

აბატი. იმიტომ, რომ ის იქ დაიბადა და გაიზარდა.

ლიბეტრაუტი. მართალია. ეს ერთი მიზეზია. მეორე კი შემდეგი გახლავთ: როცა ამა თუ იმ ბატონს ძალზე დაუუახლოვდებით, იგი მალე ჰკარგავს წმინდანობისა და ღირსების შარავანდედს, რომლითაც ნისლოვან სიმორეში გვხიბლავდა ხოლმე, და ქონის პატარა ნატეხილა შეგვრჩება ხელში.

ოლეარიუსი. როგორც ჩანს, თქვენ ჰუმბარტების სათქმელად მოსულხართ.

ლიბეტრაუტი. რასაც ვფიქრობ, იმის სათქმელად სიტყვა არ შემომაკლდება.

ოლეარიუსი. მაგრამ გამოთქმის ხელოვნება კი გაკლიათ. მგონი.

ლიბეტრაუტი. ეს ხელობა წურბელასაც აკლია, როცა ავადმყოფს სისხლსა სწოვს, მაგრამ კარგ საქმეს კი აკეთებს.

ოლეარიუსი. მექისეს ფეშტამალზე იცნობენ ხოლმე და მის ხელობას არავინ ჰკილავს. თქვენ კი წინდახედულობისათვის კარგს იზამდით, რომ მასხარის ჩაჩს დაიხურავდეთ.

ლიბეტრაუტი. სად მიიღეთ სამეცნიერო ხარისხი? ამას

ისე, მხოლოდ სხვათა შორის გეკითხებით, რომ ვიცოდე, ვის მივ-
მართო, თუ ოდესმე მომესურვა მივიღო თქვენი რჩევა.

ო ლ ე ა რ ი უ ს ი. თქვენ თავხედი ხართ!

ლ ი ბ ე ტ რ ა უ ტ ი. თქვენ კი დიდი ბაქია ბრძანდებით. (ეპის-
კოპოსი და აბატი იცინიან.)

ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი. კმარა, კმარა! ასე ნუ გაცხარდით, ბატონებო.
სუფრას ყველაფერი უხდება... სხვა თემაზე გადადით, ლიბეტრაუტ!

ლ ი ბ ე ტ რ ა უ ტ ი. ფრანკფურტის მახლობლად მდებარეობს
ერთი სამანი, საქსენჰაუზენს უწოდებენ...

ო ლ ე ა რ ი უ ს ი (ეპისკოპოსს). რას ამბობენ თურქეთის ლაშქ-
რობაზე, თქვენო უსამღვდელოესობაზე?

ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი. იმპერატორისათვის ახლა ყველაზე მნიშვნე-
ლოვანია ჭერ მშვიდობიანობა ჩამოაგდოს სახელმწიფოში. მოსპოს
განხეთქილებანი და განამტკიცოს მართლმსაჯულებისადმი პატი-
ვისცემა. ამის შემდეგ კი, ამბობენ, რომ იგი აღდგება იმპერიისა
და ქრისტიანობის მტრების წინააღმდეგ. ახლა მას მრავალი საზ-
რუნავი გამოსჩენია შინაურ მტრებთან და იმპერია, მიუხედავად
უკვე არსებული ორმოცი საყოველთაო საზავო ხელშეკრულები-
სა, ისევ ყაჩაღების ბუნგად არის გადაქცეული. ფრანკონიის,
შვაბიის, ზემო რაინისა და მისი მოსაზღვრე ქვეყნების ქედმაღალი
და თავხედი რაინდები ქვეყანას აოხრებენ... ზიკინგენი, ცალფეხა
ზელბიცი და რკინისხელიანი ბერლიხინგენი ამ ქვეყნებში სასაცი-
ლოდ იგდებენ იმპერატორის ძალაუფლებას.

ა ბ ა ტ ი. დიახ, თუ მისი უდიდებულესობა მათ წინააღმდეგ
ზომებს მალე არ მიიღებს, ეგ ახალგაზრდები ჩვენამდეც მოაღწე-
ვენ.

ლ ი ბ ე ტ რ ა უ ტ ი. ალბათ, რომელიმე მათგანი ფულის ღვი-
ნიან კასრამდეც მიაღწევს.

ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი. განსაკუთრებით უკანასკნელი მათგანი დიდი
ხანია ჩემი დაუძინებელი მტერია და საშინლად მაბეზრებს თავს.
მაგრამ, იმედი მაქვს, ეს დიდხანს აღარ გაგრძელდება. იმპერატო-
რის რეზიდენცია ახლა აუფსტურგშია. ჩვენ კი უკვე ზომები მივი-
ღეთ და არავითარი მარცხი აღარ შეგვემთხვევა. თქვენ იცნობთ
ადელბერტ ფონ ვაისლინგენს, ბატონო დოქტორო?

ოლეარიუსი. არა, თქვენო უსამღვდელოესობავ.

ეპისკოპოსი. თუ თქვენ დაელოდებით ამ კაცის ჩამოსვლას, კმაყოფილი დარჩებით უკეთილშობილესი, ყოვლად გონიერი და საყვარელი რაინდის ნახვით.

ოლეარიუსი. მართლა შესანიშნავი ვაჟკაცი უნდა იყოს, რადგან მავ ბაგეთაგან ამგვარი ქება დაიმსახურა.

ლიბეტრაუტი. აკადემიაში კი სულაც არ უსწავლია.

ეპისკოპოსი. ჩვენ ეგ ვიცით. (მსახურები მირბიან ფანჯარასთან.) რა ამბავია?

მსახური. ფერბერი, ვაისლინგენის საჭურველთმცირთველი, სასახლის ჭიშკარში შემოვიდა.

ეპისკოპოსი. ნახეთ, რა ამბავი მოიტანა! იგი ვაისლინგენის ამბავს შეგვატყობინებს. (ლიბეტრაუტი გადის. დანარჩენები ფეხზე დგებიან და სვამენ. ლიბეტრაუტი დაბრუნდება.) რა ახალი ამბავი მოიტანე?

ლიბეტრაუტი. ნეტავი ეს ამბავი სხვას ეთქვა თქვენთვის. ვაისლინგენი ტყვედ ჩაუგდიათ.

ეპისკოპოსი. ოჰ!

ლიბეტრაუტი. ბერლიხინგენმა ტყვედ ჩაიგდო იგი სამ აბჯროსანთან ერთად ჰასლახში. მეოთხე კი ხელიდან დაუსხლტა, რომ თქვენთვის ეს ამბავი ეცნობებინა.

აბატი. სამწუხარო ამბავია!

ოლეარიუსი. ძალზე ვწუხვარ.

ეპისკოპოსი. მინდა ეგ აბჯროსანი ვნახო. ზევით გამოგზავნეთ. მე თვითონ გამოვკითხავ. ჩემს კაბინეტში გამოგზავნეთ! (გადის.)

აბატი (ჯდება). ერთი ყლუბი კიდევ! (მსახურები ღვინოს ასხამენ.)

ოლეარიუსი. არ ნებავს თქვენს ღირსებას ბაღში გაისეირნოს? *Post coenam stabis seu passus mille meabis.*

ლიბეტრაუტი. ნამდვილად, თქვენი ჯანმრთელობისათვის დიდად მავნებელია ჯდომა. დამბლა დაგემართებათ. (აბატი ადგება. ლიბეტრაუტი თავისთვის.) ოღონდ გარეთ გასული გნახო და ქანცს გაგიწყვეტ. (გადიან.)

მარია. ვაისლინგენი.

მარია. თქვენ ამბობთ, რომ გიყვარვართ. ეგ მეცა მჯერა; ვიმედოვნებ, ბედნიერი ვიქნე თქვენთან ერთად და თქვენც გაგაბედნიეროთ.

ვაისლინგენი. მხოლოდ ერთსა ვგრძნობ, რომ შენ გეკუთვნის ჩემი გული. (მოეხვევა.)

მარია. გთხოვთ გამიშვათ. მე ერთი კოცნა გიძღვენით წინასწარ; თქვენ კი ახლავე ცდილობთ დაეუფლოთ იმ საუნჯეს, რაც ჯერჯერობით მხოლოდ გარკვეული პირობით გეკუთვნით.

ვაისლინგენი. ძალზე მკაცრი ხართ, მარია. უმანკო სიყვარული ღმერთს მხოლოდ ახარებს, განა შეუარაცხყოფს.

მარია. დაე, ეგრე იყოს. მაგრამ მე ამგვარად როდი აღმზარდეს. მე მასწავლეს, რომ ალერსი ადამიანს ჯაჭვივით შეჰბორკავს თურმე, ხოლო შეყვარებული ქალიშვილები უფრო სუსტნი არიან, ვიდრე სამსონი, რომელმაც დაჰკარგა თავისი ხუჭუჭი თმა.

ვაისლინგენი. ეგ ვინ გასწავლა?

მარია. ჩემი მონასტრის იღუმენიამ. თექვსმეტ წლამდე მასთან ვიმყოფებოდი და მხოლოდ თქვენთან ვიგრძენი ის ბედნიერება, რომელზე ოცნებითაც მასთან საუბრის დროს ვტკბებოდი. მას გამოცდილი აქვს სიყვარული და მსჯელობაც შეუძლია ამ საკითხზე. ო, რა გრძნობიერი გული ჰქონდა! მშვენიერი მანდილოსანი იყო.

ვაისლინგენი. მაშ, შენ გგვანებია. (ხელში აიღებს მის ხელს.) არ ვიცი, რა დამემართება, აქედან რომ წავალ.

მარია (ხელს გამოსტაცებს). მგონი, ცოტა გაგიჭირდებათ, რადგან ვიცი, მე თვითონაც რა მომივა. მაგრამ თქვენ უნდა გაემგზავროთ.

ვაისლინგენი. დიახ, ჩემო უძვირფასესო, მეც მინდა გავემგზავრო. ვგრძნობ, რა ბედნიერებასაც მივალწევ ამ მსხვერპლის გაღებით. დაილოცოს შენი ძმა და ის დღე, როცა იგი ჩემს შესაპყრობად გამოემგზავრა!

მარია. ჩემს ძმას სრული იმედი ჰქონდა თავის თავისა და შენიც. მშვიდობით, მითხრა მან გამოთხოვებისას, ვნახოთ, იქნება ვაისლინგენი ისევ დავიბრუნო.

ვაისლინგენი. და დაიბრუნა კიდევაც. რარიგ მინდა, რომ ჩემი მამულ-დედულის გამგებლობა და უშიშროება ასე თავმინებებული არ იყოს, როგორც ახლაა, სამეფო კარზე საცოდავი ცხოვრების გამო. შენც მაშინვე ჩემი ცოლი გახდებოდი.

მარია. ლოდინსაც თავისი სიხარული გააჩნია.

ვაისლინგენი. მაგას ნუ ამბობ, მარია, თორემ შიში დამეუფლება, დავეჭვდები, შენც ისე ძლიერ გიყვარვარ თუ არა, როგორც მე. დანაშაული ხომ გამოვისყიდე და ახლა ჩემს ყოველ ნაბიჯს წარმტაცი სიხარული უნდა მოჰყვეს, რომ მთლად შენით ვსუნთქავდე, ვტრიალებდე რჩეულ წრეში, მოვცილდე, განეშორდე ქვეყანას და დავტკბე ნეტარებით, რომელსაც ანიჭებს ერთმანეთს ორი გული. რა არის მოწყალება თავადთა და ხალხის განაჩენი ამ ერთადერთ, ჭეშმარიტ ბედნიერებასთან შედარებით? მე ბევრ რამეზე მიფიქრია, მიოცნებია, მაგრამ ამან მთლად გადააჭარბა ჩემს ყველა იმედსა და სურვილს.

შემოდის გიოცი.

გიოცი. თქვენი ბიჭი ისევ აქ არის. იგი ძლივს ლაპარაკობდა შიმშილითა და დაღლილობით ქანცგაწყვეტილი. ჩემი ცოლი აჭმევს მას. რამდენადაც მესმის, ეპისკოპოსს არ ნებავს ჩემი მსახურის გამოშვება. მას სურს საიმპერიო კომისრების სხდომა დანიშნოს. ერთ დღეს დასხდნენ და საქმე განიხილონ. დაე, იყოს ნება მისი! თავისუფალი ბრძანდებით, ადელბერტ. მე თქვენგან არაფერს არ მოვითხოვ, გარდა ვაჟკაცური სიტყვისა, რომ ამიერიდან არც აშკარად და არც ფარულად ჩემს მტრებს არ აღმოუჩინო დახმარებას.

ვაისლინგენი. აი, ჩემი ხელი. დაე, ამ წუთიდან ნდობა და მეგობრობა ბუნების მარადიულ კანონთა მსგავსად ჩვენ შორის აღარასოდეს დარღვეულიყოს. ნება მიბოძეთ, ხელთ ავიღო აგრეთვე ეს ხელიც (იღებს მარიას ხელს), ნიშნად ამ კეთილშობილი ქალწულის დაუფლებისა.

გიოცი. შემიძლია შენს მაგიერ ვუპასუხო: „დიახ!“

მარია. თუ თქვენც ჩემთან ერთად ამასვე იტყვიან.

გიოცი. პირდაპირ ბედნიერებაა, რომ ჩვენი ინტერესები ამჯერად ერთმანეთს ემთხვევა. ნუ წითლდები, შენი თვალები საკმარისი საბუთია. თანახმა ვარ, ვაისლინგენ! მიეცით ერთმანეთს

ხელი და მეც წარმოვთქვამ — ამინ! ჩემო მეგობარო და ძმაო! გმადლობ, დაო ჩემო! შენ არა მარტო სელის რთვა შეგძლებია, არამედ ძაფის დაძახვაც ამ სამოთხის ჩიტის შესაპყრობად. რაღაც დარცხვენილი ხარ, ადელბერტ! რა დაგემართა? მე ძალზე ბედნიერი ვარ; ცხადად ვხედავ იმას, რაზეც მხოლოდ სიზმარში თუ ვიოცნებებდი და ჩემი თავი ისევ სიზმარში მგონია. ახლა ჩემი სიზმარი უკვე ახდა. წუხელ ვნახე, რომ მე ჩემი მარჯვენა რკინის ხელი გამოგიწოდე, შენ კი ისე მაგრად ჩამომართვი, რომ სამაგრიდან გამომივარდა, როგორც მომსხვრეული. შეშინებულს გამომეღვიძა. ახლა კიდევ რომ დავიძინებდე, სიზმრად ვნახავდი, თუ როგორ მთავაზობ ახალ, ნამდვილ ხელს. ახლავე გაემგზავრე და წესრიგში მოიყვანე შენი მამული და ციხე-დარბაზი. წყეულ სასახლეში ცხოვრებამ ორივე მთლად გაგივერანა. ჩემს ცოლს უნდა დავუძახო. ელისაბედი!

მ ა რ ი ა. ჩემი ძმა დიდად ბედნიერია.

ვ ა ის ლ ი ნ გ ე ნ ი. მასთან ჯერ კიდევ სადავო მაქვს, თუ ჩვენს შორის ვინ არის უფრო ბედნიერი.

გ ი ო ც ი. დიდებულად იცხოვრებ.

მ ა რ ი ა. ფრანკონია კურთხეული ქვეყანაა.

ვ ა ის ლ ი ნ გ ე ნ ი. მეც დავძენ, რომ ჩემი ციხე-დარბაზი ძალზე მშვენიერ, დალოცვილ ადგილასაა აშენებული.

გ ი ო ც ი. მაგას მეც ვადასტურებ. იქ მიდის მაინი, მის ნაპირებზე თანდათანობით მალღდება მთა, რომლის კალთები მთლად ყანებითა და ვენახებითაა დაფარული და რომელსაც გვირგვინით თავზე ადგას ციხე-დარბაზი, შემდეგ კი მდინარე სწრაფად უხვევს თქვენი ციხე-დარბაზის კედლების ძირში. დიდი დარბაზის ფანჯრები პირდაპირ წყალს გადაჰყურებენ და იქიდან შეიძლება იცქირო სულ შორს, შორს.

შემოდის ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი.

ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი. აქ რა ამბავი ხდება?

გ ი ო ც ი. შენც ხელი ჩამოართვი და უთხარი: „ღმერთმა დაგლოცოთ!“ ისინი მომავალი ცოლი და ქმარი არიან.

ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი. ასე სწრაფად!

გ ი ო ც ი. მაგრამ არცთუ მოულოდნელად.

ელისაბედ ი. ყოველთვის ისე გიყვარდეს მარია, როგორც ახლა, შეუღლების ჟამს, და იყავით ასევე ბედნიერი.

ვაისლინგენი. ამინ! არც მე მსურს სხვა ბედნიერება.

გიოცი. ჩემო ძვირფასო მეუღლე, ჩვენი სასიძო ახლამცირე ხნით გაემგზავრება, რადგანაც დიდ ცვლილებას მრავალი წვრილმანის შეცვლა მოსდევს ხოლმე. იგი ჯერ განშორდება ეპისკოპოსის სასახლეს, რომ მათი მეგობრობა ნელ-ნელა გაგრილდეს. შემდეგ კი თავის მამულს ხელიდან გამოჰკლავს ანგარების-მოყვარე მოიჯარეებს. ახლა კი... წავიდეთ, ჩემო დაო, წავიდეთ, ელისაბედ! დავტოვოთ იგი მარტო. მისმა მსახურმა, უეჭველია, საიდუმლო ცნობები მოუტანა.

ვაისლინგენი. ისეთი არაფერი, რომ თქვენ ვერ გაგიმხილოთ.

გიოცი. საჭირო არაა. ფრანკონია და შვაბია. თქვენ ახლა ისე დამოყვრდით, როგორც ოდესღაც. ახლა კი თვალს დავუყუნებთ, მორჩილებაში ვიყოლიებთ თავგასულ თავადებს! (სამიგენა გადიან.)

ვაისლინგენი. მამაო ზეციერო! რატომ განმიმზადე მე, უღირსს, ასეთი იშვიათი ბედნიერება? ეს მეტისმეტია ჩემი გული-სათვის. როგორ შემეძლო დამოკიდებული ვყოფილიყავ საცოდავ ადამიანებზე, ვისზე მბრძანებლობასაც თვითონ ვფიქრობდი, დამოკიდებული ვყოფილიყავ თავადთა მზერაზე და ფარისევლურ ქება-დიდებაზე! გიოცი, ძვირფასო გიოცი! შენ მე საკუთარი თავი მაპოვნინე ისევ და შენ კი, მარია, დაასრულე ჩემი სულიერი გარდაქმნა. ფრინველივით თავისუფლად ვგრძნობ თავს. აღარ მსურს ბამბერგის ნახვა, მსურს დავწყვიტო ეს სამარცხვინო ჯაჭვები, ასე რომ მამდაბლებენ. უკვე ფართოვდება ჩემი გული. დიახ, ეს გულისმომწამვლელი მისწრაფება როდია მიუწყვდომელი სიდიადისაკენ. ჭეშმარიტად ბედნიერი და დიდი მხოლოდ ის არის, ვინც არც ბატონია და არც მონა.

შემოდის ფრანცი.

ფრანცი. გამარჯობა, თქვენო კეთილშობილებავ! იმდენი სალამი მოგიტანეთ, რომ აღარ ვიცი, საიდან დავიწყო. ბამბერგა და ათი მილის ირგვლივ მყოფი ნაცნობები გიგზავნიან უამრავ სალამს.

ვაისლინგენი. გაგიმარჯოს, ფრანც! სხვა რაღა ამბავი მო-
მიტანე?

ფრანცი. სასახლის კარზე და ყველგან იმდენს ლაპარაკო-
ბენ თქვენზე, რომ მისი გადმოცემაც კი შეუძლებელია.

ვაისლინგენი. ეს დიდხანს აღარ გაგრძელდება.

ფრანცი. იქამდის, ვიდრე ცოცხალი ხართ, და სიკვდილის
შემდეგაც თქვენი ხსოვნა იბრწყინებს უფრო ნათლად, ვიდრე სპი-
ლენძის ასოები საფლავის ქვაზე. ყველას გული დასწყდა თქვენი
უბედურების გამო.

ვაისლინგენი. რა სთქვა ეპისკოპოსმა?

ფრანცი. მას ისე სწყუროდა ყველაფერი გაეგო მალე, რომ
თავისი აჩქარებული კითხვებით აღარც კი მაცლიდა პასუხი გა-
მეცა. ცოტაოდენი რამ უკვე იცოდა; ფერბერს, ჰასლანთან
რომ ხელიდან გაუსხლტა ბერლიხინგენს, მიეტანა თქვენი ამბავი.
მაგრამ ეპისკოპოსს ყველაფრის გაგება სურდა. შემფოთებული
მკითხავდა თქვენზე, დაჭრილი ხომ არ არისო. მე ვუპასუხე, იგი
ქოჩრიდან ფეხის ფრჩხილამდე მთელი და უვნებელია-მეთქი-

ვაისლინგენი. რა სთქვა წინადადებაზე?

ფრანცი. მას ჯერ მაშინვე სურდა ყველაფერი გაეგო, სა-
ჭურველთმტვირთველიც და ფულიც, ოღონდაც კი გაენთავის-
უფლებინეთ. მაგრამ, როცა გაიგო, რომ თქვენ ამის გარეშეც
განთავისუფლდებოდით და მხოლოდ თქვენი სიტყვა კმაროდა
საჭურველთმტვირთველის ნაცვლად, გადაწყვიტა, პასუხი შეეყოფ-
ნებინა. ეპისკოპოსმა ათასი რამ დამავალა თქვენთვის გადმო-
საცემად, მაგრამ ყველაფერი დამავიწყდა. ეს რაღაც გაუთავებელ
ჭადაგებას ჰგავდა, რომლის ძირითადი აზრი იყო: მე უვაისლინგენ-
ნოდ იოლას წასვლა არ ძალმიძსო.

ვაისლინგენი. მიეჩვევა როგორმე!

ფრანცი. ეს რას ნიშნავს? ეპისკოპოსმა მითხრა: ააჩქარე,
ყველას ლოდინით გადაგველია გულიო!

ვაისლინგენი. დე, მიცადოს! მე სასახლეში აღარ წავალ.

ფრანცი. არ წახვალთ? ბატონო ჩემო! ეს როგორ მოგა-
ფიქრდათ? თქვენ რომ იცოდეთ, რაც მე ვიცი! დასიზმრებით
მიინც რომ დაგსიზმრებოდათ, რაც მე ვნახე!

ვაისლინგენი. რა მოგივიდა?

ფრანცი. მარტო მოგონებითაც კი ჭკუაზე აღარა ვარ. ბამ-

ბერგი ის ბამბერგი აღარ არის. ქალის სახით მოვლინებულმა ანგელოზმა იგი სამოთხის კარიბჭედ გადააქცია.

ვაისლინგენი. მეტი არაფერი?

ფრანცი. ხუცესი ვიყო, თუ მისი ნახვით ჭკუა არ დაჰკარგოთ.

ვაისლინგენი. მერედა, ვინ არის ასეთი ქალი?

ფრანცი. ადელჰაიდ ფონ ვალდორფი.

ვაისლინგენი. აჰ, ფონ ვალდორფი! ბევრი რამ მსმენია მის სილამაზეზე.

ფრანცი. გსმენიათ? ეგ ხომ იგივეა. რომ სთქვათ, მუსიკა ვნახეო. განა ენას შეუძლია გადმოსცეს მისი ჰარმონიული მშვენიერების თუნდ ერთი ხაზი? მისი ნახვის დროს ხომ კაცს პირდაპირ თვალი უბნელდება.

ვაისლინგენი. შენ სრულ ჭკუაზე აღარა ხარ.

ფრანცი. შეიძლება. როცა იგი უკანასკნელად ვნახე, ნამდვილად მთვრალივით უგონო შევიქენი. ან უფრო სწორი იქნება, თუ ვიტყვი — იმ წამს ისეთმა გრძნობამ შემიპყრო, რასაც წმინდანები ზეციერ სულთა ხილვისას განიცდიან ხოლმე. სული ჩემი ამალდა, გრძნობა გამისპეტაკდა, მაგრამ მთლად გავშტერდი.

ვაისლინგენი. უცნაურია.

ფრანცი. როდესაც ეპისკოპოსს ვეთხოვებოდი, იგი მასთან ჭადრაკს თამაშობდა. ეპისკოპოსი ჩემდამი ისე მოწყალე შეიქნა. რომ ხელიც კი გამომიწოდა საამბორებლად და ბევრი რამ მითხრა, მაგრამ სრულიად არ მესმოდა. მე ხომ მასთან მჭდარ ასულს შევცქეროდი, ჭადრაკის დაფას რომ დაჰყურებდა, თითქოს გადამწყვეტ სვლას იგონებსო. დაძაბული ყურადღების გამო ბაგეთა და ლაწვთა გარშემო ხაზები ოდნავ უთრთოდა. აჰ, ნეტავ სპილოს ძვლის მეფე ვყოფილიყავ! შუბლზე კეთილშობილებისა და სათნოების ნათელი ედგა. ხოლო შავი ნაწნავები... რარიგ ჩრდილს აყენებდა სახისა და მკერდის დამაბრმავებელ ბრწყინვალეებს.

ვაისლინგენი. ყოველივე ამან შენ ნამდვილ პოეტად გადაგაქცია.

ფრანცი. დიახ, მე იმწამს განვიცადე სწორედ ისეთი რამ, რაც ჩვენ პოეტებად გვაქცევს ხოლმე; გული ჩემი აღივსო მართოდენ გრძნობით! როდესაც ეპისკოპოსმა დაამთავრა თავისი

სიტყვა და ძე თავი დაეუქარი გამოთხოვების ნიშნად, მან შემომხედდა და წარმოთქვა: „გადაეცი ჩემი სალამიც, უთხარი, მალე ჩამოვიდეს, აქ მას ახალი მეგობრები ელოდებიან. მან ისინი უყურადღებოდ არ უნდა დატოვოს, თუმცა ძველებითაც ასე მდიდარია“. მინდოდა მეპასუხა, მაგრამ გულს ენა აღარ დაემორჩილა და მხოლოდ თავი დაეუქარი. მთელ ჩემს ავლა-დიდებას შეეწირავდი, ოღონდაც კი მის პატარა თითის წვერებს ვმთხვეოდი. ასე გაშტერებული რომ ვიდექი, ეპისკოპოსს დაშნა ძირს დაუვარდა; მე დაშნის ასაღებად დავიხარე და ოდნავ შევეხე მისი კაბის ქობას; უცებ რაღაცამ ელვასავით დამკრა და მთელ სხეულში დამიარა. აღარც კი მახსოვს, კარებამდე როგორ მოვალწიე.

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. მისი ქმარიც სასახლის კარზეა?

ფ რ ა ნ ც ი. უკვე ოთხი თვია, რაც ადელჰაიდი დაქვრივდა. ახლა ბამბერგში ცხოვრობს, რომ გაერთოს, დარდი განიქარვოს. თქვენ მას ნახავთ. როდესაც იგი გიმზერთ, ასე გგონიათ, გაზაფხულის მზე დამყურებსო.

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. მისი ნახვა ჩემზე ეგრე ძლიერ არ იმოქმედებდა.

ფ რ ა ნ ც ი. გავიგე, თითქოს ჯვარს იწერდეთ.

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. მართალი გავიგია. ნაზი მარია ჩემი ცხოვრების ბედნიერებაა. მისი ნეტარი სული მისსავე ლაყვარლისფერ თვალებშია აღბეჭდილი. და მას, ცის ანგელოზივით შუქმოსილს, შექმნილს უმანკოებისა და სიყვარულისგან, ჩემი გული მიჰყავს სიმშვიდისა და ნეტარებისაკენ. მოისვენე ჩემთან! შემდეგ კი ჩემს ციხე-დარბაზში, ბამბერგს აღარ ვნახავ, თუნდაც თვითონ წმინდა ფაიტი გამოცხადდეს ჩემს წასაყვანად. (გაღის.)

ფ რ ა ნ ც ი. ღმერთმა ნუ ქნას. უკეთესის იმედი უნდა ვიქონიო! მარია ნაზი და მშვენიერი ქმნილებაა და ავადმყოფ ტყვეს ვერ ვუსაყვედურებთ, რომ იგი შეიყვარა. მის თვალებში ნუგეშია და ადამიანური მელანქოლია. მაგრამ შენსაში კი, ადელჰაიდ, სიყვარული, ცეცხლი და სიმამაცე. მე რომ... არა, მე სულელი ვარ... მისმა ერთმა ხილვამ გონება შემირყია. ჩემი ბატონი იქ უნდა წავიდეს. მეც იქ უნდა წავიდე! ერთხელ კიდევ რომ ვნახო იგი, ან ჭკუას დამიბრუნებს, ან მთლად გადაამრევს.

მეორე მოქმედება

გ ა მ გ ა რ ბ ი

ღარბაზი

ეპისკოპოსი და ადელჰაიდი თამაშობენ ჭადრაკს. ლიბეტრაუტი
სანთურით. მანდილოსნები და კავალრები მათ ირგვლივ
ბუხართან სხედან.

ლიბეტრაუტი (უკრავს და მღერის).

ამური მოფრინდა
თავისი მშვილდ-ისრით
და წამსვე ისურვა
ჩირალდნის ანთება,
მამაცმა მებრძოლმა,
ვაჟკაცმა სიმტკიცით.
შეგვიბურო, ან კი მას
ვინ გაუმკლავდება?

წუთიც არ

გვაცალა,

დაგვღალა,

დაგვძალა!

შეხედე მის კაპარკს, —

რარიგად კრიალებს!

შეხედე ფრთებს ერთი, —

დაქშუის, სრიალებს,

შეხედე მის თვალებს, —

ცეცხლივით ბრიალებს!

ჰპოვა მან მკერდები

ვაგლახ! მთლად შიშველი;
ხელში ავიყვანეთ, —
წამს გეტყორცნა ისრები,
არ ხუმრობს, ცეცხლს გვიჩენს,
აწ ვინლა გვიშველის?
მაინც ვეფერებით
და მკერდზე ვისვენებთ.
ჰაი აი ო!
პოპეიო!

ადელ ჰაი დი. თქვენ დაკვირვებით არ თამაშობთ. ქიში მეფეს!

ეპისკოპოსი. კიდევ არის გამოსავალი.

ადელ ჰაი დი. დიდხანს ველარ გააგრძელებთ. ქიში მეფეს!

ლიბეტრაუტი. დიდი ბატონი რომ ვიყო, ამ ჭადრაკს არ ვითამაშებდი, მთლად ავკრძალავდი მის თამაშს სასახლის კარზე და მთელ სახელმწიფოშიც.

ადელ ჰაი დი. მართალს ბრძანებთ, ეს თამაში გონების სასინჯი ქვაა.

ლიბეტრაუტი. მაგიტომ არა! მე უფრო სიამოვნებით მოვისმენდი ელვის ზარების გუგუნს და ყორნების ყრანტალს, ეზოს ძაღლთა გულისწამლებე ყეფას და ღმუილს, დიახ, უფრო სიამოვნებით მოვისმენდი ყოველივე ამას, თუნდაც ღრმა ძილში მყოფი, ვიდრე კუთა, მხედართა და სხვა მხეცთა გამუღმებულ შეძახილს: „ქიში მეფეს!“

ეპისკოპოსი. მერედა, ვის მოსდის თავში ამგვარი აზრი?

ლიბეტრაუტი. სახელდობრ იმას, ვინც სუსტია, მაგრამ სინდის-ნამუსიანი, — ასეთი თანხვედრა ხომ ძალზე ხშირია ხოლმე. ჭადრაკს სამეფო სათამაშოს უწოდებენ და ამბობენ, ის რომელიდაც ხელმწიფისთვის გამოიგონეს და ამ ხელმწიფემ კი მისი გამომგონებელი უხვად დააჯილდოვაო. თუ ეს მართალია, მგონია, თვალწინ მედგეს მე ის ხელმწიფე: უნდილი, მოუძმწიფებელი გონებით ან წლოვანებით. თავისი დედის ან მეუღლის მეურვეობაზე მყოფი, რომელსაც ბუმბულივით რბილი ღინღლი უფარავს ნიკაპს, ხოლო საფეთქლებს კი ქერა კულულები. იგი ტირიფის წყებლასავით იღუნება. უყვარს შაშის თამაშის დროს დამის გაყვანა და თამაში მან-

დილოსნებთან, მაგრამ არა ვნებათა გამო, ღმერთმა დაგვიფაროს! მარტოდენ დროის მოსაკლავად. მისი აღმზრდელი ძალზე საქმიანია, რომ მეცნიერი იყოს, და ძალზე მოუქნელი საერისკაცოდ. In usum Delphini-ს თამაში გამოიგონა მსგავსი მისივე უდიდებულესობისა... და ასე შემდეგ.

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. შამათი! თქვენ უნდა შეავსოთ ჩვენი ისტორიული თხზულებების ხარვეზები, ლიბეტრაუტ. (ადგებიან.)

ლი ბ ე ტ რ ა უ ტ ი. ჩვენი ისტორიული თხზულებების ხარვეზთა შევსება სასარგებლო საქმე იქნებოდა, — მას შემდეგ, რაც ჩვენი წინაპრების დამსახურებას მათ პორტრეტებთან ერთად ერთი და იგივე მიზნისათვის იყენებენ, სახელდობრ, ისინი ავსებენ ჩვენი ოთახებისა და ჩვენი ხასიათის სიცარიელეს, — შეიძლებოდა რაიმეს გაკეთება.

ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი. მაშ, თქვენ ამბობთ, რომ აქ მოსვლა არ ნებაგს!

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. ამოიგდეთ, გეთაყვა, ეგ აზრი თავიდან.

ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი. რა მიზეზი უნდა იყოს?

ლი ბ ე ტ რ ა უ ტ ი. რა? მიზეზები შეიძლება კრიალოსნის მძივებივით დავმარცვლოთ. იგი ჩავარდნილია საკმაოდ ცნობილ მძიმე, დამცირებულ მდგომარეობაში, საიდანაც მე ადვილად გამოვიყვანდი.

ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი. კარგს იზამთ, გეთაყვა. ახლაც გაემგზავრეთ მასთან!

ლი ბ ე ტ რ ა უ ტ ი. ჩემი რწმუნებულება?

ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი. განუსაზღვრელია. არაფერს დავზოგავ, ოღონდ აქ მოიყვანეთ იგი.

ლი ბ ე ტ რ ა უ ტ ი. შემიძლია ამ საქმეში თქვენც გაგრიოთ, ქალბატონო?

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. ოღონდ ფრთხილად, ზომიერად.

ლი ბ ე ტ რ ა უ ტ ი. ძალზე ძნელი დავალებაა.

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. განა თქვენ მე ისე კარგად არ მიცნობთ, ანდა ისეთი პატარა ხართ, რომ არ იცოდეთ, როგორი ტონით ილაპარაკოთ ვაისლინგენთან ჩემზე?

ლი ბ ე ტ რ ა უ ტ ი. იმ სალამურის ტონით, მწყობრების მისატყუებლად რომ უკრავენ ხოლმე.

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. თქვენ ჭკუაზე არასოდეს არ მოხვალთ.

ლიბეტრაუტი. განა, ეგეთი რამ საერთოდ შესაძლებელია, ქალბატონო?

ეპისკოპოსი. გასწით, გასწით! გამოიყვანეთ ჩემი საჯინბოდან საუკეთესო ცხენი, აირჩიეთ რამდენიმე მსახური და აქ მომგვარეთ იგი.

ლიბეტრაუტი. თუ აქ ვერ შემოვიტყუეთ, მაშინ სთქვით, იმ ბებერ დედაკაცს, მეჭეჭებსა და ჭორფლს რომ არჩენს, უფრო მეტი ესმის შელოცვისა, ვიდრე მე.

ეპისკოპოსი. ეგ რას გვიშველის! ბერლიხინგენმა იგი მთლად მოხიბლა. თუნდაც მოვიდეს, მაშინვე წასვლას მოისურვებს.

ლიბეტრაუტი. მოსურვებით კი მოისურვებს, მაგრამ შეიძლება? თავადის ხელის ჩამორთმევა და მშვენიერი ქალის ღიმილი! მათ ვერავითარი ვაისლინგენი ვერ გაეჭყევა. მე მივიჩქარი. მაპატიეთ.

ეპისკოპოსი. ბედნიერად გემგზავროთ!

ადელჰაიდი. მშვიდობით! (ლიბეტრაუტი გადის.)

ეპისკოპოსი. ოღონდაც მოვიდეს და მერე იმედს თქვენზე ვამყარებ.

ადელჰაიდი. გსურთ მახედ გამომიყენოთ?

ეპისკოპოსი. არა, როგორ გეკადრებათ!

ადელჰაიდი. მაშ, მისატყუებელ ჩიტად?

ეპისკოპოსი. არა. მაგ როლს ლიბეტრაუტი ითამაშებს. მე გთხოვთ უარი არ მითხრათ იმაზე, რის გაკეთებაც, თქვენს გარდა, არავის შეუძლია.

ადელჰაიდი. ვნახოთ...

იამსტჰაუზენი

ჰანს ფონ ზელბიცი. გიოცი.

ზელბიცი. ყველა მოიწონებს თქვენს ნაბიჯს, ნიურნბერგელებს რომ აშკარა ომი გამოუცხადეთ.

გიოცი. ვერ მოვისვენებდი, მათ ვალში რომ დავრჩენილიყავი; დღესავით ნათელია, მათ ჩაუგდეს ხელში ბამბერგელებს ჩემი საჭურველმტვირთველი. ახლა მომიგონებენ!

ზელბიცი. ისინი დიდი ხანია გემტერებიან.

გ ი ო ც ი. მე კი მათ ვემტერები. ჩემთვის ძალზე ხელსაყრელია, რომ მათ პირველებმა დაიწყეს.

ზ ე ლ ბ ი ც ი. იმპერიის ქალაქები და ხუცეები მუდამ ერთსულ-ლოვნად მოქმედებენ.

გ ი ო ც ი. საამისო მიზეზიცა აქვთ.

ზ ე ლ ბ ი ც ი. ჩვენ მათ ცხელ დღეს დავაყრით.

გ ი ო ც ი. თქვენი იმედი მაქვს. თუ ღმერთმა ქნა და ნიურნ-ბერგის ბურგომისტრი, ყელზე ოქროს ჯაჭვჩამოკიდებული, ხელთ ჩაგვივარდა, პირდაღებული დარჩება, თავისი გონებაგამჭირიახობის მიუხედავად.

ზ ე ლ ბ ი ც ი. გავიგე, ვაისლინგენი ისევ თქვენს მხარეზე გად-მოსულა. ხომ შეგვიერთდება?

გ ი ო ც ი. ჯერ არა. ზოგიერთ მიზეზთა გამო, ის ჯერ აშკარად ვერ დაგვიჭერს მხარს, მაგრამ ჯერჯერობით ისიც საკმარისია. ჩვენი მოწინააღმდეგე რომ არ იქნება. ხუცესი კი ვაისლინგენის გარეშე იგივეა, რაც ანაფორა უხუცესოდ.

ზ ე ლ ბ ი ც ი. როდის გავემგზავრებით?

გ ი ო ც ი. ხვალ ან ზევ. ფრანკფურტის ბაზრობაზე მალე გაემ-გზავრებიან ბამბერგისა და ნიურნბერგის ვაჭრები. კარგა ბლომად დაგიჭერთ თევზსა.

ზ ე ლ ბ ი ც ი. ღმერთმა ინებოს.

ბამბერგი. ადელჰაილდის ოთახი

ად ე ლ ჰ ა ი დ ი. მ ო ა ხ ლ ე.

ად ე ლ ჰ ა ი დ ი. მაშ, ამბობ, რომ იგი აქ არის? - რაღაც არა მჯერა.

მ ო ა ხ ლ ე. ჩემი თვალით რომ არ მენახა, მეც დავეჭვდებოდი.

ად ე ლ ჰ ა ი დ ი. ეპისკოპოსმა ოქროებით ყელამდე უნდა აავ-სოს ლიბეტრაუტი. დიდებული საქმე გააკეთა.

მ ო ა ხ ლ ე. მე ვნახე ვაისლინგენი, როცა ჩვენი ციხე-დარბა-ზისკენ მოემართებოდა, იგი თეთრ რაშზე იჯდა. როგორც კი ზიდს მოადგა, ცხენი განზე გახტა და ადგილიდან აღარ იძროდა. ხალხი ყველა ქუჩიდან გამორბოდა მის სანახავად. უხაროდათ, ცხენი რომ ასე გაჩიუტდა. ყველა მხრიდან ესალმებოდნენ და თვითონაც

ყველას მადლობას უხდოდა. ასე მშვიდად და დიდებულად იყო. ამხედრებული უნაგირზე, ვიდრე ალერსითა და დაშინებით ცხენი ჭიშკრისაკენ არ წაიყვანა. მას უკან გაჰყვნენ ლიბეტრაუტი და რამდენიმე აბჯროსანი.

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. როგორ მოგეწონა?

მ ო ა ხ ლ ე. ჯერ არც ერთი მამაკაცი არ მომწონებია ასე. პირდაპირ იპვერატორსა ჰგავს, (მიუთითებს მაქსიმილიანეს პორტრეტზე.) თითქოს მისი შვილი იყოს. ოღონდ ცხვირი ცოტა პატარა აქვს. ისეთი ალერსიანი, თავლისფერი თვალები, ისეთი მშვენიერი ქერა თმები აქვს, რომ... აღნაგობით კი სულ დედოფალს ჰგავს, სევდამორეული ჩრდილი გადაჰკროდა სახეზე — არ ვიცი, რის გამო, მაგრამ ძლიერ მომეწონა.

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. ძალზე მაინტერესებს მისი ნახვა.

მ ო ა ხ ლ ე. აი, ის იქნებოდა თქვენი შესაფერისი ქმარი.

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. სულელო!

მ ო ა ხ ლ ე. ბავშვები და სულელები...

(შემოდის ლ ი ბ ე ტ რ ა უ ტ ი.)

ლ ი ბ ე ტ რ ა უ ტ ი. აბა, ქალბატონო, რა ჯილდოს ვიმსახურებ ახლა?

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. ცოლმა რომ რქები დაგადგას! რადგან ამ შემთხვევის მიხედვით თუ ვიმსჯელებთ, ბევრი მახლობლის პატიოსანი მეუღლე უნდა გყავდეთ თავისი მოვალეობიდან გადაცდენილი.

ლ ი ბ ე ტ რ ა უ ტ ი. არა, ქალბატონო, თქვენ, ალბათ, გინდოდათ გეთქვათ: „ჭეშმარიტ გზაზე დაბრუნებული“, რადგან თუ ასეთი რამე მომხდარა, მომხდარა მისივე საქორწინო სარეცელზე.

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. როგორ მოახერხეთ ვაისლინგენის მოყვანა?

ლ ი ბ ე ტ რ ა უ ტ ი. თქვენ მშვენივრად იცით, თუ როგორ იჭერენ ღაღლებს. განა საჭიროა გასწავლოთ ჩემი ხერხი? ჯერ თავი ისე მოვაჩვენე, თითქოს არაფერი ვიცოდო, არა მესმოდა რა მისი საქციელისა და მისსავე საზიანოდ თვითონვე ვაამბობინე მთელი ისტორია, რომელსაც სულ სხვა თვალსაზრისით შევხედე და არა ისე, როგორც იგი უყურებდა: თითქოს ვერ გავიგე, ვერ მივხვდი და ასე შემდეგ. მერე ბამბერგზე მოვუყუვე ყველაფერი ერთმანეთზე მიყოლებით, მნიშვნელოვანი თუ უმნიშვნელო, გაუ-

ღვიძე ზოგიერთი ძველი მოგონება და, როგორც კი დავიპყარი მისი ფიქრები, უამრავი წვრილი ძაფი, რომელიც უკვე გაწყვეტილი იყო, მაგრად შევკარი ისევ. ის ვერც კი მიხვდა, რა მოუვიდა, მაგრამ სურდა თუ არა სურდა, ბამბერგი მაინც იზიდავდა. როდესაც ღრმა საგონებელს მიეცა, ცდილობდა ყოველივე ამაში გარკვეულიყო და თავის თავზე ფიქრით მეტად გაერთო; რომ საკუთარი თავისთვის მეტი ყურადღება მიექცია, მე მაშინვე გახვიე სამყულფიან ქამანდში, რომელიც თავადლური მოწყალეების, ქალური მწყალობლობისა და ცბიერებისაგან არის დაგრეხილი, და ასე მოვათრეე აქ.

აღელჰაიდი. რა უთხარით ჩემზე?

ლიბეტრაუტი. სრული სიმართლე. თქვენ აწეწილ-დაწეწილი გაქვთ უძრავ-მოდრავი ქონების საქმეები და იმედი უნდა იქონიოთ, რომ ვაისლინგენი, იმპერატორზე თავისი დიდი გავლენის მეოხებით, მათ ადვილად მოაგვარებს.

აღელჰაიდი. საუცხოოა.

ლიბეტრაუტი. ეპისკოპოსი მას თქვენთან მოიყვანს.

აღელჰაიდი. მე ვუცდი მათ (ლიბეტრაუტი გადის) ისეთი გრძნობით, როგორითაც იშვიათ სტუმრებს მოელიან ზოლმე.

შპსარბში

ბერლიხინგენი. ზელბიცი. გეორგი, მხედრის საჭურკლით.

გიოცი. ველარ მიუსწარი, გეორგ?

გეორგი. ჩემს მისვლამდე ერთი დღით ადრე გამგზავრებული ბამბერგში ლიბეტრაუტთან ერთად, ორა საჭურველთმტვირთველის თანხლებით.

გიოცი. არ მესმის, ეს რას ნიშნავს.

ზელბიცი. მე კი კარგად მესმის. თქვენი შერიგება ძალზე ნაჩქარევი იყო იმისათვის, რომ იგი მტკიცე გამომდგარიყო. ლიბეტრაუტი გაქნილი ყმაწვილია და შეაცდინა იგი.

გიოცი. მაშ, ფიქრობ, რომ იგი გვიღალატებს?

ზელბიცი. პირველი ნაბიჯი უკვე გადადგმულია.

გიოცი. არა მგონია. ვინ იცის, რად დასჭირდა სასახლეში

წასვლა? ჯერ კიდევ მოვალეა მისი. უკეთესის იმედი უნდა ვიქონიოთ.

ზ ე ლ ბ ი ც ი. ღმერთმა ქნას, რომ იგი ამას იმსახურებდეს.

გ ი ო ც ი. ერთი ეშმაკობა მომივიდა თავში. გეორგს ბამბერგელი მხედრის კამზოლი ჩავაცვათ და საშვი მივცეთ, რომ ბამბერგში გაემგზავროს და გაიგოს, როგორაა საქმე.

გ ე ო რ გ ი. მე ხომ დიდი ხანია ამას ველი.

გ ი ო ც ი. ეს იქნება შენი პირველი გათარეშება! გული მეტკინება, რაიმე უბედურება რომ შეგემთხვეს.

გ ე ო რ გ ი. შემემთხვეს ოღონდ! რაც არ უნდა ბევრი ხიფათი დამატყდეს თავს, კატების ჩხავილი და თავგების წრუწუნი მეგონება. (გაღის.)

ბ ა მ ბ ე რ გ ი

ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი. ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი.

ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი. მაშ, არ გსურს დარჩე?

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. ნუ მოითხოვთ, ფიცი გავტეხო.

ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი. მე შემეძლო მომეთხოვნა, რომ არ შეგეფიცნა. რა ძალამ შეგიპყრო? განა ამის გარეშე კი ვერ გაგანთავისუფლებდი? ასე პატარა გავლენა მაქვს იმპერატორის სასახლეში?

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. ეს უკვე მოხდა. თუ ძალგიძთ, შემინდეთ.

ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი. არ მესმის, რამ გაიძულათ, ასეთი ნაბიჯი რომ გადადგიოთ! მე განმიდგეიოთ! განა სხვა ათასგვარი შესაძლებლობა არ არსებობდა თქვენს გასანთავისუფლებლად? განა ჩვენ ხელთ არ გვყავდა მისი საჭურველთმტვირთველი? განა მე იმდენ ფულს ვერ გავცემდი, რომ გიოცი დამეკმაყოფილებინა? ამასობაში კი ბრძოლას განვაგრძობდი გიოცისა და მის თანამზრახველთა წინააღმდეგ... ოჰ, მე დამავიწყდა, რომ ვლაპარაკობ მის მეგობართან, რომელიც ახლა ჩემს წინააღმდეგ მოქმედებს და ადვილად ძალუძს გააუფნებლოს ის ნაღმები, თვითონვე რომ ჩააწყო.

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. თქვენო უსამღვდელოესობავ!

ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი. და მაინც, როდესაც კვლავ შენს სახეს ვუმხერ, შენს ხმას ვისმენ... ეს მე პირდაპირ ვერ წარმომიდგენია, რაღაც შეუძლებლად მეჩვენება.

ვაისლინგენი. მშვიდობით, თქვენო უსამღვდელოესობავ!
ეპისკოპოსი. დაე, თან წაგყვეს ჩემი ლოცვა-კურთხევა.
წინათ, როდესაც მიდიოდი, გეუბნებოდი: ნახვამდის, ახლა კი
გეტყვი — ღმერთმა ქნას, რომ ერთმანეთი ველარასოდეს ვეღარ
ვნახოთ.

ვაისლინგენი. ბევრი რამ შეიძლება შეიცვალოს.

ეპისკოპოსი. სამწუხაროდ, ძალზე ბევრი რამ შეიცვალა
შკვე. შეიძლება ისეც მოხდეს, რომ ჩემი ციხე-დარბაზის კედლებ-
თან გიხილო, როგორც მტერი, რომელიც აოხრებ იმ ველ-მინდვ-
რებს, ახლა რომ შენი წყალობით ჰყვავის.

ვაისლინგენი. არა, ბატონო ჩემო!

ეპისკოპოსი. შენ მაგისი თქმა არ შეგიძლია. ერის მეუ-
ფენი, ჩემი მეზობლები კბილებს ილესავენ ჩემზე. სანამ თქვენ
მყავდით... წადით, ვაისლინგენ! მე აღარაფერი მაქვს თქვენთან
სათქმელი. თქვენ ხომ ბევრი რამ ცუდი გააკეთეთ. წადით!

ვაისლინგენი. აღარ ვიცი, რა ვთქვა. (ეპისკოპოსი ვადის.)

შემოდის ფრანცი.

ფრანცი. ადელჰაიდი გელოდებათ, შეუძლოდ გახლავთ, მაგ-
რამ გამოუმშვიდობებლად თქვენი გაშვება მაინც არ სურს.

ვაისლინგენი. წავიდეთ.

ფრანცი. მაშ, ნამდვილად მივდივართ?

ვაისლინგენი. ამ საღამოსვე.

ფრანცი. ასე მგონია, თითქოს სიცოცხლეს ვეთხოვებოდე.

ვაისლინგენი. მეც, და თან არც ის ვიცი, ამის შემდეგ
საით წავალ.

ადელჰაიდის ოთახი

ადელჰაიდი. მოახლე.

მოახლე. ფერმკრთალი ბრძანდებით, ქალბატონო.

ადელჰაიდი. მე არ მიყვარს ვაისლინგენი, მაგრამ მაინც
მინდა, რომ დარჩეს. შემეძლო მასთან მეცხოვრა, თუმცა არა
მსურს ახლავე გავყვე ცოლად.

მოახლე. თქვენ გგონიათ, რომ იგი წავა?

ადელჰაიდი. ეპისკოპოსთან წავიდა გამოსამწვიდობებლად.

მოახლე. ამის შემდეგ უფრო მძიმე მდგომარეობაში ჩავარდება.

ადელჰაიდი. ეგ რაზე სთქვი?

მოახლე. რატომ მეკითხებით, ქალბატონო? თქვენ მისი გული ანკესზე წამოაგეთ და, თუ ახლა თავის დაღწევას შეეცდება, სისხლისგან მთლად დაიცილება. (მოახლე გადის.)

შემოდის ვაისლინგენი.

ვაისლინგენი. შეუძლოდ ბრძანდებით, ქალბატონო?

ადელჰაიდი. ეს თქვენთვის სულ ერთი უნდა იყოს; თქვენ გვტოვებთ, სამუდამოდ გვტოვებთ. რალად კითხულობთ, ცოცხლები ვართ თუ სული ამოგვდის?

ვაისლინგენი. თქვენ მე ვერ მიცნობთ.

ადელჰაიდი. მე თქვენ იმ სახით გიცნობთ, რა სახითაც ამჟღავნებთ საკუთარ თავს.

ვაისლინგენი. გარეგნული გამომეტყველება გვატყუებს ხოლმე.

ადელჰაიდი. მაშ, ქამელეონი ბრძანდებით?

ვაისლინგენი. თქვენ რომ ჩემს გულში ჩახედვა შეგეძლოთ!

ადელჰაიდი. მშვენიერ რამეს კი ნახავდნენ ჩემი თვალები.

ვაისლინგენი. რა თქმა უნდა. თქვენ საკუთარ სახეს ნახავდით მასში.

ადელჰაიდი. უსათუოდ რომელიმე კუთხეში, გარდაცვლილი ნათესავეების პორტრეტთა გვერდით. გთხოვთ, არ დაივიწყოთ, ვაისლინგენ, რომ მე მელაპარაკებით. ყალბ სიტყვებს ფასი მხოლოდ მაშინ აქვს, თუ ამ სიტყვებით ჩვენი საქმეებია შენიღბული. ნიღბოსანი, რომლის ცნობა შეიძლება, საცოდავ როლს თამაშობს. თვითონვე არ უარყოფთ თქვენს მიერ ჩადენილ მოქმედებას და მის საწინააღმდეგოს კი ლაპარაკობთ. არა, რა უნდა იფიქროს კაცმა თქვენზე?

ვაისლინგენი. რაც თქვენი ნებაა. რაცა ვარ, იმითაც ისე გაეწამდი, რომ სულაც არ მეშინია, თუ კაცი რას იფიქრებს ჩემზე.

ადელჰაიდი. თქვენ მოხვედით გამოსამშვიდობებლად.

ვაისლინგენი. ნება მიბოძეთ, ხელზე გეამბოროთ და გითხრათ: „მშვიდობით!“ დროზე გამახსენეთ! თვითონ ვერც კი მოვიფიქრებდი... ძალიან ტლანჭი, თავმომაბეზრებელი ვარ, ქალბატონო!

ადელჰაიდი. ვერ გაიგეთ ჩემი სიტყვები: მსურდა წასვლაში დაგხმარებოდით. თქვენ ხომ წასვლა გნებავთ?

ვაისლინგენი. ო, უკეთესია სთქვათ: ვალდებული ხართქო, ჩემი რაინდული მოვალეობა და წმინდა აღთქმა რომ არ მაიძულებდეს...

ადელჰაიდი. კმარა! კმარა! ეგ იმ გოგოებს მოუყევი, რომელნიც წიგნებს კითხულობენ თოიერდანკზე და ასეთ ქმარზე ოცნებობენ. რაინდული მოვალეობა ბავშვური თამაშია!

ვაისლინგენი. ნუ ფიქრობთ ასე.

ადელჰაიდი. სინდისს გეფიცებით, თითლიბაზობთ. რას შეჰპირდით? მერედა, ვის? კაცს, რომელიც სრულებით არა გრძნობს თავის მოვალეობას იმპერატორისა და სახელმწიფოს წინაშე, და თანაც იმ დროს, როცა ტყვედ შეგიპყროთ და ამით თავი კანონგარეშე მდგომარეობაში ჩაიყენა. აღსრულება მოვალეობისა, რომელიც დამყარებულია ძალდატანებით მიცემულ შეპირებაზე!.. განა ჩვენი კანონები თავისუფალი არ არის ასეთი ფიცისაგან? ეგ იმ ბავშვებს მოუყევით, რომელთაც რუბეცალის ამბავი სჯერათ. ამის უკან კი სულ სხვა რამ იმალება: სახელმწიფოს მტრობა, მოქალაქეთა სიმშვიდისა და ბედნიერების მტრად გადაქცევა; იმპერატორის მტრობა! ავაზაკის ხელქვეითობა! და შენ კი, ვაისლინგენ, შენი ნაზი გულით...

ვაისლინგენი. თქვენ რომ მას იცნობდეთ...

ადელჰაიდი. მე მსურს სამართლიანი ვიყო მის მიმართ. ბერლიზინგენს აქვს მაღალი, დაუცხრომელი სული. სწორედ ამიტომ ვაი შენ, ვაისლინგენ! წადი და ეცადე, რომ გახდე მისი ხელქვეითი, მისი მონა. შენ ხომ გულღია ხარ, ხათრიანი...

ვაისლინგენი. იგიც ასეთივეა.

ადელჰაიდი. მაგრამ შენ დამთმობი ხარ, ის კი — არა! ბერლიზინგენი შეუუმჩნევლად დაგიყოლიებს და აზნაურის მონად გადაიქცევი, მაშინ, როცა თვითონ შენ შეგეძლო თავადთა მბრძა-

ნებლობა... მაგრამ უღმობლობა იქნება, შეგაზიზლო შენი მომავალი.

ვაისლინგენი. რომ იცოდეთ როგორი სიყვარულით შემხვდა.

ადელჰაიდი. სიყვარულით! შენ ამას ბერლიხინგენს დიდ დამსახურებად უთვლი. ეს ხომ მისი მოვალეობა იყო; ან რას წააგებდი, მკაცრად რომ მოგპყრობოდა? ეგრე რომ მომხდარიყო, მესიამოვნებოდა კიდევაც. ასე ქედმაღალი ადამიანი, როგორიც იგი არის...

ვაისლინგენი. თქვენ ლაპარაკობთ საკუთარ მტერზე.

ადელჰაიდი. მე ვლაპარაკობდი თქვენს თავისუფლებაზე... მაგრამ არ ვიცი, რატომ ვერევი ამ საქმეში? მშვიდობით!

ვაისლინგენი. ნება მიბოძეთ, ერთ წამს კიდევ!.. (ხელში იღებს ადელჰაიდის ხელს და სღუმს.)

ადელჰაიდი. გნებავთ, კიდევ რაიმე მითხრათ?

ვაისლინგენი. უნდა წავიდე.

ადელჰაიდი. წადით!

ვაისლინგენი. არ შემიძლია, ქალბატონო!

ადელჰაიდი. თქვენ ვალდებული ხართ!

ვაისლინგენი. ეს არის თქვენი უკანასკნელი სიტყვა?

ადელჰაიდი. წადით, ავად ვარ და ასეთი საუბრისთვის ძალზე შეუფერებელი დროა.

ვაისლინგენი. ეგრე ნუ მიცქერით!

ადელჰაიდი. შენ გსურს მტრად მოგვეკიდო და ჩვენ კი უნდა ღიმილით გიცქეროდეთ? წადი!

ვაისლინგენი. ადელჰაიდი!

ადელჰაიდი. მძულხართ!

შემოდის ფრანცი.

ფრანცი. ეპისკოპოსი გიხმობთ, ბატონო ჩემო!

ადელჰაიდი. წადით! წადით!

ფრანცი. გთხოვთ, მალე მობრძანდითო.

ადელჰაიდი. წადით! წადით!

ვაისლინგენი: არ გემშვიდობებთ, კიდევ გნახავთ! (გაღის.)

ადელჰაიდი. კიდევ მნახავს! ერთი ვნახოთ, როგორა მნა-

ხავს. მარგარიტა, როდესაც მოვა, ნუ მიიღებ. მე ავადა ვარ, თავი მტკივა, მძინავს. უარი უთხარი. თუ კიდევ შეიძლება მისი მოპოვება, მხოლოდ ამ გზით.

წინა ოთახი

ვაისლინგენი. ფრანცი.

ვაისლინგენი. ადელჰაიდს აღარა სურს ჩემი ნახვა?

ფრანცი. ღამდება. შეეკაზმო ცხენები?

ვაისლინგენი. მას აღარა სურს ჩემი ნახვა?

ფრანცი. როდის მიბრძანებთ, თქვენო მოწყალება, ცხენი მოგართვათ?

ვაისლინგენი. უკვე გვიანაა. ჩვენ აქ დავრჩებით.

ფრანცი. მაღლობა ღმერთს! (გაღის.)

ვაისლინგენი. შენ დარჩები! ფრთხილად! ცთუნება დიდია! ცხენი გამიჯიუტდა, როცა სასახლის ჭიშკარში უნდა შემოვსულიყავი. ჩემმა კეთილმა სულმა გზა გადაუღობა მას — ალბათ, იგრძნო ის საფრთხე, რაც აქ მომელოდა... მაგრამ უსინდისობა არ იქნებოდა დაუმთავრებელი მიმეტოვებინა ეპისკოპოსის საქმეები და ისინი ცოტა წესრიგში მაინც არ მომეყვანა, რომ ჩემმა შემცვლელმა განაგრძოს? ეს ყველაფერი შემიძლია ისე გავაკეთო, რომ არც ბერლიხინგენს ვუღალატო და არც ჩვენს კავშირს. მე ხომ ამათთან არ დავრჩები, სჯობდა კი, რომ აქ სულაც არ მოვსულიყავი. მაგრამ მე ხომ ხვალ ან ზეგ გავემგზავრები ისევ. (გაღის.)

შპესარტში

გიოცი. ზელბიცი. გეორგი.

ზელბიცი. ხომ ხედავთ, რაც ვთქვი, ყველაფერი გამართლდა, გიოცი. არა! არა! არა!

გეორგი. დამერწმუნეთ, სრულ სიმართლეს მოგახსენებთ. როგორც თქვენ მიბრძანებთ, ისე მოვიქეცი: გადავიცვი ბამბერგელის კამზოლი, თან წავიღე მისი საშვი და, ჩემი საჭმელ-სასმელის

ფული რომ მეშოვა, რაინეკელი გლეხები გავაცილე ბამბერგამდე.
ზ ე ლ ბ ი ც ი. ასე შენიღბულმა? ხომ შეიძლება ცუდად წავსვ-
ლოდა საქმე.

გ ე ო რ გ ი. ახლა მეც ეგრე ვფიქრობ. მხედარი კი, რომელიც
ყველაფერს წინასწარ მარჩიელობს, შორს ვერ წავა. მივედი ბამ-
ბერგში და სამიკიტნოში შესვლისთანავე ყური მოვკარ საუბარს,
რომ ვაისლინგენი ეპისკოპოსის ისევ შეურიგდაო. ბევრს ლაპარა-
კობენ მისი ქორწინების შესახებაც ფონ ვალდორფის ქვრივზე.

გ ი ო ც ი. ჭორია.

გ ე ო რ გ ი. მე თვითონ ვნახე, ვაისლინგენი და ადელჰაიდი
როგორ მოუსხდნენ სუფრას. სინდისს გეფიცებით, იგი მშვენიე-
რია, ძალზე მშვენიერი. ჩვენ ყველამ თავი დავუკარით და იმანაც
ყველას მადლობა გადაგვიხადა. ვაისლინგენმაც თავი დაგვიკრა და
ეტყობოდა, დიდად კმაყოფილი იყო. მათ ჩვენს გვერდით გაიარეს
და ხალხი ჩურჩულებდა: „მშვენიერი წყვილია“.

გ ი ო ც ი. ეგ შეიძლება.

გ ე ო რ გ ი. ისმინეთ კიდევ. როცა იგი მეორე დღეს წირვაზე
მიდიოდა, დრო შევურჩიე. მას მხოლოდ ერთი ბიჭი ახლდა. მე
კიბის ქვეშ ვიდექ და წავჩურჩულე: „ორი სიტყვა ბერლიხინგენ-
ნისგან“. თავზარი დაეცა. მის სახეზე წავიკითხე სინდისის ქენჯნა,
ძლივს შესძლო შემოეხედა ჩემთვის, საცოდავი ყრმა მხედრისათ-
ვის.

ზ ე ლ ბ ი ც ი. როგორც ჩანს, მისი სინდისი უფრო საცოდავი
ყოფილა შენს წოდებაზე.

გ ე ო რ გ ი. „ბამბერგელი ხარ?“ — შემეკითხა იგი. „სალამი
უნდა გადმოგცეთ რაინდი ბერლიხინგენისგან, — ვუთხარი მე, —
და უნდა გკითხოთ...“ — მან კი მომიგო: „მოდი ხვალ დილით ჩემს
ოთახში, იქ განვაგრძოთ საუბარი“.

გ ი ო ც ი. წახვედი?

გ ე ო რ გ ი. დიახ, წავედი და დიდხანს, ძლიერ დიდხანს ვიცა-
დე წინა ოთახში. აბრეშუმის ტანსაცმელში გამოწყობილი ვაჟები
მათვალეირებდნენ ყველა კუთხიდან. მე კი ვფიქრობდი: „მიყუ-
რეთ, რამდენიც გინდათ!“ ბოლოს შემიყვანეს მასთან. იგი გაბრა-
ზებული ჩანდა, მაგრამ ჩემთვის ეს სულ ერთი იყო. მივედი
ვაისლინგენთან და გადავეცი, რაც დავალებული მქონდა. იგი

საშინლად განრისხდა იმ ადამიანივით, რომელსაც შიშისაგან გული წასვლია და კი არ სურს, ეს შეამჩნიონ. ვასლინგენი გაოცებული დარჩა, რომ ასე ყრმა მხედარს მიანდეთ ეს დავალება. ამან მე გამაბრაზა. „ამქვეყნად ორგვარი ადამიანები არსებობენ, — ვუთხარი მე, — პატროსნები და არამზადები, მე კი გიოც ფონ ბერლიხინგენს ვემსახურები“. მაშინ მოჰყვა იგი ათასგვარ სისულულეს იმის დასამტკიცებლად, რომ თქვენ მას უეცრად დაესხით თავს, რომ თქვენს წინაშე მოვალე არ არის და არც სურს რაიმე საქმე იქონიოს თქვენთან.

გ ი ო ც ი. თქვენი ყურით მოისმინეთ ყოველივე ეს?

გ ე ო რ გ ი. ეს და უფრო მეტიც... იგი დამემუქრა...

გ ი ო ც ი. კმარა. ნუთუ იგიც დაიღუპა? ნდობავ და ერთგულეზავ, თქვენ კვლავ იმედი გამიცრუეთ. საცოდავო მარია! როგორ შეგატყობინო ეს ამბავი?

ზ ე ლ ბ ი ც ი. მე ვამჯობინებდი, მეორე ფეხიც მომტეხოდა. ვიდრე ასეთი უნამუსო ვყოფილიყავი. (გაღის.)

გ ა მ ბ ე რ გ ი

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. ვ ა ის ლ ი ნ გ ე ნ ი.

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. დრო მეტისმეტად ნელა მიიზღაზნება; ლაპარაკი მე არ მიყვარს, თქვენთან თამაში კი მრცხვენია. მოწყენილობავ, შენ ხომ ციებ-ცხელებაზე აუტანელი ხარ.

ვ ა ის ლ ი ნ გ ე ნ ი. ჩანს, უკვე მოგბეზრდით.

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. თქვენ იმდენად არა, რამდენადაც თქვენი მოქცევა. ნეტავი იქ ყოფილიყავით, სადაც გსურდათ ყოფნა, და ჩვენ არ გავგეჩერებინეთ.

ვ ა ის ლ ი ნ გ ე ნ ი. ეგ ქალური მოწყალებაა. იგი ჯერ დედობრივი სითბოთი გარემოიცავს ჩვენს სანუკვარ იმედებს; შემდეგ კი ქარაფინდა კრუხივით ბუდეს მიატოვებს და უკვე დაბადებულ შთამომავლობას უპატრონობისა და სიკვდილის მსხვერპლად გახდის.

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. ლანძღეთ ქალები. უგნური მოთამაშე კბილებით გლევს და ფეხით სთელავს უდანაშაულო კარტებს, რომელთაც იგი დაღუპის. მაგრამ ნება მიბოძეთ, მამაკაცებზე გითხრათ.

თქვენ უნდა ლაპარაკობდეთ ქალთა ცვალებადობაზე და გაუტანლობაზე? თქვენ, რომელნიც იშვიათად ხართ ისეთნი, როგორიც გინდათ იყოთ, ხოლო როგორიც უნდა იყოთ, ისეთნი კი არასოდეს. დიდებულად მორთულ-მოკაზმულ მეფეს ბრბო ყოველთვის შურით შესცქერის. რას არ მისცემდა მკერავი ქალი, ოღონდაც კი ყელზე ჩამოეკიდა მარგალიტის ერთი მძივი, თქვენი ტანსაცმლის კალთებზე რომ არის შემოყოლებული და სიარულის დროს დაუდევრად ფეხს რომ გაჰკრავთ ხოლმე.

ვაისლინგენი. ენაგესლიანი ბრძანდებით.

ადელჰაიდი. ეს თქვენი სიმღერის ანტიტროფი გახლავთ. ვიდრე თქვენ განახავდით, ვაისლინგენ, მეც მკერავი ქალივით დამემართა. ყველა დიდებით გიხსენიებდა, გაუზვიადებლად რომ ვთქვათ, პირდაპირ ცაში აჰყავდით ქებით, მეც დავარწმუნე ჩემი თავი — მენახა ეს ყველაზე საუკეთესო მამაკაცი — ფენიქსი ვაისლინგენი და გულისთქმა გამიმართლდა კიდევაც.

ვაისლინგენი. ფენიქსის ნაცვლად თქვენ წინ გამოცხადდა ჩვეულებრივი მამალი.

ადელჰაიდი. არა, ვაისლინგენ, თქვენ ჩემი თანაგრძნობა გამოიწვიეთ.

ვაისლინგენი. მეც ასე მეგონა...

ადელჰაიდი. და ასეც იყო. თქვენ ხომ ამ ქება-დიდებას ნამდვილად გადააჭარბეთ. ბრბო მხოლოდ ღირსების ათინათს აფასებს და რა დამემართებოდა მე, როცა არ ძალმიძს განვსაჯო ის ადამიანები, რომელნიც მომწონს; ასე ვცხოვრობდით ერთმანეთის გვერდით რამდენიმე წლის განმავლობაში. გულს რაღაც მაკლდა. მაგრამ არ ვიცოდი, რა ნაკლს ვამჩნევდი თქვენში. ბოლოს კი თვალი ამეხილა. ნაცვლად გაბედული მოღვაწისა, რომელიც სახელმწიფო საქმეთათვის ცხოვრობს და იბრძვის და ამასთანავე არ ივიწყებს თავის თავს და საკუთარ დიდებასაც, ნაცვლად ადამიანისა, რომელსაც დიადი განზრახვები ერთმანეთზე მთებად აუგია და ღრუბლებამდე აულწევია, უცებ დაეინახე ადამიანი, რომელიც ავადმყოფი პოეტივით ჰგოდებს, ახალგაზრდა ქალივით მისცემია მელანქოლიას და უსაქმობას შეუპყრია ხანში შესულ ელევენდით. ყოველივე ეს მე ჯერ თქვენს მარცხს მივაწერე, გულზე რომ ისევ გაუნელებლად გაწევთ და, რამდენადაც შემეძლო, გამართლებდით. ახლა კი, როცა საქმე დღითი დღე უარესდება, უნდა

მაპატიოთ, თუ თქვენდამი ჩემს კეთილ მოწყალებას უკანვე დავიბრუნებ. თქვენ კანონიერად არ ჰფლობთ მას, იგი მე სამუდამოდ შეეწირე სულ სხვას და არ ძალმიძს მისი თქვენთვის გადმოცემა.

ვაისლინგენი. მაშ, გამიშვით.

ადელჰაიდი. არა, ვიდრე უკანასკნელი იმედიც სულ არ გამქრალა. საშინელია ასეთ მღვთმარეობაში განმარტოება. უბედურო! თქვენ გული გაგტეხიათ იმ ადამიანივით, რომელსაც გაუცრუვდა პირველი სიყვარული. სწორედ ამიტომ არ მიგატოვებთ. მომეცით ხელი და შემინდეთ ყველაფერი, რაც გითხარით თქვენდამი სიყვარულის გამო.

ვაისლინგენი. რომ შეგეძლოს ჩემი შეყვარება და ჩემი მწველი ვნების ოდნავ განელება მაინც! ადელჰაიდ! შენი საყვედურები ძალზე უსამართლოა. რომ შეგეძლოს ერთი მესამედი მაინც იგრძნო იმისა, რაც ჩემს გულში მოხდა ამ დროის განმავლობაში, ასე შეუბრალებლად აღარ გამწირავდი შენი თავაზიანობით, გულგრილობითა და ზიზღით. შენ ილიმები! ასეთი წინდაუხედავი ნაბიჯის შემდეგ კვლავ საკუთარ თავს რომ დაუბრუნდე, ამისათვის გარკვეული დრო არის საჭირო. ნუთუ უნდა ვიმოქმედო იმ ადამიანის წინააღმდეგ, რომლის სიყვარულის მოგონება ჩემს გულში გაცოცხლდა ისევ?

ადელჰაიდი. უცნაურო ადამიანო, თუკი ძალგიძს მისი სიყვარული, ვისი მღვთმარეობაც ასე გზურს — ეს ხომ იმას ნიშნავს, რომ მტრის წისკვილზე დაასხა წყალი.

ვაისლინგენი. თვითონაც კარგად ვგრძნობ, ყოყმანი შეუძლებელია. მან უკვე იცის, რომ მე ისევ ვაისლინგენი ვარ და შეეცდება ისარგებლოს ჩვენზე თავისი უპირატესობით. მაგრამ, ადელჰაიდ, ჩვენ არც ისე უღარდელნი ვართ, როგორც შენ ფიქრობ. უკვე გავზარდეთ მხედართა რიცხვი. ისინი ფხიზლად არიან, ჩვენს შორის მოლაპარაკება გრძელდება და იმედია, საიმპერიო სეიმი აუგსბურგში ჩვენს პროექტს მსვლელობას მისცემს.

ადელჰაიდი. მაშ, იქ გაემგზავრებით?

ვაისლინგენი. თუკი შემეძლება თან წავიყოლო მცირე-ოდენი იმედი მაინც. (ჰკონის ხელზე.)

ადელჰაიდი. ო, თქვე ურწმუნონო! ყოველთვის ნიშანი და სასწაული გიზიდავთ. გაემგზავრე, ვაისლინგენ, და დაასრულე საქმე!

ეპისკოპოსის ინტერესები ჩემსა და შენს ინტერესებთან ისე მჭიდროდ არის დაკავშირებული, რომ მარტო პოლიტიკის გამოც...

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. ხუმრობ კიდევ?

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. არა, არა ვხუმრობ. ჩემი ადგილ-მამული ხელთ ჩაიგდო ზვიადმა ჰერცოგმა, შენსას კი გიოცი დიდხანს არ დასტოვებს მშვიდად. თუ ჩვენც ერთმანეთს მხარი არ დაუჭირეთ, როგორც ამას ჩვენი მტრები აკეთებენ, და ჩვენს მხარეზე არ გადმოვიყვანეთ იმპერატორი, დავიღუპებით.

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. ეგ არ მაშინებს. თავადთა უმრავლესობა ჩვენს მხარეზეა. იმპერატორი მოითხოვს თურქთა წინააღმდეგ ბრძოლაში დავეხმაროთ და ამის გამო უთუოდ მხარს დაგვიჭერს. რა ნეტარება იქნება ჩემთვის, რომ გავანთავისუფლო შენი ადგილ-მამული ზვიადი მტრისაგან, დავაცხრო აჯანყებულთა მოთავენი შვაბიაში და სიმშვიდე ვაღირსო საეპისკოპოსოსა და ყველა ჩვენგანს. და მაშინ?..

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. დღეს დღე მოსდევს და მომავალს კი ბედი განაგებს.

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. მაგრამ ჩვენ ხომ უნდა ვისურვოთ.

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. აკი გვსურს კიდევაც.

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. ნამდვილად?

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. დიახ, ნამდვილად. მაშ, გაემგზავრეთ!

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. ჯადოქარო!

სახტუმრო. გლეხის კორწილი

გარედან მოისმის მუსიკისა და ცეკვის ხმა.

გ ი ო ც ი. ზ ე ლ ბ ი ც ი. ს ი მ ა მ რ ი — უსხედან სუფრას. შემოდის ს ი ძ ე.

გ ი ო ც ი. ძალზე კეთილგონივრულად მოიქეცით, ასე ბედნიერად და მშვიდობიანად რომ მოავგარეთ ქორწინებასთან დაკავშირებული უთანხმოებანი.

ს ი მ ა მ რ ი. უკეთესი არც კი დამესიმზრებოდა. მეზობლებთან მშვიდობა და სიმშვიდე ჩამოვაგდე და გოგოც კარგად დაეაბინავე.

ს ი ძ ე. ახლა მე მეკუთვნის სადავო ნაკვეთი და ამასთან მთელ

სოფელში ულამაზესი გოგოც. ეჰ, ნეტავი ეს ადრე მოგეფიქრებინათ.

ზ ე ლ ბ ი ც ი. დიდხანს იღავეთ?

ს ი მ ა მ რ ი. თითქმის რვა წელი. ახლა რომ დავფიქრდებო, მირჩევნია ამდენი ხანი სულ ციებ-ცხელებისაგან ვიძაგძაგო, ვიდრე თავიდან დავიწყო ყველაფერი. არ დაიჯერებთ, რა ტანჯვა-წვალება უნდა გამოიაროთ, ვიდრე სასამართლოს პარიკებს განაჩენს ხელიდან გამოგლეჯდეთ. მერედა, რა ყრია ამაში? ეშმაკმა წაიღოს ასესორი საპუპის თავი — ეგ წყეული, შავტუხა იტალიელი!

ს ი ძ ე. დიახ, ერთი გადარეული ბიჭია. მე იქ ორჯერ ვიყავი.

ს ი მ ა მ რ ი. მე კი სამჯერ. ჰოდა, ბატონებო, ბოლოს ხელთ ვიგდეთ განაჩენი, რომლის ძალითაც მეც ისე მართალი ვიყავი. როგორც იგი, და იგიც ისევე სწორი, როგორც მე. ვიდრეკით ასე დოცლაპიებივით პირდაღებულნი მანამდე, ვიდრე ღმერთმა არ ჩამაგონა, რომ ჩემი ქალიშვილი ამ ბიჭისთვის მიმეთხოვებინა და მზითვად მიწის ნაკვეთი მიმეცა.

გ ი ო ც ი (სვამს). თქვენს დაზავებასა და მომავალ სიამტკბილობას გაუმარჯოს!

ს ი მ ა მ რ ი. ღმერთმა ქნას. რაც იქნება, იქნება, სასამართლოში კი ჩემს სიცოცხლეში აღარ წავალ. მერედა, რამდენი ფული დამიჯდა; ყოველ ცნობაზე ხელის მოწერაში პროკურატორს ფული უნდა ჩაუდო.

ზ ე ლ ბ ი ც ი. იქ ხომ ყველანი საიმპერიო რევიზიებს ატარებენ.

ს ი მ ა მ რ ი. რევიზორები თვალთაც არ გვინახავს. მე კი ბრწყინვალე ტალერები გამომეცალა ხელიდან. გაუგონარი მძარცველობა!

გ ი ო ც ი. რა მძარცველობა?

ს ი მ ა მ რ ი. ნულარ იკითხავთ, ყველას მათხოვარივით გაუწვდია ხელი. მარტო ერთმა ასესორმა, ღმერთმა შეუნდოს, თვრამეტი გულდენი წამგლიჯა.

ს ი ძ ე. ვინ?

ს ი მ ა მ რ ი. სხვა ვინ იქნებოდა, თუ არა საპუპი?

გ ი ო ც ი. უსინდისობაა!

ს ი მ ა მ რ ი. დიახ! მე მისთვის ოცი უნდა ჩამეთვალა ხელში.

ჰოდა, როცა ფული გადავუხადე თავის აგარაკზე, საკუთარი სახლის დიდ დარბაზში — ჰო, რა დიდებული სახლი უდგას! — მწუხარებისაგან კინალამ გული წამივიდა. ხედავთ, სახლი ჩინებულია, მეურნეობაც ჩინებულ წესრიგშია, მაგრამ სად შოულობს ამდენ ნაღდ ფულს? ვიდექი ასე და, ღმერთმა იცის, რა მემართებოდა. ბოლოს მხნეობა მოვიკრიბე და მთლიანად წინ დავეწყვე ფული. რაკი შემნიშნა, რომ წყალში ჩავარდნილივით სული მეხუთებოდა, ორი გულდენი უკანვე გადმომიგდო და გამომავდო სახლიდან.

ს ი ძ ე. ეგ შეუძლებელია! ნუთუ საპუბიმ?

ს ი მ ა მ რ ი. მაშ, შენ ვინ გგონია? რა თქმა უნდა! სწორედ იმან!

ს ი ძ ე. ეშმაკმა წაიღოს იმისი თავი და ტანი, იმან ხომ მეც წამაძრო თხუთმეტი გულდენი.

ს ი მ ა მ რ ი. წყეული!

ზ ე ლ ბ ი ც ი. გესმის, გიოც, ავაზაკებს კი ჩვენ გვეძახიან.

ს ი მ ა მ რ ი. ამიტომაც გამოვიდა განაჩენი ასეთი მზაკვრული.

აჰ, შე ძაღლო!

გ ი ო ც ი. ეგ საქმე ასე უყურადღებოდ არ უნდა დასტოვოთ.

ს ი მ ა მ რ ი. რა უნდა ვქნათ?

გ ი ო ც ი. გავმგზავრეთ შპაიერში, ახლა იქ რევიზია მიმდინარეობს, განუტხადეთ ამის შესახებ, ისინი ვალდებულნი არიან, ეს საქმე გამოიძიონ და დაგეხმარონ.

ს ი მ ა მ რ ი. თქვენ გგონიათ, მივალწევთ რამეს?

გ ი ო ც ი. რომ შემეძლოს მისთვის ყურის ძირში თხლეშა, შეგპირდებოდით.

ზ ე ლ ბ ი ც ი. ისე დიდი თანხაა, რომ ღირს ეცადოთ.

გ ი ო ც ი. მე კი მაგ თანხის მეოთხედის. გულისთვისაც ახლავე გავემგზავრებოდი.

ს ი მ ა მ რ ი. შენ რაღას ფიქრობ?

ს ი ძ ე. ვცადოთ, რაც მოსახდენია, მოხდეს.

შემოდის გ ე ო რ გ ი.

გ ე ო რ გ ი. ნიურნბერგელები მოახლოვდნენ.

გ ი ო ც ი. სად არიან?

გეორგი. თუ ნელ-ნელა ვივლით, მათ ხელში ჩავიგდებთ
ბერპაიმსა და მიულბახს შორის მდებარე ტყეში.

ზელბიცი. საუცხოოა!

გიოცი. წავიდეთ, ბიჭებო! დამერთმა ლოცვა-კურთხევა არ
მოგაკლოთ! იგი ჩვენც დაგვეხმარება.

გლესი. დიდად გმადლობთ, ვახშმად არ ინებებთ დარჩენას?

გიოცი. არ შეგვიძლია. მშვიდობით!

მესამე მოქმედება

აშხაშური. ბალი

ორი ნიურნბერგელი ვაჭარი.

პირველი ვაჭარი. აქ გავჩერდეთ. იმპერატორმა აქეთ უნდა გამოიაროს. აგერ, იგი გრძელ ხეივანში მოდის.

მეორე ვაჭარი. თან ვინ მოჰყვება?

პირველი ვაჭარი. ადელბერტ ფონ ვაისლინგენი.

მეორე ვაჭარი. ბამბერგის მეგობარი. ეს კარგია.

პირველი ვაჭარი. მუხლზე დავემხოთ და ლაპარაკს მე, დავიწყებ.

მეორე ვაჭარი. კეთილი. აი, ისინიც.

იმპერატორი. ვაისლინგენი.

პირველი ვაჭარი. რაღაც გულმოსული ჩანს.

იმპერატორი. ძალზე გულნაკლული ვარ, ვაისლინგენ. როდესაც ჩემს განვლილ ცხოვრებას გავყურებ, პირდაპირ სასოწარ-კვეთილება მიპყრობს! ამდენი დაუმთავრებელი, ამდენი ბედ-უკუღმართი საქმე. ეს ყველაფერი კი იმით არის გამოწვეული, რომ ყველაზე პატარა თავადიც კი თავის ჟინიანობას უფრო წინ აყენებს, ვიდრე ჩემს განზრახვას.

(ვაჭრები მის წინ მუხლზე დამხობიან.)

პირველი ვაჭარი. თქვენო ყოვლად უბრწყინვალესობავ! თქვენო ყოვლად უძლიერესობავ!

იმპერატორი. ვინა ხართ? რა ამბავია?

ვაჭარი. საწყალი ვაჭრები გახლავართ ნიურნბერგიდან, თქვენი უდიდებულესობის მონა-მორჩილნი და გვეედრებით დაგვეხმარათ. გიოც ფონ ბერლიხინგენი და ჰანს ფონ ზელბიცი თავს დაესხნენ და გაძარცვეს ოცდაათი ჩვენი კაცი, როცა ისინი ფრანკფურტის ბაზრობიდან ბამბერგის სამფლობელოში ბრუნდებოდნენ. ვთხოვთ თქვენს იმპერატორობითს უდიდებულესობას, დაგვეხმაროს და შემწე გვექნეს, თორემ ყველანი დავიღუპებით და იძულებულნი გავხდებით ლუკმაპურისათვის მათხოვრობა დავიწყეთ.

იმპერატორი. წმინდაო ღმერთო! ღმერთო ძლიერო! ეს რა ხდება? ერთს მხოლოდ ცალი ხელი გააჩნია, მეორეს — მარტოოდენ ცალი ფეხი. მათ რომ ორი ხელი და ორი ფეხი ჰქონოდათ თვითეულს, მაშინ რაღას იზამდით?

ვაჭარი. ყოვლად უქვეშევრდომილესად ვთხოვთ თქვენს უდიდებულესობას, მოწყალე თვალი მოაპყროს ჩვენს შევიწროებულ მდგომარეობას.

იმპერატორი. აი, როგორ ხდება ყოველთვის! როცა რომელიმე ვაჭარს ერთი ტომარა პილპილი დაეკარგება, მთელი იმპერია ფეხზე უნდა დააყენო, ხოლო თუ საქმე მნიშვნელოვანია იმპერატორისა და იმპერიისათვის და იგი ეხება სამეფოს, სამთავროს, საგრაფოსა თუ სხვადასხვა სამფლობელოს, მაშინ ახლოს აღარ გაგვეკარებით.

ვაისლინგენი. თქვენ თავის დროზე არ მოხვედით. წადით და რამდენიმე დღე დაიცადეთ.

ვაჭარი. თქვენი მოწყალების იმედი გვაქვს. (გაღიან.)

იმპერატორი. ისევ ახალი შუღლი. ისინი გველემშაპის თავებივით იზრდებიან.

ვაისლინგენი. მათ მხოლოდ ცეცხლით, მახვილითა და გადამწყვეტი დარტყმით თუ ამოშანთავთ.

იმპერატორი. თქვენ ასე ფიქრობთ?

ვაისლინგენი. ჩემის აზრით, ეს ყველაზე გონივრული იქნებოდა, თუ წინასწარ მოუღებდით ბოლოს თქვენს უდიდებულესობასა და თავადთა შორის არსებულ უმნიშვნელო უთანხმოებებს. თითქმის მთელი გერმანია მღელვარებას მოუცავს. ფრანკონიასა და შვაბიაში კი ისევ ღვივის შინაური შფოთის, ქვეყნის გამანადგურებელი სამოქალაქო ომის ნაპერწკლები. მაგრამ იქვე ბლომად

მოიპოვებიან კეთილშობილი და თავისუფალი რაინდები, რომელთაც სიმშვიდე სწყურიათ. როგორც კი ზიკინგენს, ზელბიცსა და ბერლიხინგენს თავიდან მოიცილებთ, დანარჩენნი თვითონვე დაიშლებიან, რადგან სწორედ ეს სამი კაცია, სულს რომ უდგამს შფოთსა და არეულობას.

იმპერატორი. მე კი ვისურვებდი, ეგ ადამიანები შემეგრძობებინა — ისინი მამაცნი და კეთილშობილნი არიან. როდესაც ომს დავიწყებ, ჩემთან ერთად გამოვლენ ბრძოლის ველზე.

ვაისლინგენი. კარგი იყო, მათ ჯერ თავიანთი მოვალეობის აღსრულება ესწავლათ. გარდა ამისა, ძალზე საშიში იქნებოდა, ეს ადამიანები მემამბოხეობისათვის საპატიო თანამდებობებით დაგეჯილდოვებინათ. თქვენს იმპერატორობითს უწყინარობას და მოწყალებას ხომ ისინი ასე ბოროტად იყენებენ, მათი თანამზრახველნი კი თავიანთ იმედსა და სასოებას იმაზე ამყარებენ, რომ მანამდე არ დაწყნარდნენ, ვიდრე მათ მეთაურებს მთლად არ აღგვით პირისაგან მიწისა და მთლიანად არ წარუხოცავთ იმედს.

იმპერატორი. მაშ, მირჩევთ, რომ სიმკაცრეს მივმართო?

ვაისლინგენი. მე ვერ ვხედავ სხვა რაიმე საშუალებას, რითაც შეიძლებოდა გავგვედევნა ეს დამთხვეული სული, რომელმაც თითქმის ყველა მხარე მოიცვა. განა აქა-იქ არ გაისმის თავადთა მწარე ჩივილი, რომ მათ წინააღმდეგ აჯანყდნენ მათივე ქვეშევრდომნი და ყმები, რომლებიც იმუქრებიან, შეზღუდონ დიდებულთა უზენაესი უფლებები, მემკვიდრეობით რომ გადმოსცემიან? ყოველივე ეს კი ყველაზე საშიშ საფრთხეს გვიქადის.

იმპერატორი. ეს მშვენიერი შემთხვევაა ბერლიხინგენისა და ზელბიცის წინააღმდეგ, მაგრამ არ მსურს, მათ ავი რამ შეამთხვიონ. მე მინდოდა ისინი ტყვედ ჩამეგდო ხელში და ფიცი ჩამომერთმია, რომ აქეთ-იქით სიარული აღარ დაეწყოთ და თავიანთ ციხე-დარბაზებში მშვიდად მსხდარიყვნენ. ეს საკითხი მოძავალ სესიაზე უნდა გავიტანო.

ვაისლინგენი. მხიარული, ერთსულოვანი შეძახილებით შეხვდებიან მოწონების ნიშნად თქვენს უდიდებულესობას, როცა სიტყვას დაამთავრებთ. (გაღის.)

ზ ი კ ი ნ გ ე ნ ი . ბ ე რ ლ ი ხ ი ნ გ ე ნ ი .

ზ ი კ ი ნ გ ე ნ ი . დ ი ა ხ , მ ე მოვედი, თქვენი კეთილშობილი დის გული და ხელი რომ გთხოვოთ.

გ ი ო ც ი . ნეტავი ადრე მოსულიყავით. უნდა გითხრათ, რომ ვაისლინგენმა აქ ტყვედ ყოფნისას მოიპოვა მისი სიყვარული, ხელი სთხოვა მას და მეც თანხმობა განუუცხადე. გალიიდან გავუშვი ეს ფრინველი, ვაისლინგენი, და ახლა იგი აბუხად იგდებს მოწყალე ხელს, რომელიც მას გასაჭირში საზრდოს აწვდიდა. ღმერთმა იცის, რომელ საფრინველეს დაჰფარფატებს საზრდოს საშოვნელად.

ზ ი კ ი ნ გ ე ნ ი . მაშ, ეს ნამდვილად ასეა?

გ ი ო ც ი . როგორც გითხარით.

ზ ი კ ი ნ გ ე ნ ი . მას ორმაგი კავშირი დაუბრუნებია. რა ბედნიერი ხარო, რომ მოლაღატესთან არ დამოყვრებულხარო.

გ ი ო ც ი . საბრალო გოგომ ახლა თავისი სიცოცხლე ტირილსა და ლოცვაში უნდა გაატაროს.

ზ ი კ ი ნ გ ე ნ ი . იგი ჩემთან მალე დაიწყებს ჰიკჭიკს.

გ ი ო ც ი . რას ამბობთ? თქვენ გინდათ, მიტოვებული ქალიშვილი შეირთოთ?

ზ ი კ ი ნ გ ე ნ ი . თქვენ, ორივეს, უფრო პატივსა გდებთ, რომ მისგან მოტყუებული დარჩით. საბრალო გოგო მონასტერში უნდა შევიდეს იმის გამო, რომ პირველი მამაკაცი, რომელიც მან გაიცნო, არამზადა გამოდგა? არა, როგორ იქნება! მე ჩემს სიტყვაზე ვდგავარ: იგი ჩემი ციხე-დარბაზების დედოფალი უნდა გახდეს.

გ ი ო ც ი . ხომ გითხარით, რომ მარია მის მიმართ გულგრილი არ იყო-მეთქი.

ზ ი კ ი ნ გ ე ნ ი . რატომ არ შერწმუნები, რომ გავაფრთხოზ იმ საბრალო ადამიანის ლანდს? წავიდეთ მარიასთან. (გაღიან.)

ს ა ი ო პ ა რ ი ო დ ა მ ს ჯ ა ლ ი რ ა ზ ი მ ის ბ ა ნ ა ბ ი

კ ა პ ი ტ ა ნ ი . ო ფ ი ც რ ე ბ ი .

კ ა პ ი ტ ა ნ ი . წინდახედულად უნდა ვიმოქმედოთ და, რამდენადაც შეიძლება, დავზოგოთ ჩვენი ხალხი. გარდა ამისა, სასტიკად გვაქვს ნაბრძანები, ყოველი მხრიდან ალყა შემოვარტყათ და იგი

ცოცხალი ჩავიდგოთ ხელში. ეს კი გაგვიძნელებდა, რადგან, აბა, ვინ მიეკარება მას?

პირველი ოფიცერი. რა თქმა უნდა! გარეული ტახივით დაიცავს თავს. უნდა ითქვას, რომ მას თავის სიცოცხლის მანძილზე ჩვენთვის რაიმე ვნება არ მოუყენებია, და ყოველი ჩვენგანიც შეეცდება, რომ საკუთარი ხელი ან ფეხი არ გასწიროს იმპერატორისა და იმპერიის თავის მოსაწონებლად.

მეორე ოფიცერი. სირცხვილი იქნება ჩვენთვის, ხელიდან რომ გავუშვათ. თუ ერთი კალთაზე ვწვდი, ვეღარ გამისხლტება.

პირველი ოფიცერი. ოღონდ კბილებით კი არა, თორემ ყბებს ჩავიღვწავს. კეთილო ყრმაო, ასეთი ადამიანები ლტოლვილ ქურდსა ჰგვანან, თავს არ შეგაპყრობინებენ.

მეორე ოფიცერი. ვნახოთ!

კაპიტანი. ჩვენს წერილს უკვე მიიღებდა, ნულარ დავაყოვნებთ და გავგზავნოთ რაზმი მის დასაზვერავად.

მეორე ოფიცერი. ნება მიბოძეთ, რაზმი მე წავიყვანო!

კაპიტანი. ეს მხარე თქვენთვის უცნობია.

მეორე ოფიცერი. რაზმში არის ერთი კაცი, რომელიც აქ არის დაბადებული და გაზრდილი.

კაპიტანი. თანახმა ვარ.

(ვალან.)

ი ა მ ს ტ ჰ ა შ უ ნ ი

ზიკინგენი. ყველაფერი საუცხოოდ მიდის. იგი ოდნავ შეკრთა ჩემს წინადადებაზე და თავიდან ფეხებამდე ჩამათვალიერა. ნაძღვეს ჩამოვდივარ, რომ თავის ახალგაზრდას მადარებდა. მადლობა ღმერთს, ამ მხრივ არა მიშავს რა! იგი პასუხს მაძღვედა ძალზე ძუნწად, ნაწყვეტ-ნაწყვეტად; მით უკეთესი! დრო ყველაფრის წამალია. უნუგეშო სიყვარულით დამწვარი ქალიშვილები ქორწინებაზე მალე თანხმდებიან.

შემოდის გიოცი.

ზიკინგენი. რა ახალი ამბავი მოიტანეთ, ცოლისძმავე?

გიოცი. შერისხული ვარ.

ზიკინგენი. რა?

გიოცი. აი, წაიკითხეთ ეს ჭკუის სასწავლებელი წერილი. იმპერატორმა ბრძანა, ჩემს წინააღმდეგ გამოგზავნონ დამსჯელი რაზმი, რომელმაც ნაჟუწ-ნაჟუწად უნდა აქციოს ჩემი სხეული ცის ფრინველთა დასაჯიჯნად და ველის ნადირთა შესაჭმელად.

ზიკინგენი. ერთი გაბედონ! აქ მე სწორედ მარჯვე დროს ვიმყოფები.

გიოცი. არა, ზიკინგენ, თქვენ უნდა გაემგზავროთ. თქვენს დიად განზრახვებს დასაწყისშივე დალუპვა ელის, თუ დროზე ადრე იმპერიის მტრად გახდომას მოისურვებთ. მეც უფრო მეტ სარგებლობას მომიტანთ, თუ მათ თავს ნეიტრალურად მოაჩვენებთ. იმპერატორს თქვენ უყვარხართ. ყველაზე ცუდი, რაც შეიძლება მე დამემართოს, ეს ტყვედ ჩავარდნა იქნება. აი, მაშინ აღიმადლებო ხმა ჩემს სასარგებლოდ და დამიხსენით უბედურებისაგან, რომელშიც შეიძლება უდროოდ დროს დანმარებამ ორივე ჩავვაგდოს. რა შეიძლება ამას მოჰყვეს? ახლა რაზმი მოდის ჩემს წინააღმდეგ; თუ შეიტყვეს, რომ ჩემთან ხარ, უფრო დიდ რაზმს გამოგზავნიან და კარგი დღე არ დაგვადგება. ყველაფერი იმპერატორისაგან მომდინარეობს და მე ახლა სამუდამოდ განწირული ვიქნებოდე, რომ მამაცობის შთანერგვაც ისე მალე იყოს შესაძლებელი, როგორც რაზმის შეკრება.

ზიკინგენი. მე მაინც შემიძლია ოცი მხედარი საიდუმლოდ გამოგიგზავნოთ.

გიოცი. კეთილი. მე უკვე წარვაველინე გეორგი ზელბიტთან. მსახურები კი მეზობლებთან დავგზავნე. საყვარელო სიძევ, როცა ჩემი ხალხი თავს მოიყრის, ეს ისეთი რაზმი იქნება, რომლის მსგავსიც იქნებ ბევრ თავადსაც არ ენახოს.

ზიკინგენი. თქვენ მცირენი იქნებით ურიცხვი მტრის წინააღმდეგ.

გიოცი. ერთი მგელი ცხვრის მთელ ფარას გაჰფანტავს ხოლმე.

ზიკინგენი. მაგრამ ცხვრებს კარგი მწყემსი რომ ჰყავდეს?

გიოცი. ნუ გეშინია! ისინი ყველანი დაქირავებული არიან. გარდა ამისა, საუკეთესო რაინდიც კი ვერაფერს შესძლებს, თუ იგი თავისი მოქმედების განმგებელი არაა. ასეთი რამ ერთხელ მეც დამემართა, როცა ფალცგრაფს შევეუთანხმდი, გამელაშქრებინა

კონრად შოტის წინააღმდეგ; მან მაშინვე გამოგზავნა წერილი კანცელარიიდან, როგორ უნდა გავმგზავრებულიყავ და როგორ დამეჭირა თავი. მე მაშინვე უკან გადავუგდე ქალაღი მრჩევლებს და განვუცხადე: არ შემიძლია ამის მიხედვით ვიმოქმედო. მე ხომ არ ვიცი, რა შემემთხვევა, ეს ქალაღში არ არის აღნიშნული, სჯობია, საკუთარი თვალით ვნახო და მაშინ თვითონ გავერკვევი, რა უნდა გავაკეთო-მეთქი.

ზ ი კ ი ნ გ ე ნ ი. გამარჯვებას გისურვებ, ძმაო! მე ახლავე გავემგზავრები და გამოგიგზავნი მხედრებს, რამდენსაც კი შეეკრებ ასე სახელდახელოდ.

გ ი ო ც ი. მანდილოსნებთან შედი, ისინი მე ერთად დაგტოვე-მინდოდა მისი თანხმობა მიგელო, ვიდრე გავემგზავრებოდე, შემდეგ კი მხედრები გამომიგზავნე და მარია საიდუმლოდ მოინახულე ხოლმე. მეშინია, რომ მალე ჩემი ციხე-დარბაზი ქალთა საიმედო თავშესაფარი აღარ იქნეს.

ზ ი კ ი ნ გ ე ნ ი. უკეთესის იმედი ვიქონიოთ. (გაღის.)

ბ ა მ ზ ე რ ზ ი

ადელჰაიდის ოთახი

ადელჰაიდი. ფრანცი.

ადელჰაიდი. მაშ, ორივე დამსჯელი რაზმი უკვე გავიდა?

ფრანცი. დიახ, ჩემს ბატონსაც აქვს ბედნიერება, იბრძოლოს თქვენი მტრების წინააღმდეგ. მე მინდოდა მასთან ერთად გავმგზავრებულიყავი, მაგრამ ხალისით წამოველი თქვენსკენ. ახლა ისევ მისკენ გავემართები, რომ მალე სასიხარულო ამბავი მოგიტანოთ. ამისი ნება ჩემმა ბატონმა დამართო!

ადელჰაიდი. როგორ არის?

ფრანცი. მხნედ გახლავთ. მან მიბრძანა, ხელზე გეამბოროთ.

ადელჰაიდი. აჰა! — ცხელი ბაგეები გაქვს.

ფრანცი (თავისთვის. მკერდზე ხელს დაიდებს). აქ უფრო ცხელა! (ზნააღლა) თქვენი მსახურები მთელ ცის ქვეშეთში ყველაზე ბედნიერები არიან, ქალბატონო.

ადელჰაიდი. რაზმს ვინ მეთაურობს ბერლიხინგენის წინააღმდეგ?

ფრანცი. ფონ სირაუ. მშვიდობით, ჩემო მშვენიერო ქალბატონო! ისევ უნდა გავემგზავრო, ნუ დამივიწყებთ.

ადელჰაიდი. უნდა გეჭამა რამე, დაგელია, დაგესვენა.

ფრანცი. რისთვის? მე ხომ უკვე ვნახეთ. არც დაღლილი ვარ და არც მშვიერი.

ადელჰაიდი. ვიცი შენი ერთგულების ამბავი.

ფრანცი. ეჰ, ქალბატონო!

ადელჰაიდი. ვერ აიტან, დაისვენე, შეჭამე რამე!

ფრანცი. საბრალო ჭაბუკისათვის თქვენი მზრუნველობაც საკმარისია. (გაღს.)

ადელჰაიდი. ცრემლები უციმციმებდა თვალებში. მთელი გულით მიყვარს ეს ბიჭი. ჯერ არავინ ყოფილა ჩემს მიმართ ასე წრფელი, ასე მგზნებარე. (გაღს.)

ი ა მ ს ტ ჰ ა უ ზ ე ნ ი

გიოცი. გეორგი.

გეორგი. მას პირადად სურს თქვენთან ლაპარაკი. არ ვიცნობ; ბრგე ვაუკაცია, ცეცხლივით მოგიზგიზე, გიშრისფერი თვალები აქვს.

გიოცი. შემოიყვანე!

შემოდის ლერზე.

გამარჯობა! რა ამბები მომიტანეთ?

ლერზე. მხოლოდ ჩემი თავი მოგიტანეთ; ეს დიდი არაფერია. მანგრამ, რაც არის, მოლიანად თქვენ გთავაზობთ.

გიოცი. კეთილი იყოს თქვენი მობრძანება, ორგზის კეთილია. გულადი ვაუკაცი და ისიც იმ დროს, როცა არათუ ახალი მეგობრების შექმნის იმედი მქონდა, მეშინოდა კიდევაც, რომ ძველებიც არ დამეკარგა. რა გქვიათ?

ლერზე. ფრანც ლერზე.

გიოცი. უმადლობთ, ფრანც, რომ თავი გულად ვაუკაცად გამაცანით.

ლერზე. მე ერთხელ უკვე გაგაცანით თავი, მაგრამ მაშინ ამისათვის მადლობა არ გადაგიხდიათ.

გიოცი. არ მახსოვს.

ლერზე. ეგ კი ძალიან მწყინს. მაგრამ ხომ გახსოვთ, ფალც-გრაფის ნება-სურვილით რომ კონრად შოტის წინააღმდეგ იბრძოდით და ყველიერის ღამეს ჰასფურტში ინებეთ გამგზავრება?

გიოცი. რა თქმა უნდა, მახსოვს.

ლერზე. გახსოვთ, ერთ-ერთ სოფელში გზაზე ოცდახუთი მხედარი რომ შემოგხვდათ?

გიოცი. მართალია. პირველად ისინი მხოლოდ თორმეტი მეგონა და ჩემი რაზმი ორ ჯგუფად გავეყავი, ჩვენ ხომ სულ თექვსმეტნი ვიყავით. — და დავრჩით სოფლის პირას. ფარდულეებს უკან, იმ განზრახვით, რომ ისინი ჩემს ახლოს ჩაივლიდნენ. მაშინ ჩვენ, როგორც ეს მეორე ჯგუფთან გვექონდა შეთანხმებული, ზურგიდან დავარტყამდით მათ.

ლერზე. მაგრამ ჩვენ შეგამჩნიეთ და ავედით ბორცვზე, სოფლის მახლობლად. თქვენ ახლოს ჩაგვიარეთ და ძირს შეჩერდით. როცა დავინახეთ, რომ ზევით ამოსვლას აღარ აპირებდით, ჩვენ თვითონ დავეშვიტ ქვევით.

გიოცი. მაშინვე მივხვდი, რომ ვაის გავეყარე და ვუის შევეყარე. ოცდახუთი რვის წინააღმდეგ! ეს ხუმრობა აღარაა. ერჰარდ ტრუფსესმა აბჯროსანი გამიგმირა. ძირს ჩამოვაგდე იგი ცხენიდან. ყველას რომ ისე მამაცურად ებრძოლა, როგორც ის და კიდევ ერთი აბჯროსანი იბრძოდნენ, მე და ჩემს მცირე რაზმს შავი ღლე დაგვადგებოდა.

ლერზე. აბჯროსანი, რომელზეც თქვენ ლაპარაკობთ...

გიოცი. მისებრ მამაცი მებრძოლი მე ჯერ არ მინახავს. ცხელ ღლეში ჩამაგდო. როცა მეგონა, უკვე თავიდან ჩამოვიცილე-მეთქი და დანარჩენთ მივეუბრიალდი, კვლავ ჩემს წინ გაჩნდა და გააფთრებით შემომიბტია. მან სამკლავე გამისხიბა და მკლავში ოდნავ დამჭრა.

ლერზე. აპატიეთ?

გიოცი. ძალიან მომეწყონა.

ლერზე. აბა, მაშ, იმედია, კმაყოფილი დამრჩებით — ჩემი ვაყკაცობის დამამტკიცებელი ნიმუში თვითონ თქვენზე აღვბეჭდე.

გიოცი. მაშ, ის შენა ხარ? კეთილი იყოს შენი მოსვლა, ორ-

გზის კეთილი! შეგიძლია დაიქადო, მაქსიმლიანე, რომ გყავს თუნდაც ერთი ასეთი მსახური.

ლერზე. პირდაპირ მიკვირს, მაშინვე რომ ვერ მიცანით.

გიოცი. თავში როგორ მომივიდოდა აზრად, რომ თავის სამსახურს შემომთავაზებდა ის ადამიანი, რომელიც ასე გააფთრებით ცდილობდა ჩემს დამარცხებას.

ლერზე. აი, სწორედ საქმეც ეგ არის, ბატონო ჩემო! ყრმობიდანვე მხედრად ვმსახურობ და ბევრ რაინდს შევებრძოლებივარ. თავს რომ დაგესხით, ძლიერ გამეხარდა. მანამდე მე მხოლოდ სახელი გამეგონა თქვენი, მაშინ კი პირადად გაგიცანით. თქვენ იცით, რომ მაშინ ვერ გავიძელით, მაგრამ ხომ დარწმუნდით, რომ ეს შიშით არ მომსვლია, რადგან ისევე თქვენ მოგიბრუნდით. ერთი სიტყვით, გნახეთ თუ არა, მაშინვე გადავწყვიტე, რომ თქვენთან გამსახურა.

გიოცი. რამდენ ხანს გინდათ ჩემთან დარჩეთ?

ლერზე. ერთი წელიწადი, მაგრამ ჯამაგირს კი არ გამოგართმევთ.

გიოცი. არა. თქვენ ისევე უნდა გადაგიხადოთ, როგორც სხვებს ვუხდი, და უფრო მეტიც, უნდა გადაგიხადოთ, როგორც ისეთ ადამიანს, რომელმაც რემლინთან მძიმე მდგომარეობაში ჩამაგდო.

გეორგი შემოდის.

გეორგი. ჰანს ფონ ზელბიცი სალამს გითვლით. ხვალ იგი ორმოცდაათი კაცით აქ იქნება.

გიოცი. კარგია!

გეორგი. კონერის მახლობლად ძირს ეშვება საიმპერიო რაზმი, უთუოდ თქვენს დასაზვერავად.

გიოცი. რამდენი კაცი იქნება?

გეორგი. ორმოცდაათი.

გიოცი. მეტი არა? წავიდეთ, ლერზე, ჩვენ მათ გავანადგურებთ; ზელბიცის მოსვლამდე ნაწილი საქმე მაინც მოვითავოთ.

ლერზე. უხვი მოსავალი იქნება! !

გიოცი. ცხენებზე! (გაღიან.)

ბუე ჰაოზის პირას

იმპერატორის ორი აბჯროსანი ერთმანეთს ხვდება.

პირველი აბჯროსანი. აქ რას აკეთებ?

მეორე აბჯროსანი. გავთავისუფლდი საჭირო საქმის გამო. გუშინ საღამომდელი ალიაქოთის შემდეგ გულ-მუცელი ისე მგვრემდა, რომ ყოველ წამს ცხენიდან უნდა ჩამოვმხტარიყავ.

პირველი აბჯროსანი. რაზმი აქ ახლოსაა?

მეორე აბჯროსანი. ტყეშია, აქედან ერთი საათის სავალი გზაც არ იქნება.

პირველი აბჯროსანი. აქ როგორ მოხვდი?

მეორე აბჯროსანი. გეხვეწები, არ გამცე. მინდა მახლობელ სოფლამდე მივადწიო, ვცადო, თბილი საფენები ხომ არ უშველის ჩემს ავადმყოფობას. უენ საიდანღა მოდიხარ?

პირველი აბჯროსანი. მახლობელი სოფლიდან. პური და ღვინო წამოვიღე ჩვენი ოფიცრისათვის.

მეორე აბჯროსანი. ასეა, ასე! იგი ჩვენს თვალწინ ევრე ანეზირებს თავის თავს და ჩვენ კი უნდა ვიმარხულოთ. კარგი საქმეა!

პირველი აბჯროსანი. წამომყევი, უკან დავბრუნდეთ, უკეთურო!

მეორე აბჯროსანი. სულელი ხომ არა ვარ! ბევრი ჩვენი რაზმელი სიამოვნებით იმარხულებდა, ოღონდაც ჩემსავით ასე შორს გამოედწია.

პირველი აბჯროსანი. გესმის? ცხენებს მოაჭენებენ!

მეორე აბჯროსანი. აი, უბედურება!

პირველი აბჯროსანი. მე ხეზე ავცოცდები.

მეორე აბჯროსანი. მე კი ლერწმიანში შევძვრები.

გიოცი, ლერზე, გეორგი ცხენებით.

გიოცი. აქეთ, ამ ტბორის მახლობლად, შემდეგ მარცხნივ ტყეში და ასე მოვექცევით მათ ზურგში. (ახლოს ჩაივლიან.)

პირველი აბჯროსანი (ჩამოცოცდება ხიდან). აქ ყოფნა კარგს არაფერს გვიქადის. მიხელ! პასუხს არ მაძლევ? მიხელ, ისინი უკვე წავიდნენ! (მივიდა ჰაობთან.) მიხელ! ვაიმე! ჩაძირულა!

მიხელ! აღარ ესმის, დამხრჩვალა! ჩამხრჩვალხარ, შე ლაჩარო, შენა! — ჩვენ დავმარცხდით. მტრები, ყველგან მტრები!

გიოცი, გეორგი ცხენებით.

გიოცი. შესდექ, ბიჭო, თორემ ახლავე გაგათავებ!

პირველი აბჯროსანი. შემობრალეთ, ნუ მომკლავთ!

გიოცი. ხმალი მომეცი! გეორგ, წაიყვანე დანარჩენ ტყვე-ებთან, ლერზეს რომ ჰყავს იქ, ტყეში. მე უნდა იმათ გაქცეულ მეთაურს დავეწიო. (გაღის.)

აბჯროსანი. რა დავმართა ჩვენს მეთაურს?

გეორგი. ჩემმა ბატონმა იგა ცხენიდან ისე გადმოანარცხა, რომ ზევიდან თავდაყირა წამოვიდა და მისი ჯილა პირდაპირ ტალახში ჩაერჭო. თავის მხედრებმა წამოაყენეს, შესვეს ისევ ცხენზე და დამთხვეულებივით მოჰკურცხლეს.

(გადიან.)

ბ ა ნ ა კ ი

კაპიტანი. პირველი რაინდი.

პირველი რაინდი. ისინი ბანაკში მორბიან.

კაპიტანი. იგი კვალდაკვალ მოსდევს. ორმოცდაათი კაცი გაგზავნეთ წისქვილისაკენ; თუ ის ძალზე შორს შეიჭრება, იქნებ ხელში ჩაიგდოთ. (რაინდი გაღის.)

შემოდის მეორე რაინდი.

კაპიტანი. როგორაა საქმე, ახალგაზრდავ? მოიმტვრიეთ რქები?

რაინდი. შავი ჭირი მოხვედრია იმ ეშმაკის კერძსა! რკინის რქებიც რომ მქონოდა, მინასავით დაილეწებოდა. ისე წამომიჭროლა, მეგონა, მეხი დამეცა და მიწაში ჩავიფალი-მეთქი.

კაპიტანი. ღმერთს მადლობა შესწირეთ, რომ ცოცხალი მაინც გადარჩენილხართ.

რაინდი. მადლობა რისთვისღა შევწირო, ორი ნეკნი ჩამტვრეული მაქვს... სად არის ფერშალი?

ი ა ქ ს ტ ჰ ა უ ზ ე ნ ი

გ ი ო ც ი . ზ ე ლ ბ ი ც ი .

გ ი ო ც ი . რას იტყვი, ზელბიც, ჩემს შერისხვაზე?

ზ ე ლ ბ ი ც ი . ვაისლინგენის ოინია.

გ ი ო ც ი . ეგრე ფიქრობ?

ზ ე ლ ბ ი ც ი . კი არა ვფიქრობ, ვიცი.

გ ი ო ც ი . საიდან?

ზ ე ლ ბ ი ც ი . აკი გითხარი, რომ იმპერატორის ამაღლაში იყო და რაიხსტაგს ესწრებოდა-მეთქი.

გ ი ო ც ი . კეთილი. ვაისლინგენს კიდეც დავმართებთ ოინს.

ზ ე ლ ბ ი ც ი . იმედი მაქვს.

გ ი ო ც ი . წავიდეთ! კურდღლებზე ნადირობა ახლა იწყება.

ბ ა ნ ა კ ი

კ ა პ ი ტ ა ნ ი . რ ა ი ნ დ ე ბ ი .

კ ა პ ი ტ ა ნ ი . ასე არაფერი გამოვა, ბატონებო. იგი ერთიმეორეზე ამსხვრევს ჩვენს რაზმებს; ვინც ჯერ კიდეც ცოცხალია და ტყვედ არ ჩავარდნილა, ღმერთმა უწყის, საით გარბის, და უფრო მალე თურქეთში აღმოჩნდება, ვიდრე ჩვენს მხარეში. ყოველდღე ვსუსტდებით. ერთხელ და სამუდამოდ უნდა გავათაოთ მასთან საქმე, ეს ხუმრობა როდია. ახლა მე თვითონ წავიყვანთ. დაე, ბერლიხინგენმა გაიგოს, ვისთან აქვს საქმე.

რ ა ი ნ დ ი . ჩვენ ყველანი თანახმა ვართ, მაგრამ იგი ისე მარჯვე და გაწაფულია საველე ბრძოლაში, ისე კარგად იცის ამ მოთების ასავალ-დასავალი, რომ მისი შეპყრობა ისევე ძნელია, როგორც თავის დაჭერა პურიით სავსე ბელელში.

კ ა პ ი ტ ა ნ ი . არაფერია, შევიპყრობთ. ჯერ იაქსტჰაუზენისკენ! ნებაგს თუ არ ნებაგს, იგი იძულებული გახდება გამოცხადდეს თავის ციხე-დარბაზის დასაცავად.

რ ა ი ნ დ ი . მთელი რაზმი უნდა წავიდეს?

კაპიტანი. რაღა თქმა უნდა. იცით, რომ ჩვენ ასე კაცი უკვე დავკარგეთ?

რაინდი. ამიტომაც უნდა ავჩქარდეთ, ვიდრე ყინული არ გამდნარა; ძალზე დაცხა და კარაქივით ვდნებით ამ მზეზე.
(გაღის.)

მთები და ტყე

გიოცი. ზელებიცი. რაზმი.

გიოცი. მთელი ჯარი მოდის. ზიკინგენის მხედრებმა სწორედ სულზე მოგვისწრეს.

ზელებიცი. ჯგუფ-ჯგუფად დავიყოფით. მე ამ ბორცვს მარცხნიდან შემოვუვლი.

გიოცი. კარგი. შენ კი, ფრანც, წაიყვანე ორმოცდაათი კაცი და მარჯვნივ. ტყით გასწიე. ისინი მდელოზე მოდიან. მე დავხვდები იმათ. შენ ჩემთან დარჩები. გეორგ. რა წამსაც დაინახაეთ, რომ ისინი თავს დამესხნენ, მაშინვე გვერდებიდან დასცხეთ. ერთი მაგრად გაუასილაქოთ. არც კი ფიქრობენ, რომ მარჯველ დავუხვდებით. (ვაღის.)

ველი, ერთ მხარეს — მალღობი, მეორე მხარეს — ტყე

კაპიტანი. დამსჯელი რაზმი.

კაპიტანი. ველზე დგას! ეს თავხედობაა. სეირს ვუჩვენებ ამისათვის. როგორ? ვერ ამჩნევს ამ ნიაღვარს, მისკენ რომ მიექანება?

რაინდი. არ მსურს, რომ რაზმს თქვენ წარუძღვეთ. მას ისეთი გაშმაგება ეტყობა სახეზე, რომ ვინც პირველი შეეტაკება, მგონი ცოცხლად ჩაფლას მიწაში. უკან იარეთ!

კაპიტანი. ეგ მე არ მინდა.

რაინდი. გთხოვთ. ჯერ კიდევ აკოწიწებთ ამ წვეპლების კონას, ხელი რომ შეუშვათ და დაიშალოს, ბერლიხინგენი ისლის ღეროებივით დაგვამტვრევს ცალ-ცალკე.

კ ა პ ი ტ ა ნ ი. ჰეი, მეზუქვე! ჩაჰბერე, რომ იგი მთლად გავაქროთ ბრძოლის ველიდან. (გაღის.)

ზ ე ლ ბ ი ც ი. ოთხით მოაჭენებს ცხენს მალლობის უკანა მხრიდან.

ზ ე ლ ბ ი ც ი. უკან მომყევით! ისე დავცხოთ, რომ თავზარდაცემულნი გაიძახოდნენ: თითოეულს ცხრა-ცხრა ხელი აბიაო.

ლ ე რ ზ ე ტყიდან.

ლ ე რ ზ ე. ვუშველოთ გიოცს! ლამისაა ალყაში მოექცეს. შენ უკვე გზა გასწმინდე, მამაცო ზელბიც. ჩვენ კი ამ ველზე დავთესავთ მათ ღიჰა-რძილა თავებს. (გაღის. ისმის ბრძოლის ხმა.)

ბოროტნი სათვალთვალო კოზაით

დაკრილი ზ ე ლ ბ ი ც ი. ა ბ ჯ რ ო ს ა ნ ე ბ ი.

ზ ე ლ ბ ი ც ი. აქ დამასვენეთ და გაბრუნდით გიოცისაკენ! პ ი რ ვ ე ლ ი ა ბ ჯ რ ო ს ა ნ ი. ნება გვიბოძეთ, დავრჩეთ, ბატონო. დაგჭირდებით.

ზ ე ლ ბ ი ც ი. ავიდეს ვინმე საგუშაგოზე და გადახედოს, როგორ მიდის საქმე.

პ ი რ ვ ე ლ ი ა ბ ჯ რ ო ს ა ნ ი. როგორ უნდა ავიდე ზევით?

მ ე ო რ ე ა ბ ჯ რ ო ს ა ნ ი. მხრებზე შემადექი, მაშინ შეგეძლება კედლის ნაპრალზე მოიკიდო ფეხი და სათოფურამდე მიადწიო. პ ი რ ვ ე ლ ი ა ბ ჯ რ ო ს ა ნ ი (ზევით ადის). აჰ, ბატონო!

ზ ე ლ ბ ი ც ი. რას ხედავ?

პ ი რ ვ ე ლ ი ა ბ ჯ რ ო ს ა ნ ი. თქვენი მხედრები მირბიან მალლობისკენ.

ზ ე ლ ბ ი ც ი. დასწყევლოს ღმერთმა იგ ლაჩრები. ოღონდაც გამაგრებულიყვნენ და თუნდაც ტყვია მომხვედროდა შუბლში. დე, ვინმე იქით გაექანოს ცხენით! რადაც არ უნდა დავგიჯდეს, უნდა შევაჩეროთ. (აბჯროსანი გაღის.) გიოცს ხედავ?

ა ბ ჯ რ ო ს ა ნ ი. სამ შავ ფრთას ვხედავ ცხარე ბრძოლის შუაგულში.

ზ ე ლ ბ ი ც ი. იცურე შენ, მარჯვე მცურავო! მე კი აქ ვწევარ. ა ბ ჯ რ ო ს ა ნ ი. თეთრი ჯილა! ვინ უნდა იყოს?

ზ ე ლ ბ ი ც ი. მეთაური.

ა ბ ჯ რ ო ს ა ნ ი. გიოცი მიიწვევს მისკენ! აჰ! იგი ძირს ეცემა.

ზ ე ლ ბ ი ც ი. მეთაური?

ა ბ ჯ რ ო ს ა ნ ი. დიახ, ბატონო.

ზ ე ლ ბ ი ც ი. კარგია, კარგი!

ა ბ ჯ რ ო ს ა ნ ი. ვაიმე! ვაიმე! გიოცს ველარ ვხედავ.

ზ ე ლ ბ ი ც ი. მაშ, მოკვდი, ზელბიც!

ა ბ ჯ რ ო ს ა ნ ი. საშინელი ბრძოლაა გახურებული, სადაც ის იდგა. გეორგის ცისფერი ჯილაკი გაჰქრა.

ზ ე ლ ბ ი ც ი. ჩამოდი. ლერზეს ვერ ხედავ?

ა ბ ჯ რ ო ს ა ნ ი. ველარავის ვხედავ. ყველაფერი ერთმანეთში აირია.

ზ ე ლ ბ ი ც ი. ყველაფერი გათავდა. ჩამოდი. როგორ იბრძოდნენ ზიკინგენის მხედრები?

ა ბ ჯ რ ო ს ა ნ ი. ყოჩაღად. აგერ, ერთი გარბის ტყისაკენ. აგერ, მეორეც! მთელი რაზმი! გიოცი არ ჩანს.

ზ ე ლ ბ ი ც ი. ჩამოდი ძირს!

ა ბ ჯ რ ო ს ა ნ ი. არ შემიძლია... რა კარგია! რა სასიხარულო! გიოცსა ვხედავ, გეორგიც დავინახე!

ზ ე ლ ბ ი ც ი. ცხენებზე სხედან?

ა ბ ჯ რ ო ს ა ნ ი. დიახ, ცხენებზე! გამარჯვება! გამარჯვება! ისინი გარბიან.

ზ ე ლ ბ ი ც ი. იმპერიის ჯარისკაცები?

ა ბ ჯ რ ო ს ა ნ ი. დროშა მებრძოლთა შუაგულში ფრიალებს. გიოცი მიიწვევს დროშისაკენ. ისინი გაიფანტნენ. აგერ გიოცი მტრებს დაეწია. დროშა ხელთ იგდო. იგი გამაგრდა. მის ირგვლივ ერთი მუჟა ხალხილა დარჩა, ჩემმა ამხანაგმა გიოცთან გააღწია... ისინი აქეთ მოჰქრიან.

გ ი ო ც ი. გ ე ო რ გ ი. ლ ე რ ზ ე. რ ა ზ მ ი.

ზ ე ლ ბ ი ც ი. მომილოცავს, გიოცი! გავიმარჯვეთ! გავიმარჯვეთ!

გ ი ო ც ი. (ცხენიდან ჩამოხტება.) ძვირად დაგვიჯდა! ძვირად! დაჰკრილი ხარ, ზელბიც?

ზ ე ლ ბ ი ც ი. შენ ცოცხალი ხარ, გამარჯვებული! მე კი ბევრი არაფერი გამიკეთებია. ჩემი ქოფაკი მხედრები! როგორ დააღწიე თავი?

გ ი ო ც ი. ამჯერად მაგრა დაგვცხა. ჩემს სიცოცხლეს გეორგსა და ლერწხეს ვუმაღლი. მეთაური ცხენიდან გადმოვავდე. მათ ძირს დასცეს ჩემი ცხენი და ზედ მომაწყუნენ. გეორგი ჩემსკენ გამოიჭრა. ჩქარობდა ძალზე. მე ელვის სისწრაფით მოვახტი მის ცხენს და გეორგიც თვალის დახამხამებაზე ისევ ცხენზე იჯდა. როგორ იშოვე ცხენი?

გ ე ო რ გ ი. ჩემი ხანჯლით გავგმირე ერთ-ერთი მებრძოლი. რომელიც შენამდე მოღწევას აპირებდა. როცა მისმა ჯაჭვ-კურტაკმა ზევით წამოიწია, იგი წამსვე ძირს დაენარცხა და, ამგვარად, თქვენ მტრისაგან გიხსენით, ხოლო ჩემთვის ცხენი ვიშოვე.

გ ი ო ც ი. ასე გავიჩხირეთ, ვიდრე ფრანცი არ მოგვეშველა. მაშინ კი დავუწყეთ მათ უღეტა, რომ თავი დაგვეღწია.

ლ ე რ ზ ე. იმ ძაღლებს კი, რომელთაც მე წინ მივუძღოდი, სხვა მხრიდან უნდა დაერთყათ მტრისთვის, ვიდრე ერთმანეთს არ შეეხვდებოდით. მაგრამ მათაც იმპერიის ჯარისკაცებით მოკურცხლეს.

გ ი ო ც ი. გარბოდა მტერიცა და მეგობარიც. მხოლოდ მეგობართა მცირე ჯგუფი მიმაგრებდა ზურგს. მე საკმაო საქმე გამომიჩნდა ჩემს წინ მდგარ ყმაწვილებთან. მათი მეთაურის ცხენიდან ჩამოგდება ძლიერ დაგვეხმარა, რომ თავზარი დამეცა მათთვის და იმათაც მოუსხვეს. ხელთ ვიგდე მოწინააღმდეგის დროშა და რამდენიმე ტყვე.

ზ ე ლ ბ ი ც ი. მეთაური ხელიდან დაგისხლტათ?

გ ი ო ც ი. იმ აურზაურში მებრძოლებმა წაიყვანეს იგი. წავიდეთ. ბიჭებო! წავიდეთ, ზელბიც! გააკეთეთ ხის ტოტების საკაცე; შენ ხომ ცხენზე შეჯდომა არ შეგიძლია. წავიდეთ ჩემს ციხე-დარბაზში. ისინი გაფანტულნი არიან. მაგრამ ჩვენ ცოტანი ვართ და მე არ ვიცი. ჰყავთ თუ არა მათ ჯარი კიდევ. მინდა გავიმასპინძლდეთ, ჩემო მეგობრებო, ერთი ჭიქა ღვინო ასეთი ბრძოლის შემდეგ უფრო სასიამოვნოა.

ზ ა ნ ა კ ი

კ ა პ ი ტ ა ნ ი.

კ ა პ ი ტ ა ნ ი. მე თქვენ ყველას საკუთარი ხელით დაგახრჩობდით! რას გარბოდნენ! მას ერთი ჯარისკაციც კი აღარ შერჩა! ერთ კაცს როგორ გაექცნენ! ამას არავინ დაიჯერებს, თუ ვინმეს ჩვენ

დაცინვა არ მოესურვა. გასწით ყოველ კუთხეში თქვენ, თქვენცა და თქვენც. სადაც კი ნახოთ ლტოლვილი მხედრები, მორეკეთ უკან ან ადგილზევე დახოცეთ. ანგარიში უნდა გავასწოროთ, თუნდაც ამას მთელი ჯარი მსხვერპლად შეეწიროს.

ი ა პ ს ტ ჰ ა უ ზ ე ნ ი

გ ი ო ც ი . ლ ე რ ზ ე . გ ე ო რ გ ი .

გ ი ო ც ი . ერთი წამიც არ უნდა დავაყოვნოთ. საბრალო ყრმებო, არ შემიძლია ოდნავ სული მოგათქმევინოთ. სასწრაფოდ გაეშურეთ ყოველ მხარეს, იქნებ სადმე იშოვოთ მხედრები. ყველამ ვაილერნში მოიყაროს თავი. იგი ყველაზე მეტად საიმედო ადგილია. თუ დავაყოვნებთ, ისინი ჩემს ციხე-დარბაზს მოადგებიან. (გეორგი და ლერზე გადიან.) დასაზვერავად უნდა გავგზავნო ვინმე. ცხელი ღღე დაგვადგება. მამაცი ვაჟაკები მაინც მაშოვნინა! ესენი ხომ ცხვრები არიან.

ზ ი კ ი ნ გ ე ნ ი . მ ა რ ი ა .

მ ა რ ი ა . ნუ მიატოვებთ ჩემს ძმას, ძვირფასო ზიკინგენ, გთხოვთ. გვედრებით! მისი, თქვენი და ზელბიცის მხედრები — ყველანი გაითანტნენ. იგი მარტოდმარტოა ახლა, ზელბიცი ხომ დაჭრილია და თავის ციხე-დარბაზში იმყოფება. ძალზე მეშინია.

ზ ი კ ი ნ გ ე ნ ი . დამშვიდდით, არ წავალ.

შემოდის გ ი ო ც ი .

გ ი ო ც ი . წავიდეთ ეკლესიაში, მღვდელი გველოდება. თხუთმეტ წუთში ჯვარდაწერილი წყვილი უნდა იყოთ.

ზ ი კ ი ნ გ ე ნ ი . ნება მიბოძე, აქ დავრჩე.

გ ი ო ც ი . ახლავე წაბრძანდით ეკლესიაში.

ზ ი კ ი ნ გ ე ნ ი . სიამოვნებით, მაგრამ შემდეგ?

გ ი ო ც ი . შემდეგ თქვენი გზით წახვალთ.

ზ ი კ ი ნ გ ე ნ ი . გიოც!

გ ი ო ც ი . არ გასურთ ეკლესიაში წასვლა?

ზ ი კ ი ნ გ ე ნ ი . წავიდეთ, წავიდეთ!

გ ა ნ ა კ ი

კ ა პ ი ტ ა ნ ი. რ ა ი ნ დ ი.

კ ა პ ი ტ ა ნ ი. სულ რამდენი კაცია?

რ ა ი ნ დ ი. ას ორმოცდაათი.

კ ა პ ი ტ ა ნ ი. ოთხასიდან! ცუდადაა საქმე. ახლავე ამხედრდით და გასწიეთ პირდაპირ იაქსტჰაუზენისაკენ, ვიდრე იგი ხელახლა ძალ-ღონეს მოიკრებს და გზას გადაგვიღობავს.

ი ა ქ ს ტ ჰ ა უ ზ ე ნ ი

გ ი ო ც ი. ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი. მ ა რ ი ა. ზ ი კ ი ნ გ ე ნ ი.

გ ი ო ც ი. ღმერთმა დაგლოცოთ, მოგივლინოთ დღენი ნეტარი. რაც თქვენ დაგაკლდეთ, ის თქვენს შვილებს შეემატოს.

ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი. ღმერთმა ქნას, ისინი თქვენებრ პატიოსნები გამოვიდნენ, დანარჩენი კი თავისთავად იქნება.

ზ ი კ ი ნ გ ე ნ ი. დიდად გმადლობთ, ჩემო ძვირფასო, გმადლობთ, მარია. მე თქვენ საკურთხეველთან მიგიყვანეთ, თქვენ კი ნეტარებისკენ უნდა წამიყვანოთ.

მ ა რ ი ა. ჩვენ ერთად გავუდგებით გზას ამ უცხო და დიდებულ ქვეყანაში.

გ ი ო ც ი. ბედნიერ მგზავრობას გისურვებთ!

მ ა რ ი ა. მე ეგ არ მიგულისხმია. არ დაგტოვებთ.

გ ი ო ც ი. უნდა დაგვტოვოთ, ჩემო ძვირფასო დაო.

მ ა რ ი ა. ძლიერ შეუბრალებელი ხარ, ძმაო ჩემო!

გ ი ო ც ი. თქვენ კი უფრო გულჩვილი ხართ. ვიდრე შორს-მკვრეტელი.

შემოდის გ ე ო რ გ ი.

გ ე ო რ გ ი (საიდუმლოდ). ვერავინ ვიშოვნე; მხოლოდ ერთი დავიყოლიე, მაგრამ შემდეგ გადაიფიქრა და იმანაც უარი მითხრა.

გ ი ო ც ი (ჩუმალ). კარგი, გეორგ. ჩანს, რომ ბედი უკვე მალა-ტობს. მაგას მეც ვგრძნობდი წინასწარ. (ხმამალა) გთხოვთ, ამ საღამოსვე გაემგზავროთ, ზიკინგენ, დაიყოლიეთ მარია. იგი ხომ თქვენი ცოლია. დაე, მან ეს იგრძნოს. როცა ცოლები ჩვენს საქმე-

ებში ჩარევას დაიწყებენ, მაშინ მტერი ტრიალ მინდორზეც კი თავს უფრო უშიშრად იგარძნობს, ვიდრე ჩვენ — ციხე-დარბაზში გამაგრებულნი.

შემოდის ა ბ ჯ რ ო ს ა ნ ი.

ა ბ ჯ რ ო ს ა ნ ი (ჩუმაღ). იმპერიის ესკადრონი მარშით მოიძიარება აქეთკენ.

გ ი ო ც ი. მე ისინი წკებლის ცემით გამოვავთხიზლე. რამდენი კაცი იქნება?

ა ბ ჯ რ ო ს ა ნ ი. დაახლოებით ორასი. ორი საათის გზა თუ დარჩენიათ აქამდე.

გ ი ო ც ი. მაშ, ჯერ კიდევ მდინარის გაღმა იქნებიან!

ა ბ ჯ რ ო ს ა ნ ი. დიახ, ბატონო.

გ ი ო ც ი. ორმოცდაათი კაცი მაინც რომ მყოლოდა, თავს ველარ დამესხმოდნენ. ლერზე არ გინახავს?

ა ბ ჯ რ ო ს ა ნ ი. არა, ბატონო.

გ ი ო ც ი. გადაეცი ყველას, რომ მზად იყვნენ. ერთმანეთს უნდა დავშორდეთ, ჩემო ძვირფასებო! იტირე, ჩემო კეთილო მარია, დადგება დრო და შენც გაიხარებ. უმჯობესია იტირო ქორწინების ჟამს, ვიდრე უზომო სიხარული გაგიხდეს მომავალ უბედურებათა მათუწყებელი. მშვიდობით, მარია! მშვიდობით, ძმაო!

მ ა რ ი ა. მე თქვენ ვერ დავტოვებთ! ძვირფასო ძმაო, ნება მომეცი, დავრჩე. ნუთუ ჩემს ქმარს იმდენ პატივს არა სცემ, რომ ამ უკიდურეს გაჭირვების ჟამს გაუბრბი მის დახმარებას?

გ ი ო ც ი. დიახ, ძლიერ შორს შევეტოპე. იქნებ ჩემი აღსასრული კიდევაც მოახლოვდა. შენ და ზიკინგენი კი ახლა იწყებთ ცხოვრებას და თქვენი ბედი ჩემსას არ უნდა დაუკავშიროთ. უკვე ვუბრძანე, ცხენები შეკაზმონ. ახლავე უნდა გაემგზავროთ.

მ ა რ ი ა. ო, ძმაო! ძმაო!

ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი (ზიკინგენს). დაემორჩილეთ მას! გაემგზავრეთ!

ზ ი კ ი ნ გ ე ნ ი. წავიდეთ, ძვირფასო მარია!

მ ა რ ი ა. შენც? გული მისკდება მწუხარებისაგან

გ ი ო ც ი. მაშ, დარჩი, რაღა გაეწყობა. ჩემს ციხე-კოშკს მალე ალყას შემოარტყამენ.

მ ა რ ი ა. ვაგლახ! ვაგლახ!

გიოცი. ჩვენ რავს დავიცავთ და ვიბრძოლებთ უკანასკნელ სისხლის წვეთამდე.

მარია. შეგვიბრალე, დედაო ღვთისაჲ!

გიოცი. ბოლოს და ბოლოს, ან დავიხსოვებით, ან დავნებდებით. შენ კი უნდა დაიტირო ჩვენთან ერთად შენი კეთილშობილი ქმარიც, მონაწილე ჩემი ბედისა.

მარია. რატომ მტანჯავ? რატომ მაწამებ?

გიოცი. დარჩი! დარჩი! ჩვენ აქ ერთად დავვატყვევებენ. შენც ჩემთან ერთად დაინთქმები ამ უფსკრულში, ზიკინგენ! მე კი იმედი მქონდა, რომ ამ უბედურებიდან გამომიხსნიდი.

მარია. წავიდეთ! აჰ, ძმაო, ძმაო!

გიოცი. როცა სამშვიდობოს გაიყვან ჩემს დას, მეც მომიგონეთ.

ზიკინგენი. ვიდრე არ გავიგებ, რომ თქვენ საფრთხე ატყდათ, მის სარეცელს არ გავიზიარებ.

გიოცი. დაო, საყვარელო დაო! (პკონის.)

ზიკინგენი. წავიდეთ! წავიდეთ!

გიოცი. ერთი წამი კიდევ მოიცადეთ. მე კიდევ ვნახავთ. დამშვიდდით, კიდევ ვნახავთ ერთმანეთს. (ზიკინგენი და მარია გადიან.) ძალით გავგზავნი. აი, მარია მიდის, მე კი მსურდა დარჩენილიყო. ელისაბედ, მარტო შენ დამრჩი.

ელისაბედი. სიკვდილამდე შენთან ვიქნები!

გიოცი. ვინაც ღმერთს უყვარს, ასეთ ცოლსაც მას მისცემს მხოლოდ.

შემოდის გეორგი.

გეორგი. ისინი უკვე მოახლოვდნენ. კოშკიდან დავინახე. მზე ამოვიდა და თვალი მოგკარ, როგორ ეღვარებდნენ მათი შუბლები. თუმცა მათ დანახვაზე ისე შევშინდი, როგორც კატას შევშინდება. როცა თავთა ლაშქარს იხილავს ხოლმე. ეს კია, ვირთაგვების როლში ჩვენ გამოვდივართ ახლა.

გიოცი. შეამოწმე ჭიშკრის ურდულები. მიაყარე შიგნიდან ქვა და ხერგი! (გეორგი გადის.) ვნახოთ, სადამდე ეყოფათ სულელური მოთმინება ან თავიანთი ცხვირებით კედელს როგორ შემოანგ-

რევენ. (ისმის მებუჯის ხმა.) აჰა! წითელხიფთანინი არამზადა გვეკითხება, უნამუსოები გავხდებით თუ არა. (მიდის ფანჯრისაკენ.) რა ამბავია? (შორიდან მოისმის ლაპარაკის ხმა.)

გიოცი (თავისთვის ჩაილაპარაკებს). ყულფი შენს კისერზე! (მებუჯი განაგრძობს ლაპარაკს.) „უდიდებულესობის შეურაცხმყოფელი!“ ბრძანება ხუცესმა შეადგინა. (მებუჯემ ლაპარაკი დაამთავრა. ვიოცი პასუხს აძლევს.) მე დაგნებდეთ? ჩემი ბედ-იღბალი თქვენ ჩაგაბაროთ? ვის ელაპარაკებით? ყაჩაღი ხომ არა ვარ?! უთხარი შენს კაპიტანს, რომ მის იმპერატორობითს უდიდებულესობას, როგორც ყოველთვის, ჯეროვან პატივსა ვცემ. ხოლო მას კი, ასე გადაეცი კაპიტანს შენსას, მას შეუძლია მე... (ფანჯარას მიაჯახუნებს.)

აღსა. სამზარეულო

ელისაბედი. გიოცი.

გიოცი. ბევრი საქმე გაქვს, საბრალო მეუღლეც.

ელისაბედი. ნეტავ უფრო მეტი მქონდეს. ჩვენ დიდხანს ვეღარ გავძლებთ.

გიოცი. აღარ დაგვცალდა, რომ სურსათი მოგვემარაგებინა.

ელისაბედი. მერედა, რამდენ ხალხს უნდა კვება. ღვინო უკვე გვითავდება.

გიოცი. იმ დრომდე მაინც გავძლოთ, სანამ კაპიტულაციის წინადადებას არ მოგვცემენ. ვაჟკაცურად ვუწევთ წინააღმდეგობას. ისინი მთელი დღე გვესვრიან, მაგრამ მხოლოდ კედლებსა და მიწებს გვიზიანებენ. ლერზე ყოჩაღი ბიჭია. იგი ყოველთვის მზადაა თავისი სიათით; მოახლოვდება თუ არა ვინმე, ბუჭ და კაცი უკვე ძირს გდია.

აბჯროსანი. ნახშირი მოგვეცით, ქალბატონო!

ელისაბედი. ნახშირი რაღა გინდათ?

აბჯროსანი. ტყვია სულ გამოგველია. ახალი უნდა ჩამოვასხათ.

გიოცი. თოფის წამლის საქმე როგორღაა?

აბჯროსანი. არა უშავს რა. თოფის წამალს ფუჭად როდი ვზარჯავთ.

ლ ე რ ზ ე. ხელში ტყვიის ჩამოსასხმელი ყალიბით.
ა ბ ჯ რ ო ს ა ნ ი ნახშირით.

ლ ე რ ზ ე. დაყარე აქ და წადი, სახლი დაათვალიერე, სად შეიძლება ტყვიის შოვნა. ამასობაში მეც აქ რამეს ვიშოვი. (ამოიღებს ფანჯრის ჩარჩოს და მინებს დაამსხვრევს.) ყველაფერი გამოსადეგია. ეს წუთისოფელი ასეა მოწყობილი: არავინ იცის, საქმე როგორ დატრიალდება. მეშუშე, რომელმაც ეს მინები ჩასვა, ალბათ არც ფიქრობდა, რომ ამ ფანჯრის ალათების ტყვია მის ერთ-ერთ ბაღიშიშვილს თავს საშინლად დაუზიანებს. ასევე მამაჩემსაც, რომელმაც ამქვეყნად მომავლინა, უთუოდ არ უფიქრია, რომელი ფრინველის საჯიჯგნი ან რომელი ჭიის შესაჭმელი გავზნებდოდი.

შემოდის გ ე ო რ გ ი ხელში სახურავის ღარღანით.

გ ე ო რ გ ი. აჰა, ესეც შენი ტყვია. თუ ამის ნახევარი მაინც მიზანში მოხვდა, მაშინ ვეღარავინ ეტყვის მის უდიდებულესობას: „ხელმწიფეო, ცუდად ვიბრძოდით“.

ლ ე რ ზ ე (სკრის ღარღანს). დიდებული ნაჭერია.

გ ე ო რ გ ი. დაე, წვიმამ სხვა გზა მოძებნოს! ამის გამო მე თავს არ შევიწუხებ. მამაცი მხედარი და კოკისპირული წვიმა გზას ყველგან გაიკვლევენ.

ლ ე რ ზ ე (ასხამს). დაიჭი კოვზი! (მიღის ფანჯარასთან.) აი, იქ იმპერიის რომელიღაც საჭურველთმტვირთველი დაყიალობს. ისინი ფიქრობენ, რომ ტყვია-წამალი სულ გაგვითავდა. დე, ერთი გასინჯოს პირდაპირ ტაფიდან გადმოღებული ცხელი ტყვია. (სტენის.)

გ ე ო რ გ ი (კოვზს დადებს). ერთი შემახედე.

ლ ე რ ზ ე (ესვრის). სული გააფრთხო ბელურაბ!

გ ე ო რ გ ი. წელან მაგან მესროლა, (ტყვიას ასხამენ.) როდესაც სამერცხლურიდან გავძვერი ღარღანის გულისათვის, მაგრამ მტრედს მოახვედრა, რომელიც ჩემს მახლობლად იჯდა. იგი შიგ ღარღანში ჩავარდა. მე მადლობა გადაეუხადე მას შემწვრისათვის და ორმაგი ნადავლით უკანვე ჩამოვძვერი.

ლ ე რ ზ ე. აჰა, დატენოთ სიათები და შემოვიაროთ მთელი ციხე-კოშკი, რომ სადილი ალალი იყოს ჩვენზე.

შემოდის გ ი ო ც ი.

გ ი ო ც ი. მოიცა, ლერზე! მინდა მოგელაპარაკო. შეგიძლია სანადიროდ გასწიო. გეორგ. (გეორგი გადის.) ისინი რალაც წინადადებას ამზადებენ.

ლ ე რ ზ ე. ჩავალ მათთან და გავიგებ. რა წინადადებაა.

გ ი ო ც ი. მე ვფიქრობ რაინდულ პატიმრობას შემთავაზებენ გარკვეული პირობებით.

ლ ე რ ზ ე. ო, ეგ არ ვარგა. არ სჯობდა თავისუფლად გავეშვიო აქედან? თქვენ ხომ ზიკინგენის იმედი აღარა გაქვთ, ალყა მოხსნას? ოქრო-ვერცხლს კი ისე დაფვლავდით, რომ მათ ჯადოსნური ჯოხითაც ვერ ეპოვნათ, ჩავაბარებდით ციხეს და თვითონ კი უვნებლად გავეცლებოდით.

გ ი ო ც ი. არ გავგიშვებენ.

ლ ე რ ზ ე. ცდა ბედის მონახევრეაო. წავიყოლებ საიმედო დაცვას და ჩავალ მათთან. (გადის.)

დ ა რ ბ ა ზ ი

გ ი ო ც ი. ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი. გ ე ო რ გ ი. ა ბ ჯ რ ო ს ნ ე ბ ი
სუფრასთან.

გ ი ო ც ი. ასე დაგვაახლოვა საფრთხემ ერთმანეთთან. მიიროთ-ვით, ჩემო მეგობრებო! ნურც ღვინის დაღვევას დაივიწყებთ! ბოთლი გამოცარიელებულა. ერთი კიდევ მოიტანე, საყვარელო მეუღლე! (ელისაბედი მხრებს აიჩეჩავს.) ერთი ბოთლიც აღარ დარჩა?

ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი. (ჩუმად). ერთი ბოთლიდაა, შენტვის გადავინახე.

გ ი ო ც ი. არა, ძვირფასო! აქ მოიტანე! მე კი არა, ამათ სჭირდებათ ჯანზე მოყვანა. მე ხომ ჩემი საქმისათვის ვიბრძვი.

ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი. გამოიღეთ კარადიდან!

გ ი ო ც ი. ეს უკანასკნელია და, ჩემი ფიქრით, აზრი სულაც არა აქვს მის შენახვას. დიდი ხანია ასე მხიარულად არა ვყოფილვარ. (ასხამს.) გაუმარჯოს იმპერატორს!

ყ ვ ე ლ ა. გაუმარჯოს!

გ ი ო ც ი. დაე, ეს იყოს უკანასკნელი სიტყვა, თუ სიკვდილი გვიწერია. მე მიყვარს იგი; ჩვენ ხომ ერთნაირი ბედი გვაქვს. მე იმპერატორზე ბედნიერიც კი ვარ. მან უნდა თავგები დაიჭიროს

საიმპერიო ხარისხისათვის, ამ დროს კი ვირთხები მის სამფლობელოს აოხრებენ. იმპერატორს ზოგჯერ სიკვდილიც კი ურჩევნია ასეთ დაძაბუნებულ სიცოცხლეს. (ასხამს.) სწორედ თითო-თერთო კიდევ გამოგვივა. მაგრამ, როცა სისხლი ძარღვებიდან ისე დაიწყებს ღენას, როგორც ღვინო მოდის ამ ბოთლიდან, ჯერ ნაკადივით, შემდეგ კი წვეთწვეთობით (ასხამს თავის ჭიქაში დარჩენილ ღვინოს უკანასკნელ წვეთებს.) რა იქნება მაშინ ჩვენი უკანასკნელი სიტყვა?

გ ე ო რ გ ი. გაუმარჯოს თავისუფლებას!

გ ი ო ც ი. გაუმარჯოს თავისუფლებას!

ყ ვ ე ლ ა. გაუმარჯოს თავისუფლებას!

გ ი ო ც ი. და როცა იგი მოგვინელებს, შეგვიძლია მშვიდად დავიხოცნეთ. მაშინ ჩვენი სული იხილავს ჩვენს ბედნიერ შვილიშვილებს და მათ ბედნიერ იმპერატორებს. თუ მსახურნი თავადებს ისევე ერთგულად და თავისუფლად მრემსახურებიან, როგორც თქვენ მე მემსახურებით, მაშინ თავადებიც იმპერატორს ისეთსავე სამსახურს გაუწევენ, როგორიც მე მსურდა მისთვის.

გ ე ო რ გ ი. მანამდე ბევრი რამ უნდა შეიცვალოს.

გ ი ო ც ი. არც ისე ბევრი, როგორც გვეგონა. განა თავადთა შორის არ შევხვედრივარ საუცხოო ადამიანებს? ნუთუ მათი მოდგმა სულ ამოწყდა? ეს კეთილი ადამიანები თვითონაც ბედნიერები იყვნენ და ქვეშევრდომნიც ბედნიერები ჰყავდათ. ისინი თავიანთ გვერდით ითმენდნენ კეთილშობილ, თავისუფალ მეზობელს, არც ეშინოდათ და არც შურდათ მისი რაიმე; უხაროდათ კიდევაც, როცა თავიანთ თანასწორთ საკუთარ სუფრაზე იხილავდნენ, და არ სჭირდებოდათ, რაინდები მლიქვნელებად გადაექციათ, რათა კარგად ეცხოვრათ.

გ ე ო რ გ ი. თქვენ იცნობდით ასეთ თავადებს?

გ ი ო ც ი. რა თქმა უნდა. ჩემს სიცოცხლეში არასოდეს დამავიწყდება ლანდგრაფი ჰანაუელმა ნადირობაზე რომ თავადები და რაინდები მიიწვია; ისინი ღია ცის ქვეშ მიეცნენ ნადიმს, სოფლები კი გამორბოდნენ მათ სანახავად. ეს თავის განდიდებისათვის მოწყობილი მასკარადი როდი იყო. მაგრამ სახეჩამრგვალებული ბიჭები და გოგოები, ყველას ლოყები რომ ბროწეულივით უღაჟღაჟებდა, მეოჯახე მამაკაცები თუ ჯან-ლონით აღსავსე მოხუცები, ეს სიხარულით გაბადრული სახეები მოწმობდა იმას, თუ როგორ

იზიარებდნენ ისინი დიდებულებას თავიანთი ბატონისას, რომელიც ღია ცის ქვეშ მათთან ერთად ქეიფობდა.

გეორგი. ეგ ბატონი სწორედ ისეთი ყოფილა, როგორც თქვენ ბრძანდებით.

გიოცი. რატომ არ უნდა გვსურდეს, რომ ასეთი თავადები რაც შეიძლება ბევრნი იყვნენ ამქვეყნად? პატივისცემა იმპერატორისადმი, მშვიდობა და მეგობრობა მეზობელთა შორის და სიყვარული ქვეშევრდომთა გახდებოდა ძვირფასი ოჯახური განძი, რომელიც მემკვიდრეობით გადაეცემოდა ჩვენს შვილიშვილებს. თვითელი მათგანი შეინარჩუნებდა და გაამრავლებდა თავის ქონებას და არ მოიქცეოდა ისე, როგორც ახლა იქცევიან ხოლმე: სიმდიდრის მოხვეჭა ისე არა სწამთ, თუ სხვები არ გაანადგურეს.

გეორგი. მაშინ კიდევ გავემგზავრებოდით მტერზე თავდასასხმელად?

გიოცი. ღმერთმა დაგვიფაროს, რომ მთელს გერმანიაში ვინმე შფოთისთავი კიდევ დარჩენილიყო! საქმეს ყოველთვის საკმარისად ვიშოვიდით. მთებში მთლად ამოვწყვეტდით მგლებს და ჩვენს მშვიდობიან მეზობელ მხვენელ-მთესველებს მოვუტანდით ნანადირევს შესაწვავად, სანაცვლოდ კი მათ პურ-მარილს გავიზიარებდით. თუ ეს ჩვენთვის საკმარისი არ აღმოჩნდებოდა, მაშინ ჩვენს ძმებთან ერთად დავდგებოდით სახელმწიფოს საზღვრებზე. რომ თურქი მგლებისა და ფრანგი მეღიებისაგან დაგვეცვა ჩვენი იმპერატორის განაპირა ქვეყნები, უზრუნველგვეყო იმპერიის მშვიდობიანობა. აი, მაშინ ეღირებოდა სიცოცხლე, გეორგ. აბა. თავს ვინ არ დასდებდა საყოველთაო კეთილდღეობის გულისათვის? (გეორგი წამოხტება.) საით?

გეორგი. აჰ, სულ დამავიწყდა, რომ ჩვენ აქ ალყაშემორტყმულნი ვართ, რომ თვითონ იმპერატორმა მოგვაქცია ალყაში და აქედან თავის დაღწევა მხოლოდ თავის განწირვით შეიძლება.

გიოცი. გულს ნუ გაიტებს!

შემოდის ლერზე.

ლერზე. თავისუფლება! თავისუფლება! რა საზიზღარი ხალხია, რა ჩერჩეტი, გაუბედავი ვირები. შეგიძლიათ გახვიდეთ ციხიდან იარაღით, ცხენებით და საჭურვლით. სურსათი კი აქ უნდა დატოვოთ.

გიოცი. კბილები არ ასტივდეთ ჭამისაგან.
ლერზე (ჩუმაღ). ვერცხლი უკვე დამალეთ?
გიოცი. არა. წადი ფრანცთან, ჩემო მეუღლე. რაღაც უნდა
გითხრას. (ყველანი გადიან.)

ციხის ეზო

ვეორგი საჯინბოში, მღერის.

ბიჭმა შეიპყრო ჩიტუნა
და ჩასვა გალიაში.
მღერის, იცინის დიდგულად
და ჩიტს ნიშნს უგებს ვაჟი.
ჰმ! ჰმ!
მაშ! მაშ!
ჰმ! ჰმ!

გიუღვოთ ლაღობს ბიჭუნა,
ჩიტს გამომწვევად უხმობს,
კარი გააღო, ჩიტუნას
ხელი წააგლო უშნოდ.
ჰმ! ჰმ!
მაშ! მაშ!
ჰმ! ჰმ!

უცბად გაუსხლტა ჩიტუნა,
შეინაგარდა მალლა
და თავქარიან ბიჭუნას
ჩიტი დასციინის ახლა.
ჰმ! ჰმ!
მაშ! მაშ!
ჰმ! ჰმ!

გიოცი. როგორაა საქმე?

ვეორგი (ცხენს მობრუნებს). ცხენები შეკაზმულია.

გიოცი. ძლიერ გეჩქარება?

ვეორგი. ისე, როგორც ჩიტს გალიიდან გამოფრენა.

აღყაშემორტყმულნი ერთად.

გიოცი. თქვენი სიათები თანა გაქვთ? მაგრამ, არა! ადით ზევით და საუკეთესო იარაღი აირჩიეთ. მათ არ უნდა დარჩეს, ჩვენ კი წინ წავალთ.

გეორგი.

ჰმ! ჰმ!

მაშ! მაშ!

ჰმ! ჰმ!

დ ა რ ბ ა ზ ი

ო რ ი ა ბ ჯ რ ო ს ა ნ ი იარაღის კარადასთან.

პირველი. მე ამას ავიღებ.

მეორე. მე კი ამას. აი, იქ უფრო უკეთესი ჩანს.

პირველი. კარგი ერთი! მალე მორჩი, უნდა წავიდეთ.

მეორე. მოიცა, გესმის?

პირველი (მივარდა ფანჯარასთან). ღმერთო, მიშველე! ჩვენს პატონს კლავენ. ცხენიდან ჩამოაგდეს! გეორგიც დაეცა!

მეორე. როგორ გავალწიოთ თავი? კედლიდან კაკლის ხეზე. ზიდან კი ველზე! (გაღის.)

პირველი. ფრანცი იბრძვის კიდევ. წავალ, მივეშველები, სიცოცხლე რალად მინდა. თუ ისინი დაიხოცებიან. (გაღის.)

მეოთხე მოქმედება

სასტუმრო ჰაილზრონი

გიოცი. შემდეგ ელისაბედი.

გიოცი. ასე მგონია, ის ბოროტი სული ვარ, კაპუცინმა რომ დასწყევლა და ტომარაში ამოაყოფინა თავი. ამდენს ვიტანჯები და ნაყოფი კი არა ჩანს. ფიცის გამტეხნი! (შემოდის ელისაბედი). რა ამბავი ისმის, ელისაბედ, ჩემს ერთგულ ამხანაგებზე?

ელისაბედი. გარკვევით არაფერი. ერთნი მოკლულნი არიან, მეორენი ციხეში სხედან, დაწვრილებით კი მათი ამბავი ვერა-ვინ მითხრა, ან იქნებ არც სურდათ, ეთქვათ რაიმე.

გიოცი. ეს არის ჯილდო ერთგულებისათვის? შვილური მორჩილებისათვის? ასე ძლიერ ბედნიერად და დიდხანს კი იცოცხლებ ამქვეყნად!

ელისაბედი. ნუ ჰგმობთ ჩვენს ზეციერ მამას, ძვირფასო შეუღლევ! მათ თავიანთი ჯილდო მაიღეს; ეს ჯილდო თავისუფალი, კეთილშობილი გულია, მათ რომ თან დაჰყვა დაბადებიდანვე. დაე, ისინი დატყვევებული ჰყავდეთ — სულ ერთია, მაინც თავისუფლები არიან. დაფიქრდით წარმოგზავნილ მრჩევლებზე. დიდი ოქროს ძეწკვები ისე უხდებათ...

გიოცი. როგორც ღორს ყელსახვევი... ნეტავ პატიმრობაში მყოფი გეორგი და ფრანცი მენახა.

ელისაბედი. მათი ნახვით ანგელოზებიც კი ატირდებოდ-ღნენ.

გიოცი. მე არ ავტირდებოდი. განრისხებული კბილებს დაკადრჭიალებდი მხოლოდ და სულ დავიმტკრევედი. შეჩაჭვულები არიან ჩემი თვალის ჩინები. ჩემო საყვარელო ჰაბუკებო, ასე ძლი-

ერ არ უნდა გყვარებოდით. მე ვერ გავძლებოდი მათი ცქერით. არ შეასრულა იმპერატორის სახელით მოცემული სიტყვა!

ელისაბედი. თავიდან მოიცილეთ მაგგვარი აზრი. დაფიქრდით, რომ უნდა წარსდგეთ მრჩეველთა წინაშე; თქვენ არ გინდათ. მათ მეგობრულად შეხვდეთ, მე კი ყველაფრისა მეშინია.

გიოცი. რა უნდა მიყონ?

ელისაბედი. მართლმსაჯულების შიკრიკი!

გიოცი. მართლმსაჯულების ვირი. დააქვს მისი ტომრები წისქვილში, ნაგავი კი მიწოდორში გააქვს. რაშია საქმე?

შემოდის სასამართლოს მოხელე.

სასამართლოს მოხელე. ბატონი კომისრები უკვე შეიკრიბნენ და თქვენთან გამომგზავნეს.

გიოცი. მოვდივარ.

სასამართლოს მოხელე. გაგაცილებთ.

გიოცი. დიდ პატივსა მდებთ!

ელისაბედი. თავი შეიკავეთ.

გიოცი. ნუ გეფიქრება. (გადაიან.)

რ ა ტ მ ა ნ ი

იმპერიის მრჩეველნი. კაპიტანი. პაილბრონის რატმანები.

რატმანი. თანახმად თქვენი ბრძანებისა, ჩვენ შევკრიბეთ ყველაზე ძლიერი და მამაცი მოქალაქენი. ისინი აქ, ჩვენს მახლობლად, იმყოფებიან და თქვენს ნიშანს ელიან, რომ ბერლინინგენს კისერი მოუგრიბონ.

პირ. მრჩეველი. დიდი ქებით მოვიხსენიებთ მის იმპერატორობითს უდიდებულესობასთან თქვენს მზადყოფნას მის უზუნაეს ბრძანებათა აღსასრულებლად. ხელოსნები არიან?

რატმანი. მჭედლები, მეღვინეები, ხუროები, კარგად გავარჯიშებული მუშტებით, კარგად ჩამკვრივებულნი. (უჩვენებს გულშეკრდზე.)

მრჩეველი. ჩინებულია.

შემოდის სასამართლოს მოხელე.

სასამართლოს მოხელე. გიოც ფონ ბერლიხინგენი
პოვიდა.

მ რ ჩ ე ვ ე ლ ი . შემოვიდეს.

შემოდის გიოცი.

გიოცი. გამარჯობათ, ბატონებო! რა გნებავთ ჩემგან?

მ რ ჩ ე ვ ე ლ ი . პირველად ის, რომ გესმოდეთ, სად ხართ და
ვის წინაშე დგახართ.

გიოცი. სინდისს ვფიცავ, მე თქვენ გაფასებთ, ბატონებო!

მ რ ჩ ე ვ ე ლ ი . აღასრულეთ თქვენი მოვალეობა!

გიოცი. სულით და გულით.

მ რ ჩ ე ვ ე ლ ი . დაბრძანდით.

გიოცი. იქ, ძირს? ფეხზე დგომას ვამჯობინებ. სკამი აყრო-
ლებულია საბრალო დამნაშავეებით, ისე როგორც, საერთოდ.
ჩველი ოთახი.

მ რ ჩ ე ვ ე ლ ი . მაშ, ფეხზე იდექით.

გიოცი. საქმეს შეევუდგეთ. თუ თქვენც თანახმა ხართ.

მ რ ჩ ე ვ ე ლ ი . ჩვენ კანონის მიხედვით ვიმოქმედებთ.

გიოცი. ძლიერ მოხარული ვარ, ნეტავ ეს აქამდეც ასე მომ-
ხდარიყო.

მ რ ჩ ე ვ ე ლ ი . ხომ გახსოვთ. რომ თქვენი ბედ-იღბალი ხელი
ჩაგვაბარეთ?

გიოცი. რას მომცემთ, რომ ეგ დავივიწყო?

მ რ ჩ ე ვ ე ლ ი . რომ შემეძლოს თქვენთვის თავმდაბლობა
ჩამეგონებინა, ამით დიდად დავგნებარებოდით.

გიოცი. დამეხმარებოდით! თქვენ რომ შეგეძლოთ! ეს ხო
ვაცილებით უფრო ძნელია, ვიდრე დაღუპვა ადამიანებისა.

მ დ ი ვ ა ნ ი . ეს ყველაფერი ოქმში უნდა შევიტანო?

მ რ ჩ ე ვ ე ლ ი . მხოლოდ ის, რაც პირდაპირ საქმეს ეხება.

გიოცი. თუნდა დაბეჭდეთ კიდევ.

მ რ ჩ ე ვ ე ლ ი . თქვენ იმყოფებოდით იმპერატორის განკარგუ-
ლებაში, რომლის მამობრივი მოწყალება შესცვალა მეფურმა
მართლმსაჯულებამ და ნაცვლად საპყრობილისა, ადგილსამყოფე-
ლად მიგეჩინათ ჰაილბრონი, ერთ-ერთი საყვარელი ქალაქი იმპე-
რატორისა. თქვენც ფიცი მიეცით, როგორც ეს რაინდს შეჰფე-

როდა, რომ თავს შეიკავებდით და მშვიდად დაელოდებოდით შემდგომ განკარგულებას.

გ ი ო ც ი. მართალია, აი, აქ ვარ და ვიცდი კიდევაც.

მ რ ჩ ე ვ ე ლ ი. ჰოდა, ჩვენ ახლა აქ იმისათვის ვიმყოფებით. რომ მისი იმპერატორობითი უდიდებულესობის წყალობა და პატიება გამოგიცხადოთ. იმპერატორი გიტევებთ ყველა თქვენს დანაშაულს და განთავისუფლებთ თქვენს მიერ დამსახურებული ყოველგვარი სასჯელისაგან, რაც თქვენის მხრივ უნდა მიიღოთ ყოველად უქვეშევრდომილესი მადლობით და მის სანაცვლოდ შეჭვიცოთ იმპერატორს, რომ არ დაარღვევთ საზავო ხელშეკრულებას. რომელიც თქვენ ახლავე წაგეკითხებათ.

გ ი ო ც ი. მე ახლაც მისი უდიდებულესობის ერთგული მსახური ვარ, როგორც ყოველთვის. მაგრამ ერთი რამ უნდა გკითხოთ, ვიდრე თქვენს სიტყვას განაგრძობდეთ, სად არის ჩემი ხალხი? რა მოვლით მათ?

მ რ ჩ ე ვ ე ლ ი. ეგ თქვენ არ გეხებათ.

გ ი ო ც ი. დაე, იმპერატორმა თქვენც ასევე შეგაქციოთ ზურგი. როცა გასაჭირში ჩავარდებით. ისინი ჩემი ამხანაგები იყვნენ და ახლაც ჩემი ამხანაგები არიან. სად წაიყვანეთ?

მ რ ჩ ე ვ ე ლ ი. ჩვენ ვალდებული არა ვართ ამაზე ანგარიში ჩაებაროთ.

გ ი ო ც ი. აჰა! მე არ ვფიქრობდი, რომ თქვენს პირობას გადაუხვევდით, რომ აღარაფერი ვთქვათ იმაზე...

მ რ ჩ ე ვ ე ლ ი. ჩვენ დავალებული გვაქვს წარმოგიდგინოთ დაზავების ხელშეკრულება. დაემორჩილეთ იმპერატორს და შემდეგ გამოძებნეთ საშუალება თქვენი ამხანაგების სიცოცხლისა და თავისუფლების გადასარჩენად.

გ ი ო ც ი. სად არის ქალალდი?

მ რ ჩ ე ვ ე ლ ი. მდივანო, წაიკითხეთ!

მ დ ი ვ ა ნ ი. მე, გიოც ფონ ბერლიხინგენი, ამ უსტარით საქვეყნოდ ვაღიარებ, რომ, რადგანაც ამ ცოტა ხნის წინათ ავჯანყდი იმპერატორისა და იმპერიის წინააღმდეგ...

გ ი ო ც ი. ეგ სიცრუეა! მე მემბოხე არა ვარ. არავითარი დანაშაული არ ჩამიდენია მისი იმპერატორობითი უდიდებულესობის წინაშე და არც იმპერიასთან მაქვს საქმე.

მ რ ჩ ე ვ ე ლ ი. თავი შეიკავეთ და მოისმინეთ.

გ ი ო ც ი. აღარ მსურს მოსმენა. აბა, წამოდგეს ვინმე და დამიმტკიცოს, რომ რაიმე ნაბიჯი მაქვს გადადგმული იმპერატორისა და ავსტრიის სამეფო კარის წინააღმდეგ. განა მე მთელი ჩემი საქციელით ყოველთვის იმას არ ვამტკიცებდი, რომ ყველაზე უკეთესად ვგრძნობდი, რითაა ვალდებული გერმანია თავისი მმართველის წინაშე და განსაკუთრებით ჩვენ, პატარა ადამიანებს — რაინდებსა და თავადებს — რა ვალდებულება გვაკისრია იმპერატორისა. მე ხომ დიდი არამზადა ვიქნებოდი, რომ ვინმეს დავეყოლებინე და ასეთ ქაღალდზე ხელი მომიწერა.

მ რ ჩ ე ვ ე ლ ი. ჩვენ კი წერილობით ზუსტად გვაქვს ნაბრძანები, ან კარგი სიტყვით დაგიყოლიოთ, ან, წინააღმდეგობის გაწევის შემთხვევაში, საპრობილეში ამოგაყოფინოთ თავი.

გ ი ო ც ი. საპრობილეში? მე?

მ რ ჩ ე ვ ე ლ ი. და იქ უცადეთ თქვენს ხვედრს, თუ როდის მიიღებთ მას მართლმსაჯულებისაგან, რაკი მისი მიღება კეთილმოწყალების ხელიდან არა გნებავთ.

გ ი ო ც ი. საპრობილეში! თქვენ ბოროტად იყენებთ იმპერატორის ძალაუფლებას. საპრობილეში! ეს მისი ბრძანება არაა! როგორ! ჯერ ხაფანგი დამიგეთ, თქვე მოლალატენო, შიგ მოსატყუებელ ქონად თქვენი ფიცი, თქვენი რაინდული სიტყვა ჩამოჰკიდეთ, შემდეგ კი რაინდულ პატიმრობას შემპირდით და ისევ დაარღვიეთ თქვენი პირობა.

მ რ ჩ ე ვ ე ლ ი. ჩვენ ვალდებული არა ვართ ყაჩაღის მიმართ ერთგულება გამოვიჩინოთ.

გ ი ო ც ი. იმპერატორის მსგავს სახეს რომ არ ატარებდე, რომელსაც ასეთ საძაგელ გამოსახულებაშიც კი პატივსა ვცემ, უკანვე ჩაგაყლაპვინებდი მაგ სიტყვას, ანდა ყელში გაგეჩხირებოდა. ღმერთს მადლობას შესწირავდი და მთელს ქვეყანაზე განითქმებოდი, თუკი მთელ შენს სიცოცხლეში თუნდაც ერთ ისეთ ქველმოქმედებას ჩაიდენდი, როგორც ეს საქმეა, რომლის გამოც მე ტყვედ ჩავვარდი. (მ რ ჩ ე ვ ე ლ ი ნიშანს აძლევს რატმანს, რომელიც ზარს დაჰკავს.) მე ველად გამოვედი არა სულმდაბალი ანგარებისათვის, არა იმისათვის, რომ ხელთ ჩამეგდო სუსტა და უმწეოთა მიწები და ხალხი. მე ავმხედრდი მხოლოდ იმ მიზნით, რომ გამენთავისუფლებინა ჩემი საქურველთმტვირთველი და დამეცვა საკუთარი თავი. რას ხედავთ თქვენ ამაში უკანონოს? იმპერატორსა და იმპერიას არ სცა-

ლიათ ჩვენი გაჭირვებისათვის. მადლობა ღმერთს, ცალი ხელი კიდევ მაქვს და ძალზე კარგი ვქენი, რომ გამოვიყენე იგი. (შემოდაან მოქალაქენი, ხელში ოროლები უჭირავთ, წელზე აარადი ჰკიდიათ.)

გიოცი. ეს რაღა ამბავია?

მრჩეველი. თქვენ არ გნებავთ მოისმინოთ. შეიპყარიო!

გიოცი. თქვენ ეგრე ფიქრობთ? აბა, ერთი ვისაც თავი მოჰბეზრებია, მომიახლოვდეს, მას ჩემი მარჯვენა რკინის ხელით ისეთ სილას გავცხებ, რომ მთელ თავის სიცოცხლეში ჭკუაზე ველარ მოვიდეს. (მოქალაქენი თავს ესხმიან ბერლიხინენს. იგი ერთ მათგანს მიწაზე დასცემს, მეორეს წელზე შემოდტყმულ იარაღს წაართმევს. დანარჩენები უკახ დაიხვეწენ.) მოდიო! მოდიო, რომელიც ყველაზე გულადი ხართ! სასიამოვნოა თქვენი გაცნობა.

მრჩეველი. დაგვნებდით!

გიოცი. ხმლიანი ხელიო! იციო, რომ ახლა მხოლოდ ჩემზეა დამოკიდებული გავფანტო ეს კურდღელზე მონადირეები და გავიდე თავისუფლად? მაგრამ მე მინდა გასწავლოთ, როგორ უნდა სიტყვას შენახვა, შემპირდით რაინდულ პატიმრობას და მაშინ გავაგდებ ხმაღს ხელიდან და უწინდებურად თქვენი ტყვე გავხდები.

მრჩეველი. გინდათ ხმალამოღებული ედავოთ იმპერატორს?

გიოცი. ღმერთმა დამიფაროს! მხოლოდ თქვენ და თქვენს კეთილშობილ საზოგადოებას. შეგიძლიათ სახლში წახვიდეთ, კეთილო ხალხო. ესენი ამ დაკარგულ დროს ვერ აგინაზღაურებენ, მე კი ლიბრების მეტს ვერაფერს გამომრჩებით.

მრჩეველი. შეიპყარიო! ნუთუ იმპერატორისადმი სიყვარული მამაცობას არ გმატებთ?

გიოცი. იმაზე მეტს არა, რამდენსაც მათ იმპერატორი საღბუნს მისცემს იმ ჰრილობების განსაკურნებლად, რომელთაც თავიანთი მამაცობა მიაყენებს.

შემოდის სასამართლოს მოხელე.

სასამართლოს მოხელე. მეციხოვნე ყვირის, რომ ქალაქს უახლოვდება ორასზე მეტი კაცისაგან შემდგარი რაზმი. ისინი მოულოდნელად გამოჩნდნენ ვენახების მხრიდან და ჩვენს კედლებს მოადგნენ.

რატმანი. ვაი, რა გვეშველება! ეს რა ამბავია?

შემოდის გუშაგი.

გ უ შ ა გ ი. ფრანც ფონ ზიკინგენი შეჩერდა ქალაქის ჭიშკართან და ბრძანა, გადმოგკეთ: მან გაიგო, რარიგ უსინდისოდ დაარღვიეს მისი ცოლისძმისადმი მიცემული პირობა და რომ მის დარღვევაში მონაწილეობა მიიღეს ჰაილბრონელმა ხელისუფლებმა. იგი მოითხოვს დაკმაყოფილებას, წინააღმდეგ შემთხვევაში, ერთი საათის განმავლობაში ქალაქს ოთხივე მხრიდან ცეცხლს მისცემს და ააოხრებს.

გ ი ო ც ი. ყოჩაღ, ჩემო სიძევ!

მ რ ჩ ე ვ ე ლ ი. გაგვეცალეთ, გიოცი! რა უნდა ვქნათ?

რ ა ტ მ ა ნ ი. შეგვიბრალეთ ჩვენც და ჩვენი მოქალაქეებიც! ზიკინგენმა საშინელი განრისხება იცის და ვაჟკაცობაც შესწევს აღასრულოს თავისი სიტყვა.

მ რ ჩ ე ვ ე ლ ი. ნუთუ უნდა დავთმოთ ჩვენი უფლებები, უფლებანი ჩვენი იმპერატორისა?

კ ა პ ი ტ ა ნ ი. არ დავთმობდით, ხალხი მაინც რომ გვეყოლოდა მათ დასაცავად. ახლა კი, წინააღმდეგობა რომ გავუწიოთ, დავიღუპებით, დათმობით კი უფრო მოვიგებთ.

რ ა ტ მ ა ნ ი. გიოცს ვთხოვოთ, სიტყვა შეგვაწიოს. მე უკვე ვხედავ ხანძარში გახვეულ ქალაქს.

მ რ ჩ ე ვ ე ლ ი. მოიყვანეთ გიოცი!

გ ი ო ც ი. რაშია საქმე?

მ რ ჩ ე ვ ე ლ ი. კარგს იზამ, შენს სიძეს უარი რომ ათქმევინო თავის შფოთიან განზრახვაზე. წინააღმდეგ შემთხვევაში, იგი გადარჩენის ნაცვლად უფრო მოაახლოვებს შენს დაღუპვას.

გ ი ო ც ი (კარბთან დაინახავს ელისაბედს და საიდუმლოდ ეუბნება მას). წადი, ზიკინგენს უთხარი, დაუყოვნებლივ ქალაქში შემოიჭრას და აქ მოვიდეს, ოღონდ ქალაქს არაფერი ავნოს. თუ ამ არამზადებმა წინააღმდეგობა გაუწიეს, ძალას მიმართოს, ოღონდაც ესენი ყველა ერთი მაგრად მიბერტყონ და მე თუნდა ცოცხალიც არ გადავრჩე.

დიდი ღარბაზი რაბუშისა

ზ ი კ ი ნ გ ე ნ ი. გ ი ო ც ი.

მთელი რატუშა დაკავებულია ზიკინგენის მხედრებით.

გ ი ო ც ი. ნამდვილად ზეცამ გადმოხედა. როგორ მოხველ აქ ასე მოულოდნელად, ჩემო სასურველო სიძევ?

ზიკინგენი. ყოველგვარი ჯადოქრობის გარეშე. ორი-სამი შიკრიკი გამოვგზავნე, რომ გაეგოთ, როგორ მიდიოდა შენი საქმე. შევიტყვე თუ არა ამათი მუხანათობა, მაშინვე დავიძარი. ახლა ისინი ჩვენს ხელთ არიან.

გიოცი. მე არაფერს ვთხოვლობ რაინდული პატიმრობის გარდა.

ზიკინგენი. შენ მეტისმეტად პატიოსანი ხარ, გიოცი. რატომ არ გინდა გამოიყენო ის უპირატესობა, რომელიც მართალ ადამიანს გააჩნია ვერაგებთან შედარებით? ისინი ტყუილსა და უსამართლობაში ჩაეფლნენ და ჩვენ თავზე ხელი კი არ უნდა გადავუსვათ. მათ ბოროტად გამოიყენეს იმპერატორის განკარგულება. რამდენადაც ვიცნობ მის უდიდებულესობას, შენ თამამად შეგიძლია უფრო მეტი მოითხოვო. ეგ ძალზე მცირეა.

გიოცი. მე ყოველთვის მცირედით ვკმაყოფილდებოდი.

ზიკინგენი. და მუდამ ზარალობდი კიდევაც. ჩემი წინადადება ასეთია: მათ უნდა ციხიდან გამოუშვან შენი აბჯროსნები, გაგანთავისუფლონ შენც, პატიოსანი სიტყვა ჩამოგართვან და გაგიშვან შენს ციხე-კოშკში. შენ კი შეჰპირდები, რომ ფეხს არ გაადგამ საკუთარ სამფლობელოდან. იქ მუდამ უკეთესად იქნები, ვიდრე აქ.

გიოცი. ისინი მეტყვიან, შენი მიწები იმპერატორს გადაეცაო.

ზიკინგენი. მაშინ ჩვენ ვეტყვით, რომ მათ ღებულობ ქირით იმ დრომდე, ვიდრე იმპერატორი ამ მიწებს უკანვე არ დაგიბრუნებს ლენის სახით. დაე, იწრიალონ, როგორც გველთევზები წრიალებენ მეთევზის გოდორში, ხელიდან ვერ დაგვისხლტებიან. ლაპარაკს დაგვრწყებენ მისი იმპერატორობითი უდიდებულესობის სახელით და თავიანთ უფლებამოსილებაზე. ეს ჩვენთვის სულ ერთია, მეც ვიცნობ იმპერატორს და მის თვალში რაღაც წონა მეცა მაქვს. იმპერატორს ყოველთვის სურდა, თავის ჯარში ჰყოლოდი. დიდხანს არ იჯდები შენს ციხე-კოშკში, იგი მალე გამოგაძახებს.

გიოცი. ღმერთმა ქნას, მალე დამიბაროს, ვიდრე ბრძოლა არ დამვიწყებია.

ზიკინგენი. მამაცობისა არც შესწავლა შეიძლება, არც დიწყება, ნურაფერზე იდარდებ. როცა შენი საქმეები მოწესრიგდება, წავალ იმპერატორის სასახლეში, რადგან ჩემი განზრახვანი

შეკვე იწყებენ მომწიფებას. კეთილის მომასწავებელი ნიშნებზე
მაუწყებენ: დაიწყე! ისლა დამრჩენია, გამოვარკვიო, რა გუნებაზე
იმყოფება იმპერატორი. ტრირი და ფალცი ცის ჩამოქცევას უფრო
მალე გაიფიქრებენ, ვიდრე იმას, რომ მათ თავს დავესხმები. ჰოდა,
მოვჭრი ელვის სისწრაფით! თუ ბედმა გაგვიღიმა და ჩვენი საქმე
კარგად წავიდა, მალე კურფიურსტის ცოლისძმა გახდება. ამ განზ-
რახვათა განხორციელებისას შენი მუშტის იმედიცა მაქვს.

გ ი ო ც ი (ათვალიერებს თავის ხელს). ოჰ! აი, თურმე რას ნიშნავს
ის სიზმარი, რომელიც მანამდე ვნახე, ვიდრე ვაისლინგენს მარიას
ხელს შევპირდებოდი. მან ერთგულემა შემომფიცა და ისე მაგრაფ
ჩამომართვა მარჯვენა ხელი, რომ იგი ხელხუნდიდან გამომვარდა
და მთლად დამემსხვრა. ეჰ! ამ წუთში მე უფრო უმწეო ვარ, ვიდ-
რე მაშინ, როცა იგი ტყვიით გამიხვრიტეს. ვაისლინგენ! ვაისლინ-
გენ!

ზ ი კ ი ნ გ ე ნ ი. დაივიწყე ის მოლალატე. ჩვენ ჩავფუშავთ ვაი-
სლინგენის განზრახვებს, მის გავლენას ძირს გამოვუთხრით, სირ-
ცხვილი და სინდისის ქენჯნა კი მას სამარის კარად მიიყვანს. მე
ვხედავ, წინასწარ ვხედავ, გიოც, რომ სულ რაღაც ნახევარი წელიც
არ გაივლის და ჩვენი მტრები დაემხოებიან.

გ ი ო ც ი. შენი სული მალლა მიფრინავს. არ ვიცი, რატომ,
მაგრამ დიდი ხანი არაა, რაც ჩემი სული არავითარ სიხარულს
აღარ ელის... მე არა ერთხელ ჩავვარდნილვარ უფრო დიდ უბედუ-
რებაში, ვყოფილვარ ტყვედაც, მაგრამ არასოდეს არ მიგრძენია
ამგვარი რამე.

ზ ი კ ი ნ გ ე ნ ი. ბედნიერება გვანიჭებს სიმამაცეს. წავიდეთ მაგ
პარიკებთან, ეყოფათ, რაც ამდენი ილაქლაქეს, ახლა უნდა გავი-
სარჯოთ. (გაღიან.)

ადელჰაიდის ციხე-დარბაზი

ადელჰაიდი. ვაისლინგენი.

ადელჰაიდი. ეს საძაგლობაა!

ვაისლინგენი. ბრაზისგან კბილები დავალრჭიალე. ასეთი
მშვენიერი განზრახვა, ასე მარჯვედ შესრულებული, ბოლოს კი
იგი თავის ციხე-კოშკში გაუშვეს. წყეული ზიკინგენი!

ადელჰაიდი. მათ ეს არ უნდა ექნათ.

ვაისლინგენი. გასაქანი აღარა ჰქონდათ. რა შეეძლოთ გაეკეთებინათ? ზიკინგენი იმუქრებოდა ცეცხლითა და მახვილით, შედმაღალი, მძვინვარე ადამიანი! მე მძულს იგი! მისი გავლენა იმ მდინარესავით იზრდება, რომელმაც ერთხელ ორიოდ ნაკადული შთანთქა და შემდეგ დანარჩენებიც იმ ორის კვალს მიაყოლა.

ადელჰაიდი. იმპერატორი არა ჰყავდათ?

ვაისლინგენი. იგი მხოლოდ იმპერატორის აჩრდილია, საყვარელო მეუღლე, თანდათან ხანში შედის და უძლურდება. როდესაც გაიგო, რაც მოხდა, და მეც სამხედრო საბჭოს სხვა წევრებთან ერთად ძლიერ გავგულისდი, მან თქვა: „დაანებეთ თავი! მე ხომ შემიძლია ეგ პატარა ადგილი ვუბოძო მოხუცს და, აუ იგი იქ წყნარად იჯდება, რაღაზე უნდა ემღუროდეთ მას?“ ჩვენ სიტყვა სახელმწიფოს კეთილდღეობაზე ჩამოვადეთ. „ოჰ, — თქვა იმპერატორმა, — ნეტავი თავის დროზე მყოლოდა ისეთი მრჩევლები, რომ ჩემი დაუდგრომელი სული, ჩემი ყურადღება ცალკეული ადამიანების ბედნიერებაზე მიექციათ“.

ადელჰაიდი. მას მმართველის გამბედაობა აკლია.

ვაისლინგენი. ჩვენ ზიკინგენის წინააღმდეგ გავილაშქრეთ. იგი ჩემი ერთგული მსახურია, — თქვა მან, — თუ მან ეს ჩემი ბრძანებით არ გააკეთა, ჩემი სურვილი მაინც იმათზე უკეთესად აღასრულა, რომელნიც მე სრული უფლებით აღვჭურვე, და განა სულ ერთი არ არის, როდის მოვიწონე მისი მოქმედება: მაშინ თუ ახლა?“

ადელჰაიდი. პირდაპირ გულზე გასკდება კაცი.

ვაისლინგენი. ამიტომაც მე იმედი ჯერ არ დამიკარგავს. ბერლინინგენი გაუშვეს თავის ციხე-დარბაზში და რაინდული სიტყვა ჩამოართვეს, რომ იქ მშვიდად იცხოვრებს. ეს კი არ შეუძლია; მალე გამოვძებნით მიზეზს მის წინააღმდეგ სამოქმედოდ.

ადელჰაიდი. მით უმეტეს, რომ იმედი, იმპერატორი ამ ქვეყანას მალე დასტოვებს და კარლი კი, დიდებული მემკვიდრე მისი, აღვითქვამს, რომ ხელმწიფური აზრების მატარებელი იქნება.

ვაისლინგენი. კარლი? ის ხომ ჯერ ხელმწიფედ არ არის არჩეული და არც ნაკურთხი.

ადელჰაიდი. მაგრამ ეს ვის არა სურს, ან ვის არა აქვს ამის იმედი?

ვაისლინგენი. დიდად აფასებ მის ღირსებებს. შეიძლება კაცმა იფიქროს, რომ სხვაგვარი თვალთ უმზერ.

ადელჰაიდი. შეურაცხყოფას მაყენებ, ვაისლინგენ. ნუთუ მე ეგ შემიძლია.

ვაისლინგენი. მე არ მინდოდა შეურაცხყოფა მომეყეხებინა, მაგრამ გაჩუმება არ შემიძლია. კარლის შენდამი არაჩვეულებრივი ყურადღება ძლიერ მაშფოთებს.

ადელჰაიდი. ჩემი ქცევაც?

ვაისლინგენი. რაც არ უნდა იყოს, მაინც ქალი ხარ. თქვენ ხომ არავინ არა გძულთ, ვინც გეარშიყებათ.

ადელჰაიდი. თქვენ?

ვაისლინგენი. ეგ მე გულს მიკლავს, თავში საშინელი აზრები მომდის, ადელჰაიდი!

ადელჰაიდი. რითი შემიძლია განვკურნო შენი სისულელე?

ვაისლინგენი. ოღონდაც მოგესურვებინა და სამეფო კარს მოსცილებოდი!

ადელჰაიდი. აბა, მითხარ, ეგ როგორ გავაკეთო? განა შენ თვითონ სამეფო კარზე არა ხარ? რატომ უნდა მიგატოვო შენ, მოვცილდე მეგობრებს და ჩემს ციხე-კოშკში ბუებს ვესაუბრო? არა, ვაისლინგენ, ეგ არ იქნება. დამშვილდი, კარგად იცი, როგორ მიყვარხარ!

ვაისლინგენი. შენი სიყვარული ჰგავს წმინდა ღუზას; დიდი ქარიშხლის დროს მღელვარე ზღვაში რომაა ჩაშვებული, ცილრე ბაგირები არ დასწყვეტია. (გადის.)

ადელჰაიდი. მაშ, ასე? ესლა გვაკლდა! ისე დიდია განზრახვანი ჩემი გულისა, რომ შენ არ ძალგძის მათ. გზა გადაუღობო. კარლი! დიდებული, სახელოვანი მამაკაცი და ამასთან იმპერატორი, რიც. ნუთუ იგი ერთადერთი მამაკაცია, რომლის მოხიბლვას, მე ვერ შევძლებ? ვაისლინგენ, ნუ შეეცდები ხელი შემისალო, თორემ მიწის ქვეშ განისვენებ და მე შენს სამარეს გადავაბიჯებ.

შემოდის ფრანცი წერილთ ხელში.

ფრანცი. ინებეთ, ქალბატონო!

ადელჰაიდი. თვითონ კარლმა მოგცა?

ფრანცი. დიახ.

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. რა დაგემაართა. ეგრე ნაღვლიანად რად გამოი-
ყურები?

ფ რ ა ნ ც ი. თქვენ გინდათ, რომ დარდმა მომკლას. როცა იმე-
დის წლები დამდგომია, პირდაპირ სასოწარკვეთილებაში მაგდებთ...

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი (თავისთვის). მეცოდება ეს ბიჭი. მერედა, რა
ადვილად შემეძლო გამებედნიერებინა! (ხმაშლლა) გულს ნუ გაიტეხ,
ახალგაზრდავ! კარგად ვგრძნობ შენს სიყვარულს, შენს ერთგულე-
ბას და ისე არ ვიზამ, მადლობა არ გადაგიხადო.

ფ რ ა ნ ც ი (ძლიერ აღელვებული). ეგ რომ არ მჭეროდეს, ახლავე
სულს განვუტევებდი. ღმერთო ჩემო! წვეთი სისხლიც არ არის
ჩემში, თქვენ არ გეკუთვნოდეთ. თავში ერთი აზრიც არ მომდის
გარდა იმისა, რომ თქვენ მიყვარხართ და ყოველივე გავაკეთო,
რასაც ინებებთ.

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. საყვარელო ყრმომ!

ფ რ ა ნ ც ი. თქვენ მხოლოდ მეფერებით. (აქვითინდება.) თუ ჩემი
ერთგულება არაფერს იმსახურებს გარდა იმისა, რომ ვუყურო,
სხვებს როგორ პატივსა სცემთ, როცა თქვენი განზრახვანი კარ-
ლისკენ არის მიმართული...

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. შენ თვითონ არ იცი, რა გინდა, მით უმეტეს,
წარმოდგენაც არა გაქვს, რაზე ლაპარაკობ.

ფ რ ა ნ ც ი (გამწყალი და განრისხებული აბაჟნებს ფეხებს): კმარა,
გეყოფათ, აღარა მსურს შუამავლობა.

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. ფრანც! შენ თავს გახველ!

ფ რ ა ნ ც ი. შეაეცდინეს! მოატყუეს ჩემი საყვარელი ბატონი.

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. ჩემმა თვალმა აღარ დაგინახოს!

ფ რ ა ნ ც ი. ქალბატონო!

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. გასწი, გაუმელავნე შენს ბატონს ჩემი საიდუმ-
ლოება! მეც სულელი ვიყავ, რომ შენ ის მეგონე, რაც არა ხარ.

ფ რ ა ნ ც ი. ჩემო საყვარელო ქალბატონო, თქვენ არ იცით,
როგორ მიყვარხართ.

ა დ ე ლ ჰ ა ი დ ი. ნუთუ შენ იყავი ჩემი მეგობარი, ასე მახლო-
ბელი ჩემი გულისა? გასწი, მოდალატეე!

ფ რ ა ნ ც ი. მანამდე ამ გულს მკერდიდან ამოვიგლეჯ! მაპა-
ტიეთ. ქალბატონო! გული ისე აღსავსეა გრძნობით, რომ ჭკუას
ვკარგავ.

ადელჰაიდი. საყვარელო, მგზნებარე ყმაწვილო! (ხელეზუა სწვდება და ძლიერ მიიზიდავს თავისკენ, მათი ბაგეები ერთმანეთს შეეხებიან. ფრანცი ქვითინით ჩამოეკიდება ყელზე.) გამიშვი!

ფრანცი (ქვითინისაგან სულს ძლივს ითქვამს მის მკერდზე). ღმერთო! ღმერთო!

ადელჰაიდი. გამიშვი! კედლებსაც კი ყურები ასხია. გამიშვი! (თავს გაინთავისუფლებს.) მტკიცე იყავ შენს სიყვარულსა და ერთგულებაში და უმაღლესი ჯილდო მოგელის. (გაღის.)

ფრანცი. უმაღლესი ჯილდო! ოღონდაც კი მაგ დღეს მოვესწრო! მამასაც კი არ დავინდობ, თუ ამ ბედნიერებაში შემეცილა.

ი ა მ ს ტ ჰ ა უ ზ ე ნ ი

გიოცი მაგიდასთან. ელისაბედი მის ახლოს ხელსაქმით.

მაგიდაზე დგას ლამპა და აწყვია საწერი მოწყობილობა.

გიოცი. უქმად ყოფნა როდი მჩვევია. ამ საპყრობილეში დღითი დღე სული მეხუთება. დაძინება მაინც შემეძლოს ან იმის წარმოდგენა, რომ მოსვენება სასიამოვნოა.

ელისაბედი. მაშ, დაასრულე შენი ამბის წერა, დაწყებული რომ გაქვს. ხელთ მიეცი მეგობრებს დამამტკიცებელი საბუთი, რომ მისი საშუალებით შენს მტრებს თავლაფი დაასხან. სიხარული მიაგე კეთილშობილ შთამომავლობას, რათა გაგიცნონ.

გიოცი. ეჰ! წერა ხომ საქმიანი უქმად ყოფნაა და ამიტომაც მეჭავრება იგი. როდესაც იმას ვწერ, რაც გამიკეთებია, მენანება ის დაკარგული დრო, რომლის განმავლობაშიც კიდევ რამეს გავაკეთებდი.

ელისაბედი (იღებს ხელნაწერს). ნუ ხარ უცნაური. შენ ხომ ჰაილბრონში შენს პირველ ტყვეობაზე შეჩერდი.

გიოცი. ჰაილბრონი ყოველთვის საბედისწერო ადგილი იყო ჩემთვის.

ელისაბედი (კითხულობს). „თვითონ რამდენიმე მოკავშირე-მაც კი მითხრა: ჰკვიანურად არ მოიქეცი, ვერაფერს მტრებს რომ ხელში ჩაუვარდი, რადგან შეგეძლო წინასწარ განგეჰკვრიტა, რომ უმოწყალოდ მოგეპყრობოდნენო. მაშინ მე ვუპასუხე“. აბა, რა უპასუხე? განაგრძე.

გიოცი. მე ვუთხარი: ხშირად ჩამიგდია საფრთხეში ჩემი სიცოცხლე სხვთა ფულისა და დოვლათის გულისათვის. ნუთუ ახლა არ ძალმიძს თავი გავწირო იმის გამო, რომ არ გავტეხო ჩემი სიტყვა?

ელისაბედი. ეგ დიდება, მართლაც, დაიმსახურე.

გიოცი. ვერა, ამას ისინი ვერ წამართმევენ! მათ ხომ ყველაფერი უკვე წამართვეს. ქონება, თავისუფლება...

ელისაბედი. ეს სწორედ იმ დღეებში მოხდა, როცა სასტუმროში შევხვდი მილტენბერგელებს და ზინგლინგენელებს. რომელნიც მე არ მიცნობდნენ. აი, მაშინ განვიცადე სწორედ ისეთი სიხარული, თითქოს სიყრმის შვილი გამჩენოდეს. ისინი ერთხმად გადიდებდნენ და გაიძახოდნენ: „იგი ნამდვილი რაინდია, მამაცი და კეთილშობილი თავისუფლების ემს, ხოლო მტკიცე და ერთგული უბედურებაში“.

გიოცი. დე, წარმომიდგეს თუნდაც ერთი ადამიანი და მითხრას, რომ მას სიტყვა არ შევუსრულე! ღმერთი ხომ ხედავს, რომ ჩემი მახლობლებისათვის უფრო მეტად გავრჯილვარ, ვიდრე საკუთარი თავისათვის, და რომ ჩემთვის მოვიხვეჭე მხოლოდ მამაცი და ერთგული რაინდის სახელი და არა სიმდიდრე და პატივი. მაღლობა ღმერთს, რომ მივალწიე კიდევაც იმას, რისთვისაც ვიბრძოდი.

ლერზე. გეორგი ნანადირევით.

გიოცი. გამარჯობათ, მამაცი მონადირენო!

გეორგი. წინათ მამაცი მხედრები ვიყავით, ახლა კი მამაცი მონადირენი გავხდით. ჩექმებიდან წაღები ადვილად გამოვა.

ლერზე. ნადირობა ყოველთვის სასიამოვნოა, ომს გვაგონებს ხოლმე.

გეორგი. ოღონდაც კი ჩვენს ქვეყანაში მუდამ იმპერატორის აბჯროსნებთან არ გვიხდებოდეს ბრძოლა. გახსოვთ, ჩემო ბატონო, თქვენ რომ გვიწინასწარმეტყველებდით ხოლმე: როცა ქვეყანა შეიცვლება, ჩვენ მონადირეები ვიქნებითო. აი, უიმისოდაც გავხდით მონადირეები.

გიოცი. ერთი მეორეს დაერთვის ხოლმე. ცხოვრების კალაპოტიდან ამოვვარდით.

გეორგი. მძიმე დრო დგება. მერვე დღეა მას შემდეგ, რაც

საზარელი, კუდიანი ვარსკვლავი გამოჩნდა და შიშს მისცემია მთელი გერმანია: ეს იმპერატორის სიკვდილს მოასწავებს, ახლაც რომ ძლიერ ავადა.

გ ი ო ც ი. ძლიერ ავად! მალე დაეშვება ჩვენი იალქანიც.

ლ ე რ ზ ე. აქ კი, ჩვენს მეზობლად, კიდევ უფრო საშიშარი ცვლილებანი ხდება. გლეხები აჯანყდნენ.

გ ი ო ც ი. სად?

ლ ე რ ზ ე. შვებთის შუაგულში. ისინი ყველაფერს ხანძარს ამ-
ლევენ, სწვავენ და ანადგურებენ. მეშინია, მთელი ქვეყანა არ
ააოხრონ.

გ ე ო რ გ ი. დაიწყო საშინელი ომი. ისინი უკვე ას ადგილას
აჯანყდნენ და დღითი დღე იზრდება ამბოხება. ამ ცოტა ხნის წი-
ნათ ქარიშხალმა ძირს დააგო მთელი ტყეები და მაშინვე იმ ადგი-
ლას, სადაც აჯანყება დაიწყო, ცაში გამოჩნდა ორი ერთმანეთზე
გადაჯვარდინებული ცეცხლის მახვილი.

გ ი ო ც ი. ალბათ, იქ უდანაშაულოდ იტანჯებიან ჩემი კეთილი
მეგობრები!

გ ე ო რ გ ი. სამწუხაროა, რომ მტერზე თავდასხმის ნება არა
გვაქვს.

მეხუთე მოქმედება

გლეხთა ომი

ერთ-ერთ სოფელში ალიაქოთი და ძარცვა-გლეჯა. დედაკაცები და მოხუცები, ბავშვებით და ბარგი-ბარხანით.
ლტოლვა

მოხუცი. შორს! შორს გავიქცეთ! გავეცალოთ ამ მკვლელ-მძარცველებს!

დედაკაცი. წმინდაო ღმერთო, რარიგ სისხლივით წითელია ზეცა. ჩამავალი მზეც სისხლივით წითელია.

მოხუცი. ეგ ხანძარია.

დედაკაცი. ჩემი ქმარი! ჩემი ქმარი!

მოხუცი. შორს! შორს! ტყისაკენ გავწიოთ! (გაღიან.)

შემოდის ლინკი, წინამძღოლი.

ლინკი. ვინც წინააღმდეგობა გაგიწიოთ, ადგილზევე მოკალით! სოფელი ჩვენია. არავითარი სურსათ-სანოვაგე არ დასტოვოთ! პირწმინდად გაძარცვეთ! აბა, სწრაფად! უკან არ მოიხედოთ! ახლავე ხანძარს მივცემთ.

მეცლერი ჩამორბის ბორცვიდან.

მეცლერი. როგორაა თქვენთან საქმე, ლინკ?

ლინკი. ყველაფერი თავდაყირა დავაყენეთ, როგორც ხედავ. შენ კი ბოლოსდა მოხველი. საიდან?

მეცლერი. ვაინსბერგიდან. პირდაპირ ზეიმი იყო.

ლინკი. რა მოხდა?

მეცლერი. ყველანი ამოვყლიტეთ. რა სიხარული იყო!

ლინკი. ვინ ყველანი?

მეცლერი. პირველად დიტრიხ ფონ ვილერი აცეკვდა. ერთი იმის სიფათსაც რა ვუთხარი! გაშმაგებულნი შემოვერტყით ირგვლივ, მან კი განიზრახა მალლიდან, სამრეკლოდან, ტკბილი სიტყვით დავეთათბირებინეთ. ტკაც! მოხვდა თავში. გრიგალივით ავიჭერით ზევით და სარკმლიდან ძირს გადავუძახეთ.

ლინკი. ჰოო!

მეცლერი (გლახებს). ეი, ძაღლებო, ფეხი ააჩქარეთ! რას იქეპებიან ეგ ვირები, ეგენი!

ლინკი. ცეცხლი წაუკიდეთ! დაე, შიგ გამოიხრუკონ! შორს! დაიკარგეთ, თქვე ყეყეჩებო, თქვენა!

მეცლერი. შემდეგ გამოვათრიეთ ჰელფენშტაინი, ელტერ-სპოფენი და კიდევ ცამეტი აზნაური, სულ ოთხმოცი კაცი. გამოვრეკეთ ჰაილბრონის მახლობლად მდებარე ვაკეზე. ჩვენებს სიხარულისაგან ერთი ყაყანი და ურიაშული შეუდგათ, როდესაც აზნაურთა გრძელი რიგი გაიჭიმა იქითკენ; ისინი ერთმანეთს გადახედავდნენ ხოლმე. მათ უკან მოხედვაც კი ვერ მოასწრეს, რომ მსწრაფლ შემოვერტყით და შუბებით ძირს დავავეთ.

ლინკი. რატომ იქ არ ვიყავი!

მეცლერი. ჩემს სიცოცხლეში ასეთი დიდი სიხარული არ განმიცდია.

ლინკი. გასწი! დაიკარგე!

გლახი. ყველაფერი აოხრებულია.

ლინკი. მამ, ოთხივე მხრიდან ცეცხლი წაუკიდეთ!

მეცლერი. დიდებული ცეცხლი გაჩაღდება! რომ გენახა, ბიჭები როგორ ბაყაყებივით დახტუნავდნენ და ყიყინებდნენ. გული ისე გამიხურდა, თითქოს არაყი გადამეხუხოს. იქ იყო ერთი ვინმე რიქსინგერი. ეს ყმაწვილი წინათ სანადიროდ გამოდიოდა ხოლმე თავზე ჯილიანი მუზარადით. ცხვირაბზეკილი, გაგვირეკავდა წინ ძაღლებთან ერთად და გვარბენინებდა ძაღლებივით! კაი ძალი დრო იყო გასული, რაც მე იგი აღარ მენახა, და აი, უეცრად თვალი მოვკარი მის სიფათს. უცებ წავწვდი და შუბი შიგ ნეკნებში დავაძგერე. მაშინვე ცხენიდან ძირს გადმოვარდა და ზევიდან დაასკდა თავის ამხანაგებს. ბიჭები ერთმანეთს აწყდებოდნენ, როგორც დიდი დევნის შემდეგ მიმწყვედი კურდღლები.

ლინკი. კარგად ავიდენიათ ბოლი.

მეცლერი. იქ, ჩვენს უკან, უკვე ყველაფერი იწვის. წავი-
ლოთ ჩვენი ნადავლი და მთავარი ჯგუფისაკენ გავწიოთ.

ლინკი. სად შეჩერდა?

მეცლერი. ჰაილბრონისაკენ მიმავალ გზაზე. ისინი ახლა
სხედან და ფიქრობენ, თუ სად გამონახონ ისეთი მეთაური, მთელი
ხალხი რომ პატივსა სცემდეს, რადგან ჩვენ მხოლოდ იმათსავით
გლებები ვართ. ისინი ამასა გრძნობენ და არ სურთ დაგვემორჩი-
ლონ.

ლინკი. ვისზე ფიქრობენ, ვინ უნდათ?

მეცლერი. ან მაქს შტუმფი ან გიო ფონ ბერლიხინგენი.

ლინკი. კარგი იქნებოდა, თუ გიოცი დაგვიდგებოდა მეთაუ-
რად, ჩვენ საქმეს სხვაგვარი სახე მიეცემოდა. იგი მუდამ პატიოსან
რანდად მიაჩნდათ. გავწიოთ, გავწიოთ ახლავე ჰაილბრონისაკენ!
ყველას დაუძახე!

მეცლერი. ცეცხლი კიდევ გაგვინათებს გზის კაი ნაწილს.
აი, დიდი კუდიანი ვარსკვლავი, დაინახე?

ლინკი. დიახ! ეგ ავისმომასწავებელი, საშინელი ნიშანია!
თუ ჩვენ მთელი ღამე ვიმგზავრებთ, ნამდვილად დავინახავთ. იგი
დაახლოებით პირველ საათზე ამოდის.

მეცლერი. და ცაზე რჩება მხოლოდ ერთ საათსა და თხუთ-
მეტ წუთს. მომშვილდულ მკლავსა ჰგავს, ხელში მახვილით.
მთლად სისხლივით ჭიაფერისაა.

ლინკი. სამი ვარსკვლავი თუ შეგინიშნავს მახვილის წვერზე
და ვადაზე?

მეცლერი. და სქელი, კვამლისფერი კუდი, ათასობით შუბის
მსგავსი სერელებითა და მათ შორის დაშნის მაგვარი შვერილებით.

ლინკი. პირდაპირ ჟრუანტელმა დამიარა. ყველაფერი რარიგ
მომკრთალო ყირმიზის ფერისა იყო, ალაგ-ალაგ ელვარებდნენ
მოგიზგიზე ცეცხლის ენები და მათ შორის ჩანდნენ საზარელა
სახეები გაჩეჩილი თმითა და წვერით.

მეცლერი. ისინი შენც დაინახე? ყველაფერი ერთმანეთში
ისე ლელავს, გეგონება, სისხლის ზღვაში ჩაძირულაო, და ისე ციმ-
ციმებს, რომ პირდაპირ ჭკუას დაჰკარგავ.

ლინკი. წავიდეთ! წავიდეთ!

შორს მოჩანს ხანძარწყაიღებული ორი სოფალი და მონასტარი

კოლი. ვილდი. მაქს შტუმფი. აჯანყებული გლეხების ბრბო.

მაქს შტუმფი. ჩემგან ნუ მოითხოვთ, რომ თქვენი მეთაური გავხდე. ეს არც ჩემთვის და არც თქვენთვის ხელსაყრელი არ იქნება. ფალცგრაფის მსახური გახლავართ და როგორ უნდა აღვდგე ჩემივე ბატონის წინააღმდეგ? თქვენ ხომ ჩემზე მუდამ იფიქრებთ, რომ ამას წრფელი გულით არ ვაკეთებ.

კოლი. კარგად ვიცოდით, რომ შენ რაიმე მიზეზს გამოსძებნიდი უარის სათქმელად.

შემოდან გიოცი. ლერზე და გეორგი.

გიოცი. რა გნებავთ ჩემგან?

კოლი. თქვენ უნდა გახდეთ ჩვენი მეთაური.

გიოცი. იმპერატორისათვის მიცემული რაინდული სიტყვა ვაძტებო და პატიმრობის ადგილი მივატოვო?

ვილდი. ეგ ვერაფერი მიზეზია!

გიოცი. თუნდაც ხელს არაფერი მიშლიდეს, თუ თქვენ ისევე მოექცევით აზნაურებსა და მებატონეებს, როგორც მათ ვაინსბერგში მოეპყართ, თუ განაგრძობთ თარეშს ამ ქვეყანაში, რომელიც მთლად ხანძარშია გახვეული და სისხლისაგან იცლება, და ამავე დროს მომთხოვთ მონაწილეობა მივიღო - თქვენს სამარცხვინო, მძვინვარე საქმეებში, მიჯობს, ცოფიანი ძალღივით მომკლათ, ვიდრე ასეთი ლაშქრის მეთაური გავხდე.

კოლი. თქვენ რომ ჩვენი მეთაური გამხდარიყავით, იქნებ ის ამბებიც არ მომხდარიყო.

შტუმფი. სწორედ ეს იყო მაგათი უბედურება, რომ არ ჰყავდათ წინამძღოლი, მეთაური, რომელიც აჯანყებულთა პატივისცემას მოიხვეჭდა და მათ გაშმაგებას შეაკავებდა. გთხოვ, მათი ლაშქრის მეთაური გახდე, გიოცი! თავადები და მთელი გერმანია მაღლობელი დარჩება შენი. ყველაფერი უკეთესისაკენ წარიმართება და ქვეყნად სამართლიანობა გაიმარჯვებს. დალუპვას გადარჩება ხალხი და ქვეყანა.

გ ი ო ც ი. რატომ შენ არ კისრულობ?

შ ტ უ მ ფ ი. მე უკვე უარი ვუთხარა:

კ ო ლ ი. ჩვენ იმდენი დრო სადა გვაქვს, რომ აქ ფუჭი დავა და საუბარი გავმართოთ. მოკლედ და გარკვევით უნდა გითხრა, გიოც, ან გახდი ჩვენი მეთაური, ან არადა, შენს ციხე-კოშკსა და საკუთარ ტყავს გაუფრთხილდი. მოსაფიქრებლად ორი საათი მომიცია. გუშაგები მიუყენეთ!

გ ი ო ც ი. მაგ მუქარით ვერაფერს გახდები! მე უკვე გადავწყვიტე და არც მერე შევიცვლი ამ აზრს. რისთვის აჯანყდით? თქვენო უფლებებისა და თავისუფლების დასაბრუნებლად? რატომ მძვინვარებთ და ანადგურებთ ქვეყანას? თუ უარს იტყვით ყოველგვარი ბოროტების ჩადენაზე და ისე მოიქცევით, როგორც პატიოსანი ადამიანები, რომელთაც კარგად იციან, რა სურთ, მხოლოდ მაშინ გახდები თქვენი მეთაური.

ვ ი ლ დ ი. რაც მოხდა, ისიც პირველი გაცხარების გამო მოხდა, მომავალში აღარ დაგჭირდება ჩვენი შეკავება.

კ ო ლ ი. პირობა მოგვეცი, რომ სამ თვეს მაინც იქნები ჩვენთან. შ ტ უ მ ფ ი. თუნდაც ოთხი კვირა. ეს ორივე მხარისათვის საკმარისი იქნებოდა.

გ ი ო ც ი. თანახმა ვარ.

კ ო ლ ი. მოიტა ხელი!

გ ი ო ც ი. შემომფიცეთ, რომ ჩემთან დადებულ პირობას წერილობით გაუგზავნით ყველა რაზმს. დაე, ზუსტად აღასრულონ ეს პირობა, თუ არ სურთ სასტიკად დაისაჯონ.

ვ ი ლ დ ი. რა თქმა უნდა! მაგას გავაკეთებთ.

გ ი ო ც ი. თქვენთან კავშირს ვკრავ მხოლოდ ოთხი კვირით.

შ ტ უ მ ფ ი. ღმერთმა ხელი მოგიმართოს! რაც არ უნდა მოიმოქმედო, შეიბრალე ჩვენი კეთილშობილი ბატონი ფალცგრაფი.

კ ო ლ ი (ჩუმაღ). გაუფრთხილდით, რომ მას თქვენს გარეშე ვინმე არ ელაპარაკოს.

გ ი ო ც ი. გაბრუნდი, ლერზე, ჩემს მეუღლესთან და არ მიატოვო. ჩემს ამბავს მალე შეგატყობინებ. (გიოცი, შტუმფი, გეორგი, ლერზე და რამდენიმე გლეხი გადიან.)

შემოდიან მ ე ც ლ ე რ ი და ლ ი ნ კ ი.

მეცლერი. ეს რა პირობები მოვისმინეთ? რაში გვჭირდება ასეთი პირობები?

ლინკი. სამარცხვინოა ასეთი ხელშეკრულების დადება!

კოლი. ჩვენც ისევე კარგად ვიცით, რაც გვსურს, როგორც თქვენ, და გავაკეთებთ კიდევაც, რაც თავში მოგვივა.

ვილდი. ასეთი მძვინვარება, ხანძარი და მკვლელობა, დღეს თუ ხვალ, ოდესმე უნდა შეწყდეს. ახლა დიდებული მეთაური გვყავს.

მეცლერი. როგორ თუ უნდა შეწყდეს! აი, შე მოლალატე, შენა! ჩვენ აქ რისთვის ვართ? უნდა შური ვიძიოთ ჩვენს მტრებზე და თავისუფლება მოვიპოვოთ. ეგ თქვენ თავადის მსახურმა გირჩიათ.

კოლი. წავიდეთ, ვილდ, გინდა მაგისათვის გითქვამს და გინდა კედლისათვის ცერკვი შეგიყრია. (გაღის.)

მეცლერი. გასწით, დაიკარგეთ! თქვენ არც ერთი ჯგუფი არ გამოგყვებათ. არამზადები! წავიდეთ, ლინკ, და მილტენბერგსაც ცეცხლი წაუუკიდოთ. და თუ პირობის დარღვევის გამო წაგვეჩხუბნენ, მაგ პირობის მომხრეებს ყველას თავები წავაცალოთ.

ლინკი. მთავარი ჯგუფი ხომ ჩვენს მხარეზეა.

მთა და ჰალა. ჰალის სიღრმეში წისპილი

მხედრების რაზმი. წისკვილიდან გამოდის ვაისლინგენი ფრანცისა და შიკრიკის თანხლებით.

ვაისლინგენი. ცხენი მომგვარე! შეატყობინე დანარჩენ რაინდებსაც?

შიკრიკი. სულ მცირე, შვიდი ესკადრონი მაინც შეგიერთდებათ მილტენბერგის იქით მდებარე ტყეში. გლეხები კი ქვემოთ, ტყის ირგვლივ, დადიან. ყველგან შიკრიკები არიან დაგზავნილი. მალე ყველა მოკავშირე თავს ერთად მოიყრის. ჩვენს დამარცხებაზე უკვე ზედმეტია ლაპარაკი! ამზობენ, შუღლი ჩამოუვარდათ.

ვაისლინგენი. მით უკეთესი, ფრანც!

ფრანცი. რას მიბრძანებთ, ბატონო ჩემო?

ვაისლინგენი. ყველაფერი ზუსტად აღასრულე, რასაც

გიბრძანებ. ამაზე ჩემს წინაშე პასუხს აგებ: გადაეცი მას ეს წერი-
ლი. დაე, დატოვოს სასახლე და ჩემს ციხე-კოშკში გადავიდეს დაუ-
ყოვნებლივ! დაუცადე მის გამგზავრებას და ამბავი შემატყობინე.

ფ რ ა ნ ც ი. რაც მიბრძანეთ, ყველაფერს შევასრულებ.

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. უთხარი მას, რომ ეს აუცილებლად უნდა
გაეთდეს. (შოკრიკს) ახლა წაგვიყვანე ყველაზე მარჯვე და მოკლე
გზით!

შ ი კ რ ი კ ი. ჩვენ ირგვლივ უნდა შემოვუაროთ. საშინელი
წვიმებისაგან მდინარეები აღიდდა და ნაპირებზე გადმოვიდა.

ი ა მ ს ტ ა ა შ უ ნ ე ნ ი

ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი. ლ ე რ ზ ე.

ლ ე რ ზ ე. დამშვიდდით, ქალბატონო!

ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი. ეჰ, ლერზე, თვალზე ცრემლი მოადგა, როდე-
საც მემშვიდობებოდა. ეს საშინელია, საშინელი!

ლ ე რ ზ ე. იგი დაბრუნდება.

ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი. საქმე განა ეგ არის! როდესაც იგი გაემგზავ-
რებოდა ხოლმე სახელოვანი გამარჯვების მოსაპოვებლად, სულაც
არა მტკიოდა გული. მაშინ მახარებდა მისი დაბრუნება, ახლა კი
მაშფოთებს.

ლ ე რ ზ ე. ასეთი კეთილშობილი მამაკაცი...

ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი. ნუ უწოდებ ასე, ეგ ახლა უფრო ტკივილს
აყენებს ჩემს გულს. ბოროტმოქმედნი! ისინი ჩემს მუხლს ძოკვ-
ლითა და ციხე-კოშკის გადაწვით დაემუქრნენ. როცა დაბრუნდება,
ვიცი, რომ სახემოღლუშული, პირქუში იქნება. მისი მტრები ახალ
ბრალდებებს შეთითხნიან, ის კი ველარ შესძლებს თავის გამართ-
ლებას.

ლ ე რ ზ ე. შესძლებს და თავს გაიმართლებს კიდევ.

ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი. მან თავისი სიტყვა გატეხა. ასე არაა?

ლ ე რ ზ ე. არა. იგი აიძულეს. რა საფუძვლით დასჯიან ამის
გამო?

ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი. ბოროტება მხოლოდ მიზეზს ეძებს და არა
საფუძველს. იგი შეუერთდა ამბოხებულებს, ბოროტმოქმედებს,
მკვლელებს და მათი მეთაური გახდა. ასე არაა?

ლერზე. კმარა, თავს ნუ იწამებთ და ნურც მე მტანჯავთ! განა მათ გიოცს საზეიმო აღთქმა არ მისცეს, რომ ისეთ რამეს აღარ მოიმოქმედებდნენ, რაც ვაინსბერგში ჩაიღინეს? განა ჩემი ყურით არ გავიგონე, რა დაღონებით ლაპარაკობდნენ: „ეს რომ აღრევე არ მომხდარიყო, შეიძლება სულაც არ მომხდარიყო“. განა თავადებმა და მებატონეებმა მას არ უნდა დაუმაღლონ, რომ გიოცი თავის ნებით გახდა აღვირახსნილი ბრბოს მეთაური და რომ იგი შეაჩერებს მათ გაშმაგებას, გადაარჩენს ადამიანებსა და მათ ავლა-დიდებას?

ელისაბედი. შენ მისი მოსიყვარულე დამცველი ხარ. თუ შეიპყრეს და მემამობხედ გამოაცხადეს, მაშინ მისი ჭალარა თავი, ლერზე... პირდაპირ ჭკუაზე შევირყევი.

ლერზე (თავისთვის). მიაგე მის სხეულს ძილი და მოსვენება. მამაო ჩვენო, რაკი მის სულს ნუგეშს არ სცემ!

ელისაბედი. გეორგი შემიპირდა, რომ ახალ ამბებს შემატ-ყოზინებდა. ახლა მას ესეც აღარ შეუძლია. ეს ხომ ტყვეობაზე უარესია. მე ვიცი, რომ მათ ისე ჰყარაულობენ, როგორც მტრებს. რა კარგი, ყოჩალი ბიჭია გეორგი! მან არ მოისურვა თავისი ბატონის მიტოვება.

ლერზე. პირდაპირ გულის ძარღვი ჩამიწყდა, როცა გიოცმა უკან გამომგზავნა. თქვენ რომ არ დაგჭირვებოდათ ჩემი დახმარება და სამსახური, სამარცხვინო სიკვდილის საფრთხეც კი ვერ განმაშორებდა მას.

ელისაბედი. აღარ ვიცი, სად არის ზიკინგენი. მარიასთან მაინც შემეძლოს შიკრიკის გაგზავნა!

ლერზე. თქვენ ოლონდ წერილი დაწერეთ, მაგაზე მე ვიზრუნებ. (გაღის.)

სოფლის განაპირას

გიოცი. გეორგი.

გიოცი. სასწრაფოდ მოახტი ცხენს, გეორგი! ვხედავ, მილტენბერგს ცეცხლი ეღება. აი, ასე იცავენ პირობას! გაფრინდი იქით და გამოუტყხადე ჩემი გადაწყვეტილება. მკვლელები! მე მათთან საერთო აღარაფერი მაქვს. დაე, მეთაურად ჩემს ნაცვლად ვინმე

ბოშა აირჩიონ. აჩქარდი, გეორგ! (გეორგი ვადის.) ნეტავ ახლა ათასი მილით ვიყო მოცილებული ამ ადგილს, სადმე თურქეთის ჯურღმულში ჩამძვრალი. პატიოსნად მაინც როგორმე დავადწევდე თავს ამათ. ყოველდღე თავს მოვაბეზრებ მწარე სიმართლის ლაპარაკით და ვაიძულებ გამანთავისუფლონ.

უცნობი (შემოდის). გამარჯობა, კეთილშობილო რაინდო!

გიოცი. ღმერთმა გაგიმარჯოს! რა ამბავს მეტყვი? თქვენი სახელი?

უცნობი. ჩემი სახელი აქ არაფერი მოსატანია. მე იმისთვის მოვედი, რომ გითხრათ — თქვენი სიცოცხლე საფრთხეშია. წინამძღოლებს მობეზრდათ თქვენი მწარე სიტყვების მოსმენა და გადაწყვიტეს, გზიდან ჩამოგიცილონ. ფრთხილად იყავით, ან გაქცევით უშველეთ თავს და ღმერთი გზას წავგიმართავთ! (ვადის.)

გიოცი. ასე უნდა გამოემშვიდობო სიცოცხლეს, გიოცი, ასე უნდა დასრულდეს შენი სარბიელი! დე, იყოს ასე! მაშინ ჩემი სიკვდილი ყველაზე საუკეთესო დამამტკიცებელი საბუთი იქნება ქვეყნისთვის, რომ ამ ძაღლებთან არაფერი საერთო არა მქონდა.

რამდენიმე გლეხი.

პირველი გლეხი. ბატონო! ბატონო! ისინი დაამარცხეს, შეიპყრეს.

გიოცი. ვინ ისინი?

მეორე გლეხი. ისინი, რომელთაც მილტენბერგი დასწევს. მთებიდან მოკავშირეთა რაზმი გამოვიდა და უეცრად დაესხა თავს.

გიოცი. ახია იმათზე! ო, გეორგ! გეორგ! მათ, ალბათ, ხელში ჩაიგდეს იგი ბოროტმოქმედებთან ერთად! გეორგ! ჩემო გეორგ!

შემოდის წინამძღოლები.

ლინკი. წავიდეთ, ბატონო მეთაურო, წავიდეთ! დაყოვნების დრო აღარაა. მტერი ძლიერია, იგი უკვე ახლოსაა.

გიოცი. ვინ დასწევა მილტენბერგი?

მეცლერი. თუ თქვენ ახლა ამის გამოკვლევას შეუდგებით, ისინი თვითონ გასწავლიან, რომ ასეთი რამ არაა საჭირო.

კოლი. თქვენს ტყავსაც გაუფრთხილდით და ჩვენსაც. წავიდეთ! წავიდეთ!

გიოცი (მეცლერს). მემუქრები კიდევაც, შე არამზადავ? გგონია, რომ შემაშინებ, რაკი გრაფ ჰელფენშტაინის სისხლი გაცხია ტანსაცმელზე?

მეცლერი. ბერლიხინგენ!

გიოცი. შეგიძლია ასხენო ჩემი სახელი, იგი 'არც ჩემს შვილებს შეარტყვენს.

მეცლერი. აი, შე, ლაჩარო! თავადების ყურმოჭრილო ყმავე!

(გიოცი ისე მავრად გართყამს თავში, რომ მეცლერი ძირს დაეცემა, დანარჩენები მათ შორის ჩადგებიან.)

კოლი. ხომ არ გაგიჟდით? მტერი ყოველი მხრიდან ჩვენსკენ მოიწევს და თქვენ კი ჩხუბობთ?

ლინკი. წავიდეთ! წავიდეთ! (მოისპის ბრძოლის ხმაური.)

ვაისლინგენი. მხედრები.

ვაისლინგენი. ჩქარა! დაეწიეთ! ისინი მირბიან. დაე, ვერაფერმა ვერ შეგაჩეროთ: ვერც ღამემ და ვერც წვიმამ. გავიგე, რომ გიოცი მათ შორისაა. ეცადეთ, ხელში ჩაიგდოთ. ამბობენ, მძიმედაა დაჭრილიო. (მხედრები გადიან.) თუ როგორმე ხელში ჩაგიგდე! შენთვის ისიც დიდი წყალობა იქნება, საპყრობილეში რომ დაგსაჯოთ საიდუმლოდ. ასე გაქრება იგი ხალხის ხსოვნიდან და მაშინლა ამოისუნთქავ თავისუფლად, სულელო გულო! (გაღის.)

ლაგე ულრან ტაუზი

გოზათა კარავი

ბოშა დედა და ქალიშვილი.

დედა (ცეცხლთან). შეაკეთე ფარდული ორმოს თავზე, ჩემო გოგონავ, ამ ღამითაც წვიმა ისევ ასხამს.

შემოდის ბიჭი.

ბიჭი. ზაზუნა, დედი! აი, ორი მინდვრის თავიცი!

დედა. დავატყავებ და შეგიწევავ, ჩემო შვილო, ტყავებისაგან კი ქუდს შეგიკერავ. რამე გაგასისხლიანა?

ბიჭი. ზაზუნამ მიკბინა.

დ ე დ ა. შემოიტანე ხმელი შეშა, ცეცხლი გავაჩაღოთ. ძამაშენ, ალბათ წვიმისაგან მთლად გალუმპული მოვა.

კიდევ სხვა ბოშა ქალი ზურგზე ბავშვმოკიდებული.

პირველი ბოშა ქალი. ბლომად მოიმათხოვრე?

მეორე. იმდენი ვერაფერი. ქვეყანა ისეა შეწრიალებული, ცოცხალი რომ გადარჩე, ღმერთს მადლობა უნდა შესწირო; ორი სოფელი მთლად ხანძარში იბუგება.

პირველი ბოშა ქალი. მაშ, იქ ხანძრის შუქი მოჩანს? უკვე დიდი ხანია, რაც ვუყურებ. ცაზე ცეცხლის ნიშნებს უკვე მივჩინე.

ბოშების ატამანი სამი ამხანაგით.

ატამანი. მონადირის ხმა გესმით?

პირველი ბოშა ქალი. ის პირდაპირ ჩვენს უკან მოჰქრის.

ატამანი. ძაღლები როგორ ჰყეფენ? ჰამ! ჰამ!

მეორე ბოშა ქალი. მათრახების ტყრიალი ისმის.

მესამე ბოშა ქალი. და მონადირეთა შეძახილი: ჰეი! ჰეი!

დ ე დ ა. მოიტათ ეგ ეშმაკის ბარგი.

ატამანი. მღვრიე წყალში თევზი დაიჭირეს. გლეხები თვითონ ძარცვავენ ერთმანეთს და ჩვენ ხომ ეს ღმერთმა დაგვიწესა.

მეორე ბოშა ქალი. რა გაქვს, ვოლფ?

ვოლფი. ერთი კურდღელი და აი, ეს ერთი მამალი, შამფური. ერთი ნაჭერი ტილო, სამი ჩამჩა და ალვირი.

შტიკსი. მე კი შალის ყაჯარი მაქვს, ერთი წყვილი ჩექმა და ტალ-კვესი აბედიანად.

დ ე დ ა. ყველაფერი გოშისავეთ გალუმპულა; მოიტათ, გაეაშროთ.

ატამანი. ჩუ, ცხენის ფეხის ხმა ისმის! გახედეთ, ვინ არის.

გიოცი ცხენზე ზის.

გიოცი. მადლობა ღმერთს, ცეცხლი დავინახე. ესენი ბოშები არიან. დაჭრილი ვარ, სისხლისაგან ვიცლები, მტერი კი უკან მომდევს. რა საშინელ აღსასრულს მიმზადებ, ღმერთო მალალო!

ატამანი. შენ სამშვიდობოდ მოხველი?

გიოცი. შველას გევედრებით, კრილობებმა გამათავეს. მიშველეთ, ცხენიდან ჩ მოვტე.

ატამანი. მიესმარჯო! წარმოსადეგობაზე და სიტყვა-პასუხზე ეტყობა, რომ კეთილშობილი რაინდია.

ვოლფი (ჩუმაღ). ეგ გიოცი ფონ ბერლიხინგენია.

ატამანი. კეთილი იყოს თქვენი მოსვლა! რაც კი გაგვაჩნია, ყველაფერი თქვენი ჭირის სანაცვლო იყოს.

გიოცი. გმადლობთ.

ატამანი. შევიდეთ ჩემს კარავში.

ატამანის კარავი

ატამანი. გიოცი.

ატამანი. დედას დაუძახეთ, ბალახის ფესვები მოიტანოს სისხლის დენის შესაჩერებლად. თან მალამოც წამოიღოს. (გიოცი აბჯარს აიხსნის.) აჰა, ჩემი სადღესასწაულო ხიფთანი!

გიოცი. ღმერთმა სიკეთით გადაგიხადოს. (შემოდის დედა და კრილობებს უხვევს.)

ატამანი. სულით და გულით მიხარია, რომ ჩემთან მყოფს გზედავთ.

გიოცი. მიცნობთ?

ატამანი. ვინდა არ გიცნობთ! გოცი, ჩვენს სისხლსა და სიცოცხლეს არ დავზოგავთ თქვენთვის.

შემოდის შრიკსი.

შრიკსი. მოკავშირეთა მხედრები ტყე-ტყე მოდიან.

ატამანი. თქვენი მდევრები! ისინი თქვენამდე ვერ უნდა მოვიდნენ. წადი. შრიკს, სხვებსაც სთხოვე. ჩვენ აქ მათზე უკეთესად ვიცით ყველა გასაძვრომი. ვიდრე აქ მოგვაგნებენ, მათ ყველას ამოვწყვეტთ.

გიოცი (მარტო). ო, იმპერატორო! იმპერატორო! ყაჩაღები იცავენ შენს შვილებს. (ისმის ხშირი სროლის ხმა.) ეს ველურები სანდო ხალხია, თუმც შესახედავად საშინელი.

შემოდის ბოშაქალი.

ბოშაქალი. თავს უშველეთ! მტრებმა ხელი დაგვრიეს.

გიოცი. სად არის ჩემი ცხენი?

ბოშაქალი. აქ არის.

გიოცი (ხმალს შემოიკრავს და ჯავშნის ჩაუცმელად შეჯდება ცხენზე). დაე, უკანასკნელად იგრძნონ ჩემი მკლავის ძალა. ჯერ კიდევ ისე არ დაეძაბუნებულვარ. (გადის.)

ბოშაქალი. ჩვენებისაკენ მიჰქრის. (ყველანი გარბიან.)

ვოლფი. გავიქცეთ! გავიქცეთ! ყველაფერი დაღუპულია. ჩვენი ატამანი მოკლეს. გიოცი შეიპყრეს. (გაისპის დედაკაცების გოღება. ყველანი გარბიან.)

ადელჰაიდის საძინებელი ოთახი

ადელჰაიდი წერილით ხელში.

ადელჰაიდი. ან იგი, ან მე! თავხედი! მემუქრება კიდევაც. ჩვენ დავასწრებთ. ვინ მოიპარება დარბაზში? (აკაუნებზე.) ვინა ხარ?

ფრანცი (დაბალ ხმაზე). კარი გამიღეთ, ქალბატონო!

ადელჰაიდი. ფრანცი! მან უკვე დაიმსახურა, რომ გავუღო. (შემოუშვებს.)

ფრანცი (ყელზე ჩამოეკიდება). ჩემო საყვარელო ქალბატონო!

ადელჰაიდი. უსირცხვილო! ვინმემ რომ გაიგონოს?

ფრანცი. ო, ყველას სძინავს! ყველას!

ადელჰაიდი. რისთვის მოხველი?

ფრანცი. მოსვენება აღარა მაქვს, ჩემი ბატონის მუქარა. თქვენი ბედი, ჩემი გული...

ადელჰაიდი. ძლიერ განრისხებული იყო. როცა გამოეთხოვე?

ფრანცი. ასე განრისხებული ჯერ არასოდეს არ მინახავს. „ჩემს მამულში გაემგზავროს! — მითხრა მან,—იგი ვალდებულია!“

ადელჰაიდი. მამ, დავემორჩილოთ?

ფრანცი. არ ვიცი, ქალბატონო!

ადელჰაიდი. სულელო, მოტყუებულო ბიჭო, შენ არ გესმის, ეს რას ნიშნავს. მან იცის, რომ აქ უშიშარ ადგილას ვიმყოფები. ვაისლინგენმა ხომ დიდი ხანია განიზრახა მომისპოს თავისუფლება. სურს, თავის ადგილ-მამულში გამიტყუოს. იქ თვითონ

იქნება მბრძანებელი და ისე მომექცევა, როგორც თავისი სიძულვილი უკარნახებს.

ფრანცი. ეგ არ მოხდება!

ადელჰაიდი. ვაისლინგენს შენ დააკავებ?

ფრანცი. ეგ არ მოხდება!

ადელჰაიდი. წინასწარ ვხედავ, რა ტანჯვაც მომელის. იგი ძალით წამიყვანს თავისი ციხე-კოშკიდან და ჩამკეტავს მონასტერში.

ფრანცი. ო, ჯოჯოხეთო და სიკვდილის საშინელებავ!

ადელჰაიდი. მაშ, შენ მიხსნი?

ფრანცი. ყველაფერს, ყველაფერს გვაკეთებ!

ადელჰაიდი (ქვითინით მოეხვევა ფრანცს). აჰ, ფრანც, დავიხსნათ თავი!

ფრანცი. იგი უნდა მოკვდეს, ფეხის ქუსლით უნდა გავთელიო.

ადელჰაიდი. გააფთრება რა საჭიროა! მე შენ მოკრძალებით აღსავსე ბარათს გაგატან მასთან, სადაც ვწერ, რომ ვემორჩილები. ამ ფლაკონს კი სასმელში ჩაუხსამ.

ფრანცი. მომეცით! თქვენ თავისუფალი იქნებით!

ადელჰაიდი. თავისუფალი? მაშინ აღარც შენ მოგიხდებო ჩემთან ასე კანკალით შემოპარვა და აღარც მე გეტყვი ასე შიშმორევით: „გაიქეცი, ფრანც, უკვე თენდება“.

ჰაილზრონი. ციხის წინ

ელისაბედი. ლერზე.

ლერზე. ღმერთი გამსუბუქებთ ტანჯვას, მოწყალეო ქალბატონო! მარია აქ არის.

ელისაბედი. მადლობა უფალს. საშინელ უბედურებაში ჩავცვივდით, ლერზე. ყველაფერი ისე მოხდა, როგორც წინასწარ ვგრძნობდი! იგი შეიპყრეს, როგორც მეამბოხე, როგორც ბოროტ-მოქმედი, და ღრმა ჯურღმულში ჩააგდეს.

ლერზე. ყველაფერი ვიცი.

ელისაბედი. არა, შენ არაფერი არ იცი. ძალზე დიდია

მწუხარება. სიბერე, ჭრილობები, დამაუძღურებელი ციებ-ცხელება და ყველაზე მეტად კი ასე დამწუხრება მას ბოლოს შოულებენ.

ლერზე. და ამასთან ისიც, რომ ვაისლინგენი კომისრად დაუნიშნავთ.

ელისაბედი. ვაისლინგენი?

ლერზე. ხალხს სასტიკად სჯიან. მეცლერი ცოცხლად დაუწევთ. ასობით ადამიანს ავლებენ მუსრს: ბორბლავენ, თავს ჰკვეთენ, მახვილით სჩეხავენ და ასო-ასო სჭრიან. მთელი ქვეყანა საყასბოდაა გადაქცეული, სადაც ადამიანის ხორცი იაფად ფასობს.

ელისაბედი. ვაისლინგენი კომისარია! ო, ღმერთო ჩემო. კიდევ მოჩანს იმედის სხივი! მარია ვაისლინგენტან უნდა გავგზავნო, იგი მას არაფერზე არ ეტყვის უარს. ვაისლინგენს მაინც ნაზი გული აქვს და როდესაც ნახავს იმ არსებას, რომელიც ასე უყვარდა, და ახლაც მისი გულისათვის იტანჯება... სად არის მარია?

ლერზე. სასტუმროში.

ელისაბედი. წამიყვანე მასთან! ახლავე უნდა გაემგზავროს ვაისლინგენტან. მე ყველაფრისა მეშინია.

ვაისლინგენის ციხე-კოშკი

ვაისლინგენი.

ვაისლინგენი. ო, რარიგ ავად ვარ, რა დასუსტებული ძვლები მთლად გამომეფიტა. საშინელმა ციებ-ცხელებამ ტვინი სულ გამომწოვა. მოსვენება და ძილი აღარა მაქვს არც დღე, არც ღამე. თვალს დავხუჭავ და სიზმრები მიწამლავენ სულსა. წუხელ სიზმრად გიოცი ვნახე, ტყეში შემომხვდა. მან მახვილი იშიშვლა და გამომიწვია ბრძოლაში. მეც ხელი ვტაცე იარაღს, მაგრამ არ დამემორჩილა. გიოცმა მახვილი ქარქაშში ჩააგო, ზიზლით გადმომხედა და გვერდით ჩამიარა. იგი ტყვეა და მე კი მის წინაშე ვცახცახებ. საცოდავო ადამიანო! შენი სიტყვით მიესაჯა მას სიკვდილი და მისი მოჩვენების წინ კი ბოროტმოქმედით ჰკანკალებ!.. მაშ, იგი უნდა მოკვდეს?.. გიოც! გიოც! ჩვენ, ადამიანები, თავისი ნებით როდი ვმოქმედებთ — ავი სულები ბატონობენ ჩვენზე და დაღუპვისაკენ მივყავართ მათ გულისწყრომას. (ვღება.) ვიღუპები! ვიღუ-

პები! რატომ დამიღურჯდა ფრჩხილები ასე? ცივი, ყინულივით ცივი ოფლი მისუსტებს სხეულის ყოველ ასოს. ყველაფერი ტრიალებს ჩემს თვალწინ. დაძინება მაინც შემეძლოს! ოჰ!

შემოდის მ ა რ ი ა.

ღმერთო ჩემო, მარია!... დამეხსენი! დამეხსენი!.. ეს მოჩვენებალა მაღდა! ის კვდება, მარია კვდება, და ახლა კი გამომეცხადა. დამეხსენი, ნეტარო სულო! ისეც საკმაოდ უბედური ვარ.

მ ა რ ი ა. სული როდი ვარ, ვაისლინგენ, მე მარია ვარ.

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. ეს მისი ხმაა.

მ ა რ ი ა. მოვედი, რომ ჩემი ძმის სიცოცხლე შეგავედრო. იგუდანაშაულოა, რაც არ უნდა დამნაშავედ გვეჩვენებოდეს.

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. გაჩუმდი, მარია! შენ, ციურ ანგელოზს, ჩემთვის ჯოჯობეთის ტანჯვა მოგაქვს... აღარაფერი მითხრა!

მ ა რ ი ა. მაშ, ჩემი ძმა უნდა მოკვდეს? განა საშინელი არაა, ვაისლინგენ, რომ გარწმუნებდე, იგი უდანაშაულოა-მეთქი. და სულთქმა-ობხრით გაკავებდე უსაზიზღრესი მკვლელობისაგან? შენი სული მთლად მტრის ხელთაა. და ეს — ადელბერტი!..

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. ხომ ხედავ, მეც შემეხო სიკვდილის ყოვლის მშთანთქმელი სუნთქვა და ძალ-ღონე მთლად გამომეცალა. მე ვკვდები, როგორც უბედური, შენ კი მოდიხარ, რომ სასოწარკვეთილებაში ჩამაგდო. ლაპარაკი რომ შემეძლოს, შენი უდიდესი სიძულვილი თანაგრძნობად და მწუხარებად გადაიქცეოდა! ო, მარია! მარია!

მ ა რ ი ა. ვაისლინგენ. ჩემს ძმას ავადმყოფობა სტანჯავს საპყრობილეში, მისი ჭრილობები მიძიმეა. იგი მოხუცია! და თუ შეგიძლია, მისი ჭადარა თავი... ვაისლინგენ, ჩვენ სასოწარკვეთილნი ვართ.

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. კმარა! (რეკავს ზარს).

შემოდის ფ რ ა ნ ც ი ძლიერ აღელვებული.

ფ რ ა ნ ც ი. რას მიბრძანებთ?

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. მომაწოდე ეგ ქალაღები, ფრანც! (ფრანც მიუტანს მათ. ვაისლინგენი ხსნის პაკეტს და უჩვენებს მარიას ერთ ფურცელს.) აქ არის ხელმოწერილი შენი ძმის სასიკვდილო განაჩენი.

მ ა რ ი ა. ღმერთო მალალო!

ვაისლინგენი. და აი, მას ვხევე! იგი იცოცხლებს. მაგრამ შევძლებ იმის აღდგენას, რაც თვითონ დავანგრეე? ეგრე ნუ სტირი, ფრანც, კეთილო ყრმაო, შენ გულს გიკლავს ჩემი უბედურება. (ფრანცი დაიჩქებს მის წინ და ეხვევა მუხლებზე.)

მარია (თავისთვის). ძლიერ ავადაა. გულს როგორ მიფლეთს მისი გამოხედვა. როგორ მიყვარდა იგი! ახლა კი მის ახლოს უფრო ნათლად ვგრძნობ ამას.

ვაისლინგენი. ფეხზე ადექი, ფრანც, და ტირილს თავი დაანებე, კიდევ შევძლებ აღგომას. ცოცხალმა კაცმა იმედი არ უნდა დაკარგოს.

ფრანცი. თქვენ ველარ ადგებით. თქვენ მოკვდებით!

ვაისლინგენი. მოვკვდები?

ფრანცი (გონებადაკარგული). საწამლავი! შხამი! თქვენი ცოლისაგან! — მე! მე! (გარეთ გავარდება.)

ვაისლინგენი. უკან გაჰყევი, მარია. იგი სასოწარკვეთილია. (მარია ვადის.) საწამლავი ჩემი ცოლისაგან. ვაგლახ! ვაგლახ! მე ვგრძნობ ამას. ტანჯვა და სიკვდილი!

მარია (გარედან). უშველეთ! უშველეთ!

ვაისლინგენი (სურს წამოდგეს). ღმერთო ჩემო! აღგომა არ შემიძლია!

მარია (შემოდის). ფრანცი დაიღუპა. დარბაზის ფანჯრიდან გაგიყებულებით გადაეშვა მაინში.

ვაისლინგენი. ის ბედნიერია! შენს ძმას საფრთხე აღარ მოეწივს. დანარჩენი კომისრები, განსაკუთრებით ზეკენდორფი, მისი მეგობრები არიან. ისინი მაშინვე გაანთავისუფლებენ გიოცს, ოღონდაც კი სიტყვა მისცეს რაინდულ პატიმრობაზე. მშვიდობით, მარია! წადით!

მარია. შენთან მინდა დავრჩე, უბედურო, ყველასაგან მიტოვებულო!

ვაისლინგენი. დიახ, მე მიტოვებული და უბედური ვარ. საშინელია შენი სამართალი, უფალო!.. ჩემი ცოლი...

მარია. მოიცილე ეგ აზრი თავიდან. დაუბრუნე შენი გული ყოვლის მიმტევებელს.

ვაისლინგენი. წადი, უცოდველო სულო! დამტოვე ჩემს უბედურებასთან. საშინელია! თვით შენი აქ ყოფნაც კი, აქ ყოფნა უკანასკნელი ნუგეშისა, მარია, სატანჯველია ჩემთვის.

მ ა რ ი ა (თავისთვის). მომანიჭე სიმტკიცე, უფალო! ჩემს სულსაც ილაჯი უწყდება. მის სულთან ერთად.

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. ვაგლახ! ვაგლახ! საწამლავი ჩემი ცოლისაგან!.. ჩემი ფრანცი შეაცდინა იმ საძაგელმა. როგორ ელის იგი შიკრიკის მისვლას, რომელიც მას ჩემი სიკვდილის ამბავს მიუტანს. შენ კი, მარია, მარია, რისთვის მოხვედი? იმისათვის, რომ გააღვიძო მძინარე მოგობება ჩემს მიერ ჩადენილ ცოდვებზე? დამტოვე, დამტოვე, რომ სული განვუტეო!

მ ა რ ი ა. ნება მომეცი, დავრჩე! შენ აქ მარტოდმარტო ხარ. ვაიხსენე, რომ შენი დანიშნული ვიყავი ოდესღაც. დაივიწყე სუყველაფერი! დაე, ღმერთმაც ისევე შეგინდოს ყოველივე, როგორც მე გაპატიე.

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. ილოცე ჩემთვის, სიყვარულით აღსავსე სულს, ღმერთს შემავედრე!.. გული შემეკუმშა.

მ ა რ ი ა. იგი შენ შეგიბრალებს... ილაჯი გადაგელია.

ვ ა ი ს ლ ი ნ გ ე ნ ი. ვკვდები, ვკვდები და ველარ მოვკვდი. ჯოჯოხეთის ტანჯვაა სიკვდილისა და სიცოცხლის ბრძოლა.

მ ა რ ი ა. შეიბრალე, შეიბრალე, ყოვლად მოწყალევე! თუნდაც ერთხელ გადმოხედე მის გულს სიყვარულის თვალით, რომ გაიღოს ნუგეშის კარი და მისმა სულმა სიცოცხლის იმედი სამარეში თან წარიტანოს!

ზნელ, ვიწრო მიწისკვეთითი

ს ა ი დ უ მ ლ ო ს ა მ ს ჯ ა ვ რ ო ს მ ო ს ა მ ა რ თ ლ ე ნ ი.

(ყველანი ნიღბებში)

უ ხ უ ც ე ს ი. საიდუმლო სამსჯავროს მოსამართლენო, თქვენ ხომ ხმალზე და მარყუჟზე გაქვთ ფიცი დადებული, რომ იქნებით უბიწოებით აღსავსენი, განსჯით საიდუმლოდ და დასჯით საიდუმლოდ, მსგავსად უფლისა. თუ წმინდაა თქვენი გულები და ხელებს თქვენსას უწმინდური არაფერი მოუშოქმედებიათ, ალაპყრეთ ხელნი და შესძახეთ ბოროტმოქმედებს: ვაგლახ! ვაგლახ!

ყ ვ ე ლ ა. ვაგლახ! ვაგლახ!

უ ხ უ ც ე ს ი. გამომცხადებელო, გახსენ სამსჯავრო!

გ ა მ ო მ ც ხ ა დ ე ბ ე ლ ი. მე, გამომცხადებელი, მოგიწოდებთ. ბრალი დასდოთ ბოროტის ჩამდენთ. ვისი გულიც შეუბღალავია

და ვის ხელსაც ბიწიერი არაფერი მოუმოქმედებია, რომ ხმალზე და მარყუჟზე დაიფიცოს, დაე, სასჯელი განაჩინოს ხმლით და მარყუჟით. ბრალი დასდოს! ბრალი დასდოს!

ბ რ ა ლ მ დ ე ბ ე ლ ი (წინ გამოდის). ჩემი გული წმინდაა და თავისუფალი ყოველგვარი ბოროტებისაგან, ხელებს ჩემსას არ სცხია უმანკო სისხლი. შემინდე, უფალო, ბოროტი განზრახვანი, გზა გადაუღობე ჩემს ავ სურვილებს. ხელს მალლა აღვაპყრობ და ბრალს ვდებ! ბრალს ვდებ! ბრალს ვდებ!

უ ხ უ ც ე ს ი . ვის სდებ ბრალს?

ბ რ ა ლ მ დ ე ბ ე ლ ი . მე ბრალს ვდებ ადელჰაიდ ფონ ვაისლინგენს. მას დანაშაული მიუძღვის მრუშობაში, საკუთარი ქმრის მოწამვლაში მისივე ყრმის ხელით. ყრმამ თავის თავს თვითონვე განუჩინა სამართალი, ქმარი კი გარდაიცვალა.

უ ხ უ ც ე ს ი . ჰვიცავ თუ არა ჭეშმარიტ ღმერთს, რომ მართალს ამბობ?

ბ რ ა ლ მ დ ე ბ ე ლ ი . ვფიცავ.

უ ხ უ ც ე ს ი . თუ შენი ნათქვამი სიცრუე აღმოჩნდება, სდებ თუ რა შენს თავს ხმლითა და მარყუჟით. მრუშობის განჩინებით დასასჯელად?

ბ რ ა ლ მ დ ე ბ ე ლ ი . ვდებ.

უ ხ უ ც ე ს ი . თქვენი ხმები! (მოსამართლენი საიდუმლოდ ესაუბრებიან მას.)

ბ რ ა ლ მ დ ე ბ ე ლ ი . საიდუმლო სამსჯავროს მოსამართლენო. რა მიუსაჯეთ ადელჰაიდ ფონ ვაისლინგენს, ბრალდებულს მრუშობასა და მკვლელობაში?

უ ხ უ ც ე ს ი . უნდა სიკვდილით დაისაჯოს, საშინელი ორმაგი სიკვდილით — მარყუჟით და ხმლით. აღაპყარით ხელნი და შესძახეთ მას: ვაგლახ! ვაგლახ! შურისმგებლის ხელთაა გადაცემული!

ყ ვ ე ლ ა . ვაგლახ! ვაგლახ! ვაგლახ!

უ ხ უ ც ე ს ი . შურისმგებლო, შურისმგებლო, გამოცხადდი! (შურისმგებელი გამოდის.) აიღე ხელთ ხმალი და მარყუჟი, რომ აღგავო პირისაგან მიწისა; სადაც არ უნდა ჰპოვო იგი, აქციე ფერფლად! მოსამართლენო, რომელნიც სჯით საიდუმლოდ, განაჩენი გამოგაქვთ საიდუმლოდ, ღვთაების მსგავსად მთარიდეთ გული თქვენი საქმესა ბოროტს, ხელები კი სისხლსა უმანკოს.

სახბუროს ეჟო

მარია. ლერზე.

მარია. ცხენებმა უკვე დაისვენეს. გავემგზავროთ, ლერზე.
ლერზე. დაისვენეთ დილაძდე. ძლიერ ბნელი, პირქუში და-
ჰეა.

მარია. რა დამასვენებს, ლერზე, ვიდრე ჩემს ძმას არა ვნა-
ხავ. წავიდეთ! წვიმა გადაღებას აპირებს. მშვენიერი დღე გამოვა.
ლერზე. როგორც გნებავდეთ, ქალბატონო!

ჰაილბრონი. ცინეში

გიოცი. ელისაბედი.

ელისაბედი. მითხარი რამე, მესაუბრე. ძვირფასო მე-
ულღევ. ძლიერ მაშინებს შენი დუმილი. მაგ დუმილში მთლად
დაიწვები. მოდი, მიჩვენე ჭრილობები, ისინი უკვე მოგაშუშებია.
ისე სასოწარკვეთილი და მწუხარე ხარ, რომ პირდაპირ ველარა
კცნობ.

გიოცი. შენ გიოცს ეძიებ? იგი დიდი ხანია აღარ არსებობს.
პათ თანდათან დამასახიჩრეს: წამართვეს ხელი, თავისუფლება.
ქონება და პატიოსანი სული. რალა დამრჩა ამქვეყნად, ჩემო
თავო?.. რა ისმის გეორგზე? გაემგზავრა ლერზე მისი ამბის გასა-
კებად?

ელისაბედი. დიახ, ძვირფასო. გამხნევდი, ბევრი რამ შეი-
ძლება კიდევ შეიცვალოს.

გიოცი. (ვისაც ღმერთი ძირს დანარცხებს, იგი თვითონ
ველარ წამოდგება) ძლიერ კარგად ვიცი, რაც მაწევს მხრებზე. ში-
ვეჩვიე უბედურების გადატანას. ახლა საქმე მარტო ვაისლინგე-
ნი კი არაა, არც მარტო გლეხები, არც იმპერატორის სიკვდილი და
ჩემი ჭრილობები — არა, ყველაფერი გაერთიანდა. ჩემი აღსასრუ-
ლის საათი ახლოვდება. იმედი მქონდა, რომ ჩემი ცხოვრების მსგა-
ვსი იქნებოდა იგი. დაე, აღსრულდეს უფლის ნება.

ელისაბედი. არაფერს სჭამ?

გიოცი. არა, ჩემო მეუღლე. გახედე, როგორ ბრწყინავს მზე.

ელისაბედი. მშვენიერი გაზაფხულის დღეა.

გიოცი. კარგი იქნება, ჩემო ძვირფასო, თუ დარაჯს დაიყოლები, ნახევარი საათით გამიშვას მის პატარა ბაღში, რათა დავტკბე მშვენიერი მზით, ნათელი ცითა და სუფთა ჰაერით.

ელისაბედი. ახლავე! რა თქმა უნდა, უარს არ გვეტყვის.

საპროზოდის პატარა ბავშვი

მარია. ლერზე.

მარია. შედი იქ და ნახე, როგორაა საქმე. (ლერზე გადის.)

ელისაბედი. დარაჯი.

ელისაბედი. ღმერთმა სიკეთით გადაგიხადოს ჩემი ბატონის სიყვარულისა და ერთგულებისათვის! (დარაჯი გადის.) რა მოიტანე, მარია?

მარია. ჩემი ძმის უშიშროება. ეჰ, მაგრამ ჩემი გული უკვე დაიფლითა. ვაისლინგენი მოკვდა, თავის ცოლს მოუწამლავს. ჩემი ქმარი საფრთხეშია. თავადებმა დასძლიეს იგი. ამბობენ, ციხეშია ჩაკეტილი, ალყა შემოარტყესო.

ელისაბედი. ყურმოკრულ ამბავს ნუ ერწმუნები, გიოცს არაფერი უთხრა ამაზე.

მარია. როგორ არის?

ელისაბედი. მეშინია, არა მგონია, რომ შენს დაბრუნებამდე გასძლოს. უფალმა უკვე ხელი აიღო მასზე. გეორგიც მოკვდა.

მარია. გეორგი! ძვირფასი ახალგაზრდა!

ელისაბედი. როცა არამზადებმა მილტენბერგს ცეცხლი წაუქიდეს, ბატონმა გაგზავნა გეორგი, რომ ისინი შეეჩერებინა. უცებ თავს დაესხა მოკავშირეთა რაზმი. გეორგი! ყველას რომ გეორგსავით მამაცურად ებრძოლა, ისინიც იმასავით უმწიკვლოდ და პატიოსნად უნდა ყოფილიყვნენ. იქ ბევრი დაეცა გულგანგმიური და მათ შორის გეორგიც. იგი მხედრული სიკვდილით მოკვდა.

მარია. იცის ეს გიოცმა?

ელისაბედო. არ ვუმხელთ. დღეში ათჯერ მეკითხება გეორგის ამბავს, დღეში ათჯერ მგზავნის იმის გასაგებად, თუ რა დაემართა. მეშინია, ამით უკანასკნელი ლახვარი არ ჩავცე მის გულს.

მარია. ოჰ, ღმერთო ჩემო! რა ამაოა ამა ქვეყნის იმედი ყველა.

გიოცი. ლერზე. დარაჯი.

გიოცი. ყოვლისშემძლე ღმერთო! რა დიდებულია შენი ცის ქვეშ ყოფნა! რა თავისუფლებაა! რარიგ ლამაზად იშლებიან კოკრები, რარიგ იმედით აღსავსეა მთელი ქვეყანა. მშვიდობით, ჩემო ძვირფასებო, ჩემი ფესვები უკვე გადაიჭრა, ძალა მეცლება და სამარეს ვუახლოვდები.

ელისაბედო. გაგზავნოთ ლერზე მონასტერში ჩვენი შვილის მოსაყვანად, რომ ერთხელ კიდევ ნახო და დალოცო იგი?

გიოცი. თავი გაანებე! ის ჩემზე წმინდაა, ჩემს დალოცვას არ საჭიროებს. ჩვენი ქორწინების დღეს სულ არ ვფიქრობდი, ელისაბედ, რომ ამგვარი აღსასრული დამიდგებოდა. მოხუცმა მამაჩემმა დაგვლოცა ჩვენ და მისი ლოცვა უდიდესი საწინდარი და იმედი იყო შთამომავლობისა: კეთილშობილი, მამაცი შვილებისა. შენ მას არ უსმინე, დიდებულ ღმერთო, და ახლა მე უკანასკნელი ვარ. შენი ნახვა ამ სიკვდილის წუთებში უფრო მახარებს, ლერზე, ვიდრე ხელჩართული ბრძოლის დროს. მაშინ ჩემი სული, ჩემი მხნეობა მიგიძღვოდათ, ახლა კი შენ მამხნევებ, შენ მეხმარები. ეჰ, ერთხელ კიდევ რომ მენახა გეორგი, მისი მზერა გულს გამითბობდა. თვალები ძირს დახარეთ, სტირით? იგი მოკვდა?.. გეორგი მოკვდა? მაშ, მოკვდი, გიოცი! შენ მოინელე საკუთარი თავი, შენ იმსხვერპლე კეთილშობილნი... როგორ მოკვდა იგი? აჰ. ალბათ, შეიპყრეს ცეცხლისწაძკიდებლებსა და მკვლელებთან ერთად! იგი დასჭრეს?

ელისაბედო. არა, განგმირული დაეცა მილტენბერგთან. გეორგი ლომივით იბრძოდა მათი ბრჭყალებიდან თავის დასაღწევად.

გიოცი. მადლობა ღმერთს! იგი საუკეთესო, უმამაცესი ახალ-

გაზრდა იყო მთელ მზის ქვეშეთში. აწ კი მიიღე ჩემი სული. უფა-
ლო! საბრალო მეუღლევ! გტოვებ ამ წამხდარ ქვეყანაში, ნუ დას-
ტოვებ მას, ლერზე!.. თქვენი ალაყაფის კარებზე უფრო მაგრად
ჩაკეტეთ თქვენი გულები. დგება დრო სიცრუისა, თვალთმაქცო-
ბისა, რომელსაც სრული თავისუფლება მიეცემა. არამზადები
დაიწყებენ ქვეყნის მართვას მზაკერული ხერხებით, პატიოსანი კი
მათ ბადეში გაებმებიან. ღმერთსა ვთხოვ, დაგიბრუნოს შენი ქმა-
რი, მარია. ვისურვებდი, ისე ძლიერ არ დაცემულიყოს ძირს, რო-
ვორც იქნა აღზევებული! ზელებიცი მოკვდა, კეთილი იმპერატო-
რიც, ჩემი გეორგიც... წყალი! ციური სუნთქვა!.. თავისუფლება!
თავისუფლება! (კვდება.)

ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი . მხოლოდ ზევით, ზევით, შენთან ერთად. ეს
ქვეყანა საპყრობილეა.

მ ა რ ი ა . კეთილშობილო ადამიანო! კეთილშობილო ადამიანო!
ვაი იმ საუკუნეს, რომელმაც შენ უარგყო!

ლ ე რ ზ ე . ვაი იმ შთამომავლობას. რომელიც შენ არ და-
გაფასებს!

